

ภูมิหลังและความทรงจำครั้งอดีตของชุมชนทุ่งสมอ

“บ้านทุ่งสมอ” เป็นชื่อของตำบลเล็กๆตำบลหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรีในปัจจุบัน ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เท่าที่ปรากฏนั้น ยังไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่ามีผู้คนเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในบริเวณดังกล่าวตั้งแต่เมื่อใด แต่ด้วยเหตุที่ว่าบ้านทุ่งสมอตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการเคลื่อนไหวของผู้คนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เราจึงอาจกล่าวได้ว่าบริเวณที่เป็นบ้านทุ่งสมอนั้นมีเรื่องราวที่สัมพันธ์กับผู้คนมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

❖ ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลทุ่งสมอ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ ๙ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดกาญจนบุรี ๑๕ กิโลเมตร มีพื้นที่ จำนวน ๙,๓๗๕ ไร่ หรือประมาณ ๑๕ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มซึ่งเป็นที่มาของภูมินามคำว่า “ทุ่ง” มีคลองชลประทานน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ท้องทุ่งนาบ้านทุ่งสมออุดมสมบูรณ์ไปด้วยข้าวปลาอาหาร

ทิศเหนือ ติดกับ ต.หนองโรง และ ต.พนมทวน อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดกับ ต.หนองขาว อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ดอนเจดีย์ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

ทิศตะวันตก ติดกับ ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

ตำบลทุ่งสมอ มีสภาพภูมิอากาศแบ่งออกเป็น ๓ ฤดู คือ

๑. ฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุด

๒. ฤดูฝน อยู่ในระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ฝนตกชุก ในเดือนพฤษภาคม และเดือนกันยายน ปริมาณน้ำฝนบางแห่งอยู่ในเกณฑ์ดี

๓. ฤดูหนาว อยู่ในระหว่างเดือน พฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อากาศจะหนาว ในเดือนธันวาคมและมกราคม

❖ ทุ่งสมอ นามนี้มีที่มา

สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งของชุมชนตำบลทุ่งสมอก็คือชื่อ “**ทุ่งสมอ**” นั้นมีที่มาจากอย่างไร ซึ่งโดยทั่วไปแล้วชื่อของสถานที่มักตั้งตามลักษณะทางภูมิประเทศ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรืออาจเป็นชื่อของบุคคลสำคัญ ฯลฯ สำหรับชื่อของตำบลทุ่งสมอนั้นมีการตั้งสมมติฐานไว้หลายที่มา ดังนี้

บ้านกำนันสุจินต์ บัวซ้อน แสดงให้เห็นถึงลักษณะสถาปัตยกรรมของบ้านไทยโบราณซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวทุ่งสมอในยุคก่อน

สมมติฐานที่ ๑ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สมัยสงครามยุทธหัตถี สมเด็จพระนเรศวรกระทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาบริเวณทุ่งหนองสาหร่าย (ปัจจุบันอยู่ในเขต ต.ดอนเจดีย์ ต.ทุ่งสมอ ต.หนองสาหร่าย) มีคนเจ็บและคนตายจำนวนมาก บริเวณที่ตั้งตำบลในปัจจุบันเป็นที่ตั้งค่ายของหมอจึงเรียกว่า **โรงหมอ** และเพี้ยนเป็นทุ่งสมอในปัจจุบัน

ต้นสมอไทย หนึ่งในชื่อสันนิษฐานที่มาของชื่อตำบลทุ่งสมอ

สมมติฐานที่ ๒ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ว่าบริเวณที่ตั้งตำบลปัจจุบันเป็นท้องทุ่ง มีต้นสมอขึ้นเรียงรายเป็นจำนวนมาก คนจึงเรียกว่าเป็น**บ้านทุ่งต้นสมอ** ต่อมาเหลือเพียงสั้นๆว่า บ้านทุ่งสมอ

สมมติฐานที่ ๓ เป็นเรื่องที่ยกเล่าว่า บริเวณดังกล่าวเป็นทุ่งพื้นที่ลุ่ม มีวังน้ำและมีปลาหมออยู่มาก ชาวบ้านจึงพากันเรียกว่า**ทุ่งวังปลาหมอ** ต่อมาเพี้ยนเป็นทุ่งสมอ

❖ การก่อร่างสร้างชุมชนตำบลทุ่งสมอ

ตามข้อมูลจากหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูวิบูลธรรมประภาส (เปี้ยง อุทโย) ได้กล่าวไว้ว่าบ้านทุ่งสมอเป็นชุมชนที่มีคนอาศัยอยู่มาช้านาน ราวสมัยอยุธยาตอนกลาง จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านเล่าว่าอยู่สืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน เดิมสันนิษฐานว่ามีผู้ตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ รวมกัน ๔ กลุ่ม ด้วยกัน คือ

บ้านเรือนไทยโบราณ ปัจจุบันเหลืออยู่เพียงไม่กี่หลังในตำบลทุ่งสมอ

กลุ่มที่ ๑ มีชื่อเรียกว่า “กลุ่มดอนพันช้าง” ปัจจุบันคือ บ้านคลองดินเบ็ด

กลุ่มที่ ๒ มีชื่อเรียกว่า “กลุ่มดอนประตู” ปัจจุบันคือ หมู่บ้านโน่ ด้วยอยู่ลึกเข้าไปในทุ่งนา จึงได้ชื่อว่า “บ้านในทุ่งนา” ต่อมาจึงกร่อนมาเป็น “บ้านโน่”

กลุ่มที่ ๓ มีชื่อเรียกว่า “กลุ่มดอนบ้านเก่า” ปัจจุบันคือหมู่บ้านดอนปรก เพราะย้ายมาทีหลัง เมื่อมาตั้งหลักแหล่งได้มีจำนวนคนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้ชื่อว่า “หมู่ดอนปรก บ้านใหม่”

กลุ่มที่ ๔ คือบริเวณที่อยู่รอบ ๆ วัดทุ่งสมอในปัจจุบัน^๑

ไม่ว่าจะเป็นข้อสมมติฐานใดก็ตาม ตำบลทุ่งสมอ เป็นชุมชนที่มีคนอาศัยอยู่มาช้านาน แต่เดิมอาศัยกันอยู่เป็นหย่อมบ้าน จากการเทียบเคียงหลักฐานและจารึกทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย และยังเป็นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ หลายแห่งมีการค้นพบหลักฐานต่างๆ ที่สำคัญ เช่น แหล่งโบราณคดี บ้านเก่า แหล่งโบราณคดีพงดึก แหล่งโบราณคดีดอนตาเพชร เป็นต้น

ตำบลทุ่งสมอ ได้แบ่งแยกตำบลมาจากตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ประมาณ ๑๐๐ กว่าปี มาแล้ว ซึ่งตำบลทุ่งสมอมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่องกับสงครามยุทธหัตถี สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา ณ ทุ่งทองระซัง บ้านดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ตามประวัติศาสตร์ที่เล่าสืบเนื่องกันมาเป็นที่ตั้งของโรงหม้อ (เรือนพยาบาลผู้บาดเจ็บในสงครามดังกล่าว) และพื้นที่ของตำบลมี “ต้นสมอ” อยู่มากมายจึงเรียกขานนามพื้นที่ว่าบ้านทุ่งสมอ จนมาถึงทุกวันนี้^๒

เดิมที่ชุมชนบ้านทุ่งสมอนั้นเป็นเพียงชุมชนเล็กๆ ชุมชนหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี ไม่ได้มีฐานะเป็นตำบลหรือเขตการปกครองที่มีขนาดใหญ่โต ในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดตั้งมณฑลราชบุรีขึ้น โดยมีเมืองต่าง ๆ ขึ้นตรงต่อข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลราชบุรีดังนี้ ราชบุรี เพชรบุรี ปรานบุรี สมุทรสงคราม และกาญจนบุรี การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พ.ศ. ๒๔๓๗ คือ มีชุมชนใหม่ที่เข้ามามีความสำคัญ คือ ชุมชนอำเภอได้หรือวังขนาย หรือท่าม่วง และชุมชนอำเภอเหนือ หรือบ้านทวนหรือพนมทวน อำเภอทั้งนี้ได้มาเป็นอำเภอท่าม่วงและอำเภอพนมทวนในปัจจุบัน ต่อมาเปลี่ยนชื่ออำเภอได้มาเป็นอำเภอวังขนาย และชื่ออำเภอเหนือมาเป็นอำเภอบ้านทวน ในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ กาญจนบุรี มีการปกครองแบ่งออกเป็น ๔

^๑ หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูวิบูลธรรมประภาส ๓ มีนาคม ๒๕๔๔ หน้า ๖

^๒ สุเจ็ด คชเสนี : ๒๕๒๕. หน้า ๔๑-๔๒.

อำเภอ ๓ ถึงอำเภอ ๖๒ ตำบล คือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอบ้านทวน อำเภอวังขนาย อำเภอสังขละบุรี ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีตำบลทุ่งสมอ เป็นเพียงชุมชนบ้านทุ่งสมอ อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบ้านทวน

การปกครองระบบเทศาภิบาลสิ้นสุดลงเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ มีการยุบมณฑลราชบุรี ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๖ ขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย

ชุมชนที่สำคัญของกาญจนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ที่มีลักษณะเป็นหมู่บ้านใหญ่ ๆ หลายแห่ง โดยเฉพาะหมู่บ้านที่ใกล้แหล่งธรรมชาติที่ราบเพียงพอต่อการเพาะปลูกจะมีประชากร ตั้งถิ่นฐานอยู่มาก ดังนี้ บ้านแก่งหลวง บ้านยางเกาะ บ้านกลอนโต เขตอำเภอเมืองปัจจุบัน บ้านน้อย และบ้านหนองขาว เขตทุ่งราบตะวันออก คืออำเภอท่าม่วงปัจจุบัน บ้านทุ่งสมอ บ้านห้วยสะพาน บ้านหนองแดง บ้านทวน บ้านดอนกระดี คือเขตอำเภอพนมทวนปัจจุบัน

จากการบันทึกทางประวัติศาสตร์ทำให้เห็นว่า ชุมชนทุ่งสมอมีการรวมตัวอาศัยเป็นชุมชนตั้งแต่วางกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เริ่มปรากฏให้เห็นชัดในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเฉพาะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในรัชสมัยของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เมื่อคราวเสด็จประพาสที่กาญจนบุรีใน พ.ศ. ๒๔๒๐ ทรงบันทึกไว้ตอนหนึ่งว่า

“กาญจนบุรีมีจำนวนประชากร ๑๐,๐๐๐ คนเศษ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ทำให้มีอันตรายจากโรคภัยไข้เจ็บและการคมนาคมในบางพื้นที่ทุรกันดารมาก จึงทำให้มีประชากรตั้งถิ่นฐานน้อย มีบ้านคนอาศัยอยู่มาก เช่น บ้านน้อย บ้านหนองขาว บ้านแก่งหลวง บ้านยางเกาะ บ้านกลอนโต บ้านจรเข้เผือก บ้านท่าตะคร้อ บ้านห้วยแมงลัก **บ้านทุ่งสมอ** บ้านห้วยสะพาน บ้านหนองแดง บ้านพวน บ้านดอนกระดี เป็นต้น โดยเฉพาะบ้านหนองขาวนั้นเป็นหมู่บ้านใหญ่และเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี การหากินของพวกคนไทยที่เป็นสินค้าออกจากเมือง เลิกมาแล้วเข้าป่าตัดฝาง เส่า ไม้รวก ไม้ขอนสัก ลงทางล่องไปทางราชบุรี แต่แถบวังกุ่ม บ้านเขารัก บ้านกรับ บ้านห้วยกระเจา บ้านเขากระจิว ราษฎรตัดไม้แล้วจะลากลงมาแม่น้ำกาญจนบุรีทางเกวียนไกล เขาลากลงทางท่าสองพี่น้องแขวงสุพรรณบุรีใกล้กว่า”

❖ ความเป็นมาด้านการปกครองและประวัติผู้นำชุมชน

การจัดการปกครองท้องที่ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะ ทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็น หน่วยการปกครองที่ใกล้ชิด กับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการ ทดลองจัดระเบียบ การปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จ. พระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือก ผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมา จึงได้มีการจัด ระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็น พระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน^๓

สำหรับตำบลทุ่งสมอนั้น ดังได้กล่าวไปแล้วว่าเดิมเป็นเพียงชุมชนเล็กๆ อยู่ในอำเภอบ้านทวน หรือพนมทวนในปัจจุบัน โดยมีผู้ปกครองในตำแหน่งกำนันดังรายนามต่อไปนี้

๑	กำนันทอน พรหมมา	พ.ศ. --
๒	กำนันขวัน เจริญพิบูลย์ (สกุลเดิมสกุลใส) หรือ ขุนสมอสมานการ	
๓	กำนันขลุ่ย อินทร์ภัย	พ.ศ. --
๔	กำนันสุจินต์ (จิ้น) บัวซ้อน	พ.ศ. ๒๔๘๘ – ๒๕๑๕
๕	กำนันดำ พงษ์ไพบูลย์	พ.ศ. ๒๕๑๕ – ๒๕๒๐
๖	กำนันกำจร บัวซ้อน	พ.ศ. ๒๕๒๐ – ๒๕๓๙
๗	กำนันบุญช่วย มั่นใจ	พ.ศ. ๒๕๓๙ – ๒๕๔๑
๘	กำนันสมศักดิ์ ศุภวัชรโยธิน	พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๔๕
๙	กำนันนิวัต เอกวิบูลย์	พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙
๑๐	กำนันประสาน แพนกุล	พ.ศ. ๒๕๔๙ – ปัจจุบัน

^๓ สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (๒๕๕๙). การปกครองท้องที่. (ออนไลน์)

ประวัติกำนันตำบลทุ่งสมอ

กำนันคนที่ ๑ นายทอน พรหมมา^๔

กำนันทอน พรหมมา (มีพี่น้องร่วมสายโลหิตเดียวกันจำนวน ๔ คน ดังนี้)

๑. นางอุย พรหมมา (ยายของนายสวงศ์ โคกแก้ว เสียชีวิตเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕)
๒. นางสาวรอด พรหมมา ไม่มีคู่สมรส
๓. นางเอม พรหมมา (ทวดของนายตวง จินดากุลย์ ปู่นายตวงเป็นลูกชายของนายเอม)
๔. นางทรัพย์ สิงโต (พรหมมา) ไปมีครอบครัวอยู่วังศาลา อ.ท่าม่วง

กำนันทอน พรหมมา มีบุตรธิดา รวม ๓ คน ดังนี้

๑. นางกี พรหมมา (แม่ของ ๑.ยายล้อม สุกกอ, ๒.ยายไล้ สุกกอ ๓.ยายล้วน สุกกอ แม่ยาย นายเปียด แพนกุล บ้านอยู่ตรงหน้าบ้านหมอใจ หน้าวัดทุ่งสมอ)

๒. นายลาว พรหมมา (ไปมีครอบครัวอยู่ทุ่งมะสังข์ มีบุตร ๒ คน คือ ๑.นายแปลก ๒.นายปลีก เป็นพ่อของผู้ใหญ่เสมียน ปานเปีย เดิมนามสกุล พรหมมา) อยู่ที่ทุ่งมะสังข์

๓. นายถ่าย พรหมมา หรือผู้ใหญ่ถ่าย พรหมมา มีบุตร ๒ คน คือ ๑.นายเท พรหมมา ๒.นายซ้อน พรหมมา

ยุคนำนันทอน พรหมมา กำนัน ต.หนองโรง คือ นายนาค วิเศษสิงห์

กำนันคนที่ ๒ นายขวัน เจริญพิบูลย์ หรือ นายขวัน สุกใส (ขุนสมอ สมานการ)

ชื่อ นายขวัน เจริญพิบูลย์ หรือ นายขวัน สุกใส (ขุนสมอ สมานการ)

บิดาชื่อ นายเปี่ยม สุกใส มารดาชื่อ -- อาชีพ ทำนา ปัจจุบัน เสียชีวิต

สมรสกับนางชื่น สุกใส มีบุตร ๙ คน คือ ๑. นายประสงค์ สุกใส

๒. นายเจือ สุกใส ๓. นายใจ สุกใส ๔. นายสำราญ สุกใส

๕. นายสมบูรณ์ สุกใส ๖. นายอรุณ สุกใส ๗. นายสุรินทร์ สุกใส

๘. น.ส.เพ็ญจันทร์ สุกใส ๙. นายบุญศรี สุกใส

^๔ จากคำบอกเล่าของนายสวงศ์ โคกแก้ว อายุ ๘๔ ปี บ้านเลขที่ ๑๐๙ หมู่ ๙ ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี

ในยุคเดียวกับกำนันขวัน สุกใส (ขุนสมอสมานการ) กำนัน ต.หนองโรง คือ นายปรีด (ขุนเชวร์หนองโรง)

กำนันคนที่ ๓ นายขลุ่ย อินทร์กษ

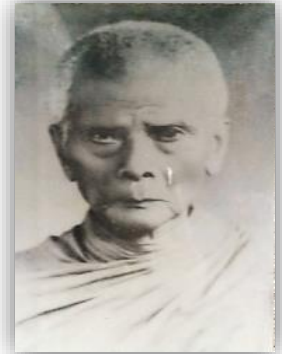
ชื่อ นายขลุ่ย อินทร์กษ อายุ - ปี เกิดวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๒๘

บิดาชื่อ นายดุก อินทร์กษ มารดาชื่อ - อาชีพ ทำนา

สมรสกับนางปรีก สิทธิสาร ปัจจุบัน เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๐๑

มีบุตร-ธิดา ๘ คน คือ ๑.นายเสริณู อินทร์กษ ๒.นายสมิง อินทร์กษ

๓.นายประเสริฐ อินทร์กษ ๔. นางบุญสืบ บัวซ้อน ๕. นางหมาเสียด กรมการ ๖. นางจำเนียร บุตรประพันธ์ ๗. นางวิเชียร บุญสืบ ๘. นางเชื้อ เพ็งบุตร

กำนันคนที่ ๔ นายสุจินต์ (จัน) บัวซ้อน

เป็นกำนันดีเด่น แหนบทองคำปี พ.ศ. --

ชื่อ นายสุจินต์ บัวซ้อน อายุ - ปี เกิดวันที่ -

บิดาชื่อ นายต้นตงสะ แซ่ตัน มารดาชื่อ นางต่วน แซ่ตัน

อาชีพ ทำนา สมรสกับนางกิมหย็อง เชียงคิ้ว และมีภรรยานอกสมรส

ชื่อนางเล็ก มณีนิล และ นางกบ สิทธิสาร ปัจจุบัน เสียชีวิต

เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๐ มีบุตร - ธิดา ๑๑ คน

คือ ๑. นายบุญส่ง เชียงคิ้ว ๒. นายกิมชัน บัวซ้อน ๓. นางกิมฮ้อ แพนกุล

๔. นายกำจร บัวซ้อน ๕. นายชมพู บัวซ้อน ๖. นางบุญปลุก วรตะมะ

๗. นายบำรุง บัวซ้อน ๘. นางนรสิงห์ ฉัตรนิติชัย ๙. นายบุญช่วย บัวซ้อน

๑๐. นายจุย บัวซ้อน ๑๑. นางยุพา ร่วมดี

กำนันคนที่ ๕ นายดำ พงษ์ไพบูลย์

ชื่อ นายดำ พงษ์ไพบูลย์ อายุ - ปี เกิดวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๖๐

บิดาชื่อ นายคิว พงษ์ไพบูลย์ มารดาชื่อ นางอิว พงษ์ไพบูลย์

อาชีพ ทำนา สมรสกับ นางสาวิ่ง พงษ์ไพบูลย์

ปัจจุบัน เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ มีบุตร - ธิดา ๗ คน

คือ ๑.นางสาวอุไร พงษ์ไพบูลย์ ๒.นางสมควร พงษ์ไพบูลย์

๓. นายประทีป พงษ์ไพบูลย์ ๔. นางอุบล ธิติลักษณ์

๕. นายนพวรรณ พงษ์ไพบูลย์ ๖. นายสรรค์ดี พงษ์ไพบูลย์

๗. นายอานนท์ พงษ์ไพบูลย์

กำนันคนที่ ๖ นายกำจร บัวซ้อน

เป็นกำนันดีเด่น แหนบทองคำ พ.ศ. ๒๕๒๕

ชื่อ นายกำจร บัวซ้อน อายุ ๖๖ ปี เกิดวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๘

บิดาชื่อ นายสุจินต์ บัวซ้อน มารดาชื่อ นางหย็อง บัวซ้อน

อาชีพ ทำนา สมรสกับ นางต่อม จำเริญศรี

เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ มีบุตร- ธิดา ๖ คน

คือ ๑. นายไพศาล บัวซ้อน ๒. นางยุพิน เรืองจินดา

๓.นางสาวอรพรรณ บัวซ้อน ๔.นายบรรเทิง บัวซ้อน

๕. นางสาวจิรภา บัวซ้อน ๖. นายพาณิชย์ บัวซ้อน

กำนันคนที่ ๗ นายบุญช่วย มั่นใจ

ชื่อ นายบุญช่วย มั่นใจ อายุ ๗๗ ปี

เกิดเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๔๘๓

บิดาชื่อ นายทัก มั่นใจ มารดาชื่อ นางหนู มั่นใจ

อาชีพ เกษตรกรรม สมรสกับ นางสมบุญ มั่นใจ

ปัจจุบัน มีชีวิตอยู่ มีบุตร-ธิดา ๓ คน คือ

๑. นายเพชรายุทธ์ เพชรวีชรานนท์ ๒. นางสาวกนกพลอย มั่นใจ

๓. นายนิมิต มั่นใจ

กำนันคนที่ ๘ นายสมศักดิ์ ศุภวัชรโยธิน

ชื่อ นายสมศักดิ์ ศุภวัชรโยธิน อายุ ๕๘ ปี

เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑

บิดาชื่อ นายสอน ศุภวัชรโยธิน มารดาชื่อ นางพาน ศุภวัชรโยธิน

สมรสกับนางอิว ศุภวัชรโยธิน การศึกษาปริญญาตรี อาชีพ เกษตรกรรม

เป็นกำนันตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๔ มีบุตร-ธิดา ๕ คน

คือ ๑. นางสาววีชรารัตน์ ศุภวัชรโยธิน ๒. นายณัฐพงศ์ ศุภวัชรโยธิน

๓. นายทศพล ศุภวัชรโยธิน ๔. นายทศพัชร ศุภวัชรโยธิน

๕. ด.ช.พันธ์ทัช ศุภวัชรโยธิน

กำนันคนที่ ๙ นายนิวัต เอกวิบูลย์

ชื่อ นายนิวัต เอกวิบูลย์ อายุ ๕๕ ปี

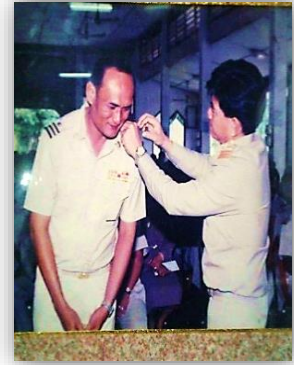
เกิดเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๔

บิดาชื่อ นายสังเวียน เอกวิบูลย์ มารดาชื่อ นางชีห์เห่ เอกวิบูลย์

การศึกษามัธยมปลาย อาชีพ ทำนา สมรสกับ นางลำยอง เอกวิบูลย์

ปัจจุบันยังมีชีวิต เป็นกำนันตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔- ๒๕๔๙

มีบุตร-ธิดา ๒ คน คือ ๑.นายวสันต์ เอกวิบูลย์ ๒. ด.ญ.ใบบงกช เอกวิบูลย์

กำนันคนที่ ๑๐ นายประสาน แพนกุล

กำนันดีเด่น แหนบทองคำ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔

ชื่อ นายประสาน แพนกุล อายุ ๕๔ ปี

เกิดเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕

บิดาชื่อ นายเทศ แพนกุล มารดาชื่อ นางกิมฮ้อ แพนกุล

การศึกษา อนุปริญญา (ปกศ.สูง) อาชีพ ทำนา

สมรสกับ นางวรรณมา แพนกุล ปัจจุบันยังมีชีวิต

เป็นกำนันตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๙ ถึง ปัจจุบัน มีบุตร-ธิดา ๒ คน คือ

๑.นายธนาชาติ แพนกุล ๒.นางสาวจिरกาญจน์ แพนกุล

หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬใน พ.ศ.๒๕๓๕ กระแสในการปฏิรูปการเมืองได้ก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองในหลายๆด้าน และด้านหนึ่งคือการเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจ ดังนั้นในปี พ.ศ.๒๕๓๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ ซึ่งประกาศใช้ในวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๗ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๘ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๒ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ ในหมวด ๙ ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๕๕ ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน^๕

ทำเนียบผู้บริหารตำบลทุ่งสมอ^๖

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	
				ตั้งแต่ปีพ.ศ.	ถึงปี พ.ศ.
๑	นายบุญช่วย มั่นใจ	ประธานสภาตำบล ยกฐานะ พ.ศ.๒๕๓๗ เป็น ประธาน กรรมการ บริหาร อบต.	ป.๔	๒๕๔๒	๒๕๔๓
๒	นายสมศักดิ์ ศุภวัชรโยธิน	ประธานกรรมการ บริหาร อบต.	ปริญญาตรี	๒๕๔๓	๒๕๔๖
๓	นายทวีป กลีบเมฆ	ประธานกรรมการ บริหารอบต. เปลี่ยนเป็น นายก อบต.	ปริญญาตรี	๒๕๔๖	๒๕๔๘
๔	นายประสาน วิเศษสิงห์	นายก อบต.	ปริญญาตรี	๒๕๔๘	๒๕๕๐
๖	นายประสาน วิเศษสิงห์	นายก อบต.	ปริญญาตรี	๒๕๕๐	๒๕๕๓
๗	นายประสาน วิเศษสิงห์	นายก อบต.	ปริญญาตรี	๒๕๕๓	๒๕๕๖
๘	นายณัฐพล แผนกุล	นายก อบต.	ปริญญาตรี	๒๕๕๖	ปัจจุบัน

^๕ ธเนศวร์ เจริญเมือง, ๑๐๐ ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๒๕๔๐. กรุงเทพฯ : คบไฟ, ๒๕๔๒, หน้า ๑๖๕.

^๖ สถาบันพระปกเกล้า. (๒๕๕๔). ประวัติและความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล. (ออนไลน์).

^๗ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๕๒ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๗

ประวัติผู้บริหารตำบลทุ่งสมอ

คนที่ ๑ นายบุญช่วย มั่นใจ

ตำแหน่ง ประธานสภาตำบลทุ่งสมอ ยกฐานะเป็น ประธาน

กรรมการบริหาร อบต. ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๓

ชื่อ นายบุญช่วย มั่นใจ อายุ ๓๗ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๓

บิดาชื่อ นายทัก มั่นใจ มารดาชื่อ นางหนู มั่นใจ

อาชีพ เกษตรกรรม สมรสกับ นางสมบุญ มั่นใจ

ปัจจุบัน มีชีวิตอยู่ มีบุตร-ธิดา ๓ คน คือ ๑.นายเพชรราชฤทธิ์ เพชรวัชรานนท์

๒. นางสาวกนกพลอย มั่นใจ ๓. นายนิมิต มั่นใจ

คนที่ ๒ นายสมศักดิ์ ศุภวัชรโยธิน

ตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหาร อบต. ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๖

ชื่อ นายสมศักดิ์ ศุภวัชรโยธิน อายุ ๕๘ ปี

เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑ บิดาชื่อ นายสอน ศุภวัชรโยธิน

มารดาชื่อ นางพาน ศุภวัชรโยธิน การศึกษาปริญญาตรี

อาชีพ เกษตรกรรม สมรสกับนางอิว ศุภวัชรโยธิน ปัจจุบัน มีชีวิตอยู่

มีบุตร-ธิดา ๕ คน คือ ๑. นางสาววัชรภรณ์ ศุภวัชรโยธิน

๒.นายณัฐพงศ์ ศุภวัชรโยธิน ๓.นายทศพล ศุภวัชรโยธิน

๔.นายทศพัชร ศุภวัชรโยธิน ๕.ค.ช.พันธ์ทัช ศุภวัชรโยธิน

คนที่ ๓ นายทวีป กลีบเมฆ

ตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหาร อบต.

เปลี่ยนเป็น นายก อบต.ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๖

ชื่อ นายทวีป กลีบเมฆ อายุ ๓๑ ปี

เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ บิดาชื่อ --

มารดาชื่อ นางน้ำวน กลีบเมฆ การศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ ข้าราชการบำนาญ สมรสกับนางดาวเรือง กลีบเมฆ ปัจจุบัน มีชีวิตอยู่

มีบุตร-ธิดา ๔ คน คือ ๑. นายคมสันต์ กลีบเมฆ ๒.นายคมกริช กลีบเมฆ

๓.นายบัณฑิต กลีบเมฆ ๔.นายบดินทร์ กลีบเมฆ

คนที่ ๔ นายประสาน วิเศษสิงห์

ตำแหน่ง นายก อบต.ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๐

นายก อบต.ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๓

นายก อบต.ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖

ชื่อ นายประสาน วิเศษสิงห์ อายุ ๕๓ ปี

เกิดเมื่อวันที่ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ บิดาชื่อนายส่วย วิเศษสิงห์

มารดาชื่อ นางชลอม วิเศษสิงห์ การศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ ค้าขาย สมรสกับนางวัลยา วิเศษสิงห์ ปัจจุบัน มีชีวิตอยู่

มีบุตร-ธิดา ๒ คน คือ ๑. นางสาวบุญฑริกา วิเศษสิงห์

๒. นายปลู่วี วิเศษสิงห์

คนที่ ๕ นายณัฐพล แพนกุล

ตำแหน่ง นายก อบต. ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – ปัจจุบัน

ชื่อ นายณัฐพล แพนกุล อายุ ๕๒ ปี

เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๗ บิดาชื่อนายเทศ แพนกุล

มารดาชื่อนางกิมฮ้อ แพนกุล การศึกษา ปริญญาตรี

อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว สมรสกับนางพรปวีร์ อมรกาญจพิณีจ

ปัจจุบัน มีชีวิตอยู่ มีบุตร-ธิดา ๑ คน

คือ ๑. นายณัฐกรรณ์ แพนกุล

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอพนมทวน
อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับ	รายนาม	ตั้งแต่ พ.ศ.	ถึง พ.ศ.
๑	ขุนอินทร์	๒๔๓๗	๒๔๓๘
๒	ขุนพรหม	๒๔๓๘	๒๔๓๙
๓	ขุนหลวงมหาดไทย	๒๔๓๙	๒๔๔๑
๔	นายโปรง	๒๔๔๑	๒๔๔๓
๕	นายมาก	๒๔๔๓	๒๔๔๘
๖	หลวงทวนธรรมาธิการ	๒๔๔๘	๒๔๖๖
๗	หลวงสดมภ์วิปเกตุย	๒๔๖๖	๒๔๖๙
๘	หลวงศุภกิจโกศล	๒๔๖๙	๒๔๗๒
๙	นายวิจิตร ชูโต	๒๔๗๒	๒๔๗๓
๑๐	นายถวิล สุนทรสายฑุล	๒๔๗๓	๒๔๗๕
๑๑	ขุนสมบัติทวี	๒๔๗๕	๒๔๗๘
๑๒	หลวงอาทรคณพิการ	๒๔๗๘	๒๔๘๐
๑๓	นายศิริบูล มหาสุวรรณ	๒๔๘๐	๒๔๘๑
๑๔	นายศิริ เพ็ชรโรจน์	๒๔๘๑	๒๔๘๒
๑๕	นายวัง ชูวงศ์	๒๔๘๒	๒๔๙๐
๑๖	นายชื่น รัตนรังคะ	๒๔๙๐	๒๔๙๒
๑๗	นายตอม พรหมายน	๒๔๙๒	๒๔๙๔
๑๘	นายประพันธ์ อำพัน	๒๔๙๔	๒๔๙๗
๑๙	นายกิตติ อภิบาล	๒๔๙๗	๒๔๙๘
๒๐	นายประชา สวัสดิ์มงคล	๒๔๙๘	๒๕๐๔
๒๑	นายดำรง สมานบุตร	๒๕๐๔	๑๐ เม.ย. ๒๕๐๕
๒๒	นายประกิต พิณเจริญ	๑๑ เม.ย. ๒๕๐๕	๒๕ พ.ค. ๒๕๐๙
๒๓	นายสนอง สุนทรเนตร	๒๕ พ.ค. ๒๕๐๙	๑๕ พ.ย. ๒๕๑๑
๒๔	นายพยุง ต้นธวงค์	๑๖ พ.ย. ๒๕๑๑	๓๑ พ.ค. ๒๕๑๕
๒๕	นายสนั่น งามจิตร	๑ มิ.ย. ๒๕๑๕	๒๒ พ.ย. ๒๕๑๗
๒๖	นายสหัส พิณทุสนีย์	๔ ธ.ค. ๒๕๑๗	๙ มิ.ย. ๒๕๑๘
๒๗	นายจำลอง ปัญจศิริ	๑๐ มิ.ย. ๒๕๑๘	๒๘ ส.ค. ๒๕๒๑

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอพนมทวน (ต่อ)

อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ลำดับ	รายนาม	ตั้งแต่ พ.ศ.	ถึง พ.ศ.
๒๘	นายสุกร ทับเที่ยง	๒๘ ส.ค. ๒๕๒๑	๒๕ ต.ค. ๒๕๒๓
๒๙	นายจำนวล พรสุรัตน์	๒๕ ต.ค. ๒๕๒๓	๔ มี.ค. ๒๕๒๖
๓๐	นายฉันทชัย สุนทรพิพิธ	๗ มี.ค. ๒๕๒๖	๔ ต.ค. ๒๕๒๗
๓๑	นายทวี มินวงษ์	๘ ต.ค. ๒๕๒๗	๒๓ มี.ค. ๒๕๓๒
๓๒	นายถาวร โปธิสมบัติ	๒๓ มี.ค. ๒๕๓๒	๙ ต.ค. ๒๕๓๕
๓๓	นายสมนึก อัดตนาถ	๑๒ ต.ค. ๒๕๓๕	๑ พ.ย. ๒๕๓๘
๓๔	นายธนิต ไชยชนะ	๑ พ.ย. ๒๕๓๘	๓ ธ.ค. ๒๕๓๙
๓๕	นายมานพ วีระอาชากุล	๔ ธ.ค. ๒๕๓๙	๑๙ พ.ย. ๒๕๔๓
๓๖	นายบุรินทร์ รุ่งมณี	๒๐ พ.ย. ๒๕๔๓	๑๕ ธ.ค. ๒๕๔๕
๓๗	นายปิยะ คุปต์กาญจนกุล	๑๖ ธ.ค. ๒๕๔๕	๒๔ ก.ย. ๒๕๕๐
๓๘	นายณรงค์ สมบูรณ์สุทธิ	๒๕ ก.ย. ๒๕๕๐	๒๑ ก.พ. ๒๕๕๓
๓๙	นายมนัส กาญจนคเชนทร์	๒๒ ก.พ. ๒๕๕๓	๑๒ ธ.ค. ๒๕๕๔
๔๐	นายธนา บุซพานิช	๑๓ ธ.ค. ๒๕๕๔	๗ พ.ค. ๒๕๕๕
๔๑	นายวิบูลย์ ปั้นศิริ	๘ พ.ค. ๒๕๕๕	๑๕ ธ.ค. ๒๕๕๗
๔๒	นายวีระ ทองพิจิตร	๑๓ มี.ค. ๒๕๕๗	๒๕ มี.ค. ๒๕๕๘
๔๓	นายรัช เจริญวัย	๒๖ มี.ค. ๒๕๕๘	๓๐ ก.ย. ๒๕๕๘
๔๔	นายอนุชา หอยสังข์	๑๖ พ.ย. ๒๕๕๘	

❖ จากสถานีอนามัย ถึง รพ.สต.ทุ่งสมอ

แนวคิดเรื่องการบริการสาธารณสุขเข้าไปในต่างจังหวัด เพิ่งเกิดขึ้นหลังการปฏิวัติ พ.ศ.๒๔๗๕ และหลังจาก พ.ศ.๒๕๐๐ เป็นต้นมา มีความต้องการการส่งแพทย์จากส่วนกลางออกไปต่างจังหวัด หรือจัดตั้งหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกไปให้การรักษายาบาลในพื้นที่ทุรกันดาร จากปัญหาการกระจุกตัวของระบบการแพทย์ในส่วนกลาง ทำให้เกิดความพยายามในการปฏิรูประบบสาธารณสุขไทย จนมีการพัฒนาโครงการสาธารณสุขมูลฐานขึ้นมาในช่วงแรกคือ พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๒^๔ และด้วยเหตุผลนี้เองจึงเป็นที่มาของการจัดตั้งสถานีอนามัยของตำบลทุ่งสมอในปี พ.ศ.๒๕๑๒ ซึ่งมีพัฒนาการมาจากความต้องการหลักคือ การผดุงครรภ์แม่และเด็ก และเป็นสถานที่ในการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานของชุมชน จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ.2552 จึงมีการยกฐานะขึ้นเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งสมอตามนโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้น

ทำเนียบหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลทุ่งสมอ

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	
				ตั้งแต่ปีพ.ศ.	ถึงปี พ.ศ.
๑	นางอุไร พงษ์ไพบูลย์	เจ้าหน้าที่ผดุงครรภ์ ตำบลทุ่งสมอ	มศ. ๕ ผดุงครรภ์อนามัย	๒๕๑๒	๒๕๑๖
๒	นางอุไร พงษ์ไพบูลย์	เจ้าหน้าที่ผดุงครรภ์ตำบลทุ่งสมอ ยกฐานะ พ.ศ.๒๕๑๒ เป็น หัวหน้าสถานีอนามัย ตำบลทุ่งสมอ	มศ. ๕ ผดุงครรภ์อนามัย	๒๕๑๖	๒๕๔๔
๓	นายดุสิต รอดเจริญ	หัวหน้าสถานีอนามัย ตำบลทุ่งสมอ	สาธารณสุข ศาสตร์บัณฑิต	๒๕๔๔	๒๕๕๕๐
๔	นายดุสิต รอดเจริญ	หัวหน้าสถานีอนามัยตำบล ทุ่งสมอ ยกฐานะ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพบ้านทุ่งสมอ	สาธารณสุข ศาสตร์บัณฑิต	๒๕๕๐	ปัจจุบัน

^๔ ทวีศักดิ์ เพ็ญอกสม. (๒๕๕๙). กำเนิดสถานีอนามัย และพัฒนาการสู่รพ.สต.. (ออนไลน์).

หัวหน้าสถานีอนามัยคนที่ ๑

ชื่อ นางสาวอุไร พงษ์ไพบูลย์ อายุ ๖๙ ปี

เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๐

บิดาชื่อ นายดำ พงษ์ไพบูลย์ มารดาชื่อ นางสาวสิง พงษ์ไพบูลย์
การศึกษา มศ. ๕ ผดุงครรภ์อนามัย อาชีพ ข้าราชการบำนาญ
ปัจจุบันมีชีวิตอยู่ รับราชการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ - ๒๕๔๔

หัวหน้าสถานีอนามัยคนที่ ๒

ชื่อ นายดุสิต รอดเจริญ อายุ ๕๔ ปี

บิดาชื่อ นายจ้อย รอดเจริญ มารดาชื่อ นางบุปผา รอดเจริญ

อาชีพรับราชการ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
บ้านทุ่งสมอ ปัจจุบันมีชีวิตอยู่ รับราชการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ - ปัจจุบัน
สมรสกับนางเพ็ญ รอดเจริญ มีบุตร ๒ คน คือ

๑. นายปริญญา รอดเจริญ ๒. นายสุทธิรักษ์ รอดเจริญ

❖ วัดทุ่งสมอ : ศูนย์รวมจิตใจของคนบ้านเรา^๙

วัดทุ่งสมอเป็นวัดโบราณ สร้างขึ้นโดยชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งเคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณบ้านทุ่งสมอปัจจุบัน เพื่อความสะดวกในการประกอบศาสนากิจ บำเพ็ญกุศล ตามประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ชาวบ้านได้ร่วมกันสร้างโบสถ์(หลังเก่า) ขึ้นราวปลาย กรุงศรีอยุธยาถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะจากการตรวจสอบอิฐซึ่งใช้ก่อสร้างโบสถ์ พบว่ามีอายุอยู่ในสมัยอยุธยาตอนปลาย

พระอุโบสถหลังเก่าของวัดทุ่งสมอ ศิลปะอยุธยาตอนปลาย

ส่วนกระเบื้องมุงหลังคาเป็นศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะว่าการสร้างโบสถ์ในสมัยก่อน ใช้เวลาก่อสร้างยาวนานและยากลำบากในการจัดหาทุนในการก่อสร้างกว่าจะสำเร็จ โบสถ์หลังนี้ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์หลายครั้ง โดยเฉพาะในสมัยที่พระปลัดทาเป็นเจ้าอาวาส ท่านเป็นผู้มีความรู้ในด้านช่างอยู่บ้าง จึงได้ซ่อมแซมปรับปรุง ซึ่งนับเป็นการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ โบสถ์หลังนี้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของวัด ใกล้สระน้ำ รอบกำแพงแก้วจะมีไม้หอม เช่น พิกุล แก้ว อินทร์ จันทร์ ปลูกไว้โดยรอบ พระประธานซึ่งประดิษฐานในโบสถ์ ชาวบ้านขนานนามว่า "หลวงพ่อบนโบสถ์" เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านตลอดมา

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ พระปลัดทา เจ้าอาวาสถึงแก่กรรมภาพ ท่านพระครูวัดตสารโสภา (หลวงพ่อดอกไม้) กับ พระครูอดุลย์สมณกิจ(หลวงปู่ดี) พร้อมด้วยทายกทายิกาได้พร้อมใจกันตั้งพระปลัดหรั่ง (นามเดิม หรั่ง รุ่งเช้า) เป็นเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ ในสมัยนั้นพระสงฆ์ในปกครองเคร่งครัดในพระธรรมวินัยเป็นอย่างมาก มีการเปลี่ยนแปลงการห่มผ้า ตลอดจนปรับปรุงกุฏิให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยมีพระครูอดุลย์สมณกิจ (หลวงพ่อดี) ช่วยวางแผนผังกุฏิเสียใหม่ พระปลัดหรั่งได้สร้างกุฏิขึ้นใหม่หลายหลัง โดยอาศัยกำลังทรัพย์จากผู้มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีขุนสิทธิสรเวช (สุด สิทธิสร) หมอประจำตำบล เป็นหัวหน้าการบูรณะและสร้าง นับได้ว่าวัดทุ่งสมอได้รับการพัฒนาจนสมบูรณ์แบบ

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ พระปลัดหรั่งถึงแก่กรรมภาพ ได้มีเจ้าอาวาสต่อมาอีก ๒ รูป คือ พระอาจารย์อื่นและพระอาจารย์ฮุ่น ทั้งสองรูปได้ดูแลทำนุบำรุงวัดทุ่งสมอมาโดยตลอด จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๓ พระครูวิบูลธรรมประภาส (นามเดิม เปียง ดอกนาค) ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส ท่านได้อบรมสั่งสอน ให้พระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย อบรมศีลธรรมให้แก่ประชาชน ท่าน

^๙ อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูวิบูลธรรมประภาส .(๒๕๕๔) .หน้า ๙

เป็นเจ้าของวาสนาที่ดำรงตำแหน่งยาวนานที่สุด และได้พัฒนาวัดทุ่งสมอให้เจริญก้าวหน้าดังที่เห็นในปัจจุบัน

บริเวณทางเข้าด้านหลังวัดทุ่งสมอในอดีต

สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) เสด็จวัดทุ่งสมอ และทรงปลูกต้นราชพฤกษ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ทางราชการให้วัดมีฐานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลเท่าเทียมกัน ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ และได้รับนามทางราชการว่า “วัดจันทาราม” ในปีนี้พระครูวิบูลธรรม-ประภาส พร้อมด้วยชาวบ้าน ได้ร่วมกันพิจารณาเห็นว่าโบสถ์มีสภาพชำรุดทรุดโทรมเป็นอันมาก ไม่เหมาะสำหรับการประกอบกิจของสงฆ์ จึงมีดำริร่วมกันกับคุณสุวัฒน์ นาคสมบุญรณ์ พร้อมใจกันจัดสร้างโบสถ์หลังใหม่ขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ย้ายพระประธานจากโบสถ์หลังเก่ามาประดิษฐานที่หลังใหม่ โบสถ์หลังใหม่นี้เป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยประเพณี นอกจากนี้เป็นสถานที่กระทำสังฆกรรมของพระภิกษุในวัดแล้ว ยังเป็นแหล่งรวมรวบศิลปะไทยฝีมือช่างพื้นบ้านทุ่งสมอโดยแท้

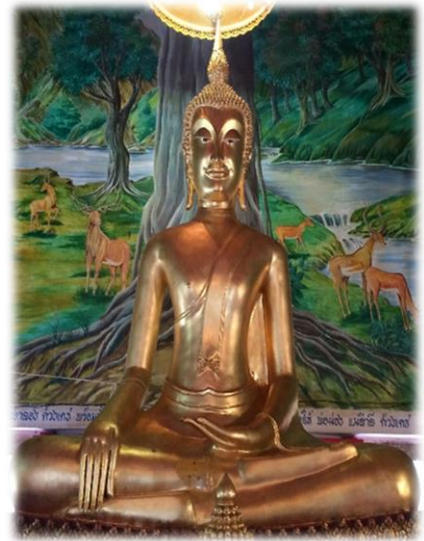

ชาวบ้านทุ่งสมอร่วมกันชักพระประธานหลวงพ่อทพมงคล เพื่อย้ายจากพระอุโบสถหลังเก่ามาประดิษฐานที่พระอุโบสถหลังใหม่

ประวัติหลวงพ่อเทพมงคล^{๑๑}

ตามทีผู้เฒ่าผู้แก่เล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนว่าพระพุทธรูปองค์นี้ เดิมอยู่ที่วัดบึงหล่ม ในเขตอำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ในครั้งนั้นได้มีผู้ไปพบเห็นพระพุทธรูปลอยอยู่ในบึง จึงบอกต่อๆ กันมา ชาวบ้านใกล้เคียงและไกลต่างรู้ข่าวก็พากันมาดูพระพุทธรูปลอยน้ำ แล้วปรึกษากันจะนำพระพุทธรูปขึ้นจากน้ำ ในตอนนั้นในเขตอำเภอปอพลอยเป็นป่ายังไม่มียัด จึงปรึกษากันว่าจะนำพระพุทธรูปไปไว้ที่วัดไหนดี มีผู้เสนอว่าวัดทุ่งสมอ ยังขาดพระประธานน่าจะนำพระพุทธรูปองค์นี้ไปประดิษฐานที่วัดทุ่งสมอ เมื่อตกลงกันแล้วจึงแจ้งไปฝังวัดทุ่งสมอ พอชาวบ้านรู้ข่าวก็พากันยินดีและพร้อมเตรียมเสบียงกรัง ทั้งข้าวเปลือกข้าวสารเป็นอันมากบรรทุกใส่เกวียนมายังวัดบึงหล่มเพื่อมารับพระพุทธรูปประธาน ทั้งชาวบ้านใกล้เคียงและไกลก็ได้มาเข้าร่วมพิธีในครั้งนี้ พอได้ฤกษ์ยามเป็นมงคลฤกษ์ก็ตั้งศาลเพียงตา สวดชุมนุมเทวดา ขอให้อำนาจอวยชัยโมทนาบุญจะนำพระพุทธรูปนี้ขึ้นจากบึง ขอย่าให้มีอุปสรรคหรือเกิดเภทภัยทั้งปวง ขอเทพเทวาจงอำนาจอวยชัยในกุศลเป็นบุญในครั้งนี้ เพราะก่อนหน้านี้มีผู้ต้องการพระพุทธรูปขึ้นจากบึงแต่ไม่สำเร็จ ในครั้งนี้จึงทำให้ถูกวิธีไหว้สถานที่และทวยเทพ ให้ชาวบ้านที่มาพากันรับศีลแล้วให้คนแต่งเป็นพราหมณ์ ๔ คน เป็นผู้อัญเชิญพระพุทธรูปในบึงโดยมีพระสงฆ์สวดชัยนโต พราหมณ์ทั้ง ๔ คนก็นำสายสิญจน์จากพระสงฆ์ไปผูกไว้ที่พระกรของพระพุทธรูปแล้วกล่าววาทว่า

หลวงพ่อเทพมงคล
หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่าหลวงพ่อในโบสถ์

“ถ้าเป็นบุญวาสนาที่ชาวประชาจะได้กราบไหว้องค์พระปฏิมากร ชาวบ้านจะปฏิสังขรณ์สร้างอุโบสถที่วัดทุ่งสมอ ขอบารมีแห่งองค์ทวยเทพจงช่วยอำนาจอวยชัยให้ศรัทธาของเหล่าพุทธบริษัททั้งหลายจงสำเร็จ ด้วยเทอญ”

แล้วชาวบ้านก็ช่วยกันชักลากพระพุทธรูปขึ้นจากบึงโดยง่ายตาย ไม่มีอุปสรรคใดจึงช่วยกันนำพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนรถ (ล้อลาก) ทำการฉลอง มีการทำบุญเลี้ยงพระ กลางคืนมีมหรสพสมโภช แล้วทำการชักพระเป็นกระบวนกรอย่างมโหฬาร ใช้เวลาชักพระจากบึงหล่มถึงบ้านหนองโรงใช้เวลาเดินทางถึง ๓ เดือน เมื่อถึงบ้านหนองโรงชาวบ้านหนองโรงก็ต้องแปลกใจ เพราะไม่สามารถที่จะ

^{๑๑}อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูวิบุลธรรมประภาส . (๒๕๕๔). หน้า ๑๖.

ลากลับที่ซักพระพุทธรูปให้ขยับเขยื้อนไปได้ เหมือนท่านอยากอยู่ที่นี้ ชาวบ้านหนองโรงและประชาชนทั่วไปจึงอาราธนาให้เป็นพระประธานที่วัดหนองโรง จนกระทั่งเกิดสงครามไทยรบพม่า^{๑๑} ชาวหนองโรงได้อพยพหลบหนีพม่าไปอยู่ที่อื่น วัดหนองโรงจึงร้าง พระอุโบสถก็เก่าทรุดโทรม ต่อมาเมื่อสงครามสงบลง ชาวบ้านทุ่งสมอจึงได้อัญเชิญพระพุทธรูปมายังวัดทุ่งสมอ ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถ

จากบึงหล่มถึงวัดหนองโรงมีระยะทางประมาณ ๒๑ กิโลเมตร ถ้าใช้เดินเท้าโดยปกติผ่านป่าดงพงไพรก็ประมาณ ๒ วันอย่างช้า แต่ในการซักลากพระประธานต้องใช้เวลาถึง ๓ เดือน สถานที่ซักลากพระ ต่อมาก็มีชื่อเรียกขานตามสถานที่ที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นในขณะซักลากพระ เช่น ออกจากบึงหล่มมาได้ไม่กี่ไกลก็ถึงบ้านเสาร์หงส์ เหตุที่ชื่อบ้านเสาร์หงส์เพราะชาวบ้านในชบวนซักลากพระได้ตัดไม้ทำเป็นรูปหงส์มาประดับที่เกวียนล้อลากพระที่ตรงนั้นจึงเรียก "เสาร์หงส์" จากเสาร์หงส์ถึงหนองกระทุ่ม เพราะมีบึงน้ำมีต้นกระทุ่มขึ้นอยู่หนาแน่นจึงเรียกว่า "หนองกระทุ่ม" บ้านสาบลุ่มพูกก็เพี้ยนเป็นบ้านหนองตะพุก บ้านแจรงามเป็นที่พักบ้านโรงลิเก หนองแซ่แป้ง ต่างก็มีประวัติเกี่ยวกับการซักพระทั้งนั้น พอมาถึงลำห้วยแห่งหนึ่งล้อลากพระประธานก็ติดอยู่ในห้วยไม่ยอมขยับ จึงต้องใช้คนเป็นอันมากช่วยกันเอาเชือกผูกเกวียนแล้วดึงจนขึ้นจากห้วยได้ ตรงนั้นจึงมีชื่อเรียกขานว่า "ห้วยซักพระ" จนถึงทุกวันนี้ และสถานที่ต่างๆ อีกมากมายที่เกี่ยวข้องกับการซักพระ เช่น ห้วยดัดวน ต้นสำโรง รวงขบ ทุ่งหมาหิว วังรัก เนินศาลเจ้า เป็นต้น ซึ่งชื่อที่กล่าวมาอยู่ในเส้นทางที่ซักพระทั้งสิ้น จะจริงเท็จอย่างไรไม่สามารถยืนยันได้แน่นอน เพียงแต่ได้รับคำบอกเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าต่อๆ กันมา

องค์พระประธานวัดทุ่งสมอ นับว่าเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพของชาวบ้านทุ่งสมอ และชาวบ้านตำบลใกล้เคียง รวมถึงประชาชนทั่วไป มักมีผู้มาบนบานกราบไหว้แทบทุกวัน พอถึงงานประจำปีซึ่งจะตรงกับเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ทางวัดจะจัดงานนมัสการองค์พระประธานหรือชาวบ้านเรียกกันว่า **"หลวงพ่อบุโบสถ"** มีพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาและแก้บนพระประธานเพื่อเป็นสิริมงคล และมีมหรสพสมโภชตลอดงาน

^{๑๑} สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นสงครามคราวเดียวกันกับสงคราม ๙ ท้าว ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เนื่องจากพระอุโบสถ(หลังเก่า) สร้างเสร็จราวต้นรัตนโกสินทร์

ลำดับเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ

๑) พระอาจารย์จันทร์ ปณฺณาวชิโร

๒) พระอาจารย์รอด (หลวงปู่ของหลวงพ่อดี) มรณภาพราว พ.ศ.๒๔๓๙

หลวงปู่รอดเป็นชาวทุ่งสมอ ท่านบวชมานานจนได้เป็นพระอุปัชฌาย์ ลูกศิษย์ของท่านที่มีชื่อเสียงก็คือ หลวงปู่ยิ้ม อดีตเจ้าอาวาสวัดหนองบัว ซึ่งหลวงปู่ยิ้มได้เริ่มต้นบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดทุ่งสมอ โดยมีพระอาจารย์รอดเป็นอุปัชฌาย์

๓) พระปลัดทา ทายกนิมนต์มาจากวัดหนองขาว มรณภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓

หลังจากหลวงปู่รอดมรณภาพท่านจึงได้เป็นเจ้าอาวาส หลวงพ่อทา ซึ่งเป็นศิษย์ร่วมสำนัก รุ่นน้องของหลวงปู่ยิ้ม ได้เรียนวิชาต่างๆจากหลวงปู่รอดและหลวงปู่ยิ้มท่านจึงเชี่ยวชาญทางไสยเวทย์ไม่แพ้เกจิอาจารย์รูปไหน ท่านสามารถย่นระยะทางได้ มีอยู่ครั้งหนึ่งชาวบ้านดอนเจดีย์ได้นิมนต์ท่านให้สวดมนต์ฉันเพล พร้อมพระอีก ๘ รูปรวมเป็น ๙ รูป พอถึงเวลาพระลูกวัดก็ห่มจีวรมารอที่หน้ากุฏิหลวงพ่อทา หลวงพ่อทาจึงบอกให้ พระลูกวัดเดินไปก่อนเดี๋ยวท่านจะตามไป แต่พอพระลูกวัดเดินไปถึงดอนเจดีย์ก็เห็นหลวงพ่อนั่งคุยกับ ญาติโยมแล้วฟังความแปลกใจให้กับพระลูกวัดและผู้รู้เรื่องนี้เป็นอย่างมาก

อีกเรื่องหนึ่ง มีพระอาคันตุกะซึ่งเป็นสหายของท่านได้ไปที่วัด เป็นผู้เรื่องลือในด้านไสยเวทย์เช่นเดียวกัน ท่านคุยกันอย่างออกรสออกชาติจนกระทั่งถึงเวลาเย็นแดดร่มลมตก พระอาคันตุกะได้กล่าวว่า “อากาศอย่างนี้ถ้าได้ขี่ม้าก็คงจะดี” หลวงพ่อทาจึงบอกว่า “เผชิญเรามีม้าอยู่สองตัวพอดี” พระอาคันตุกะจึงว่า “ตั้งแต่เราเข้ามาในวัดยังไม่เห็นมีม้าผูกไว้ที่ไหนเลยสักตัว” หลวงพ่อทาจึงบอกว่า “มันอยู่ในร่มไม้โน้น ถ้าท่านอยากจะขี่ผมจะขี่เป็นเพื่อน” แล้วหลวงพ่อก็นำพระอาคันตุกะมาขี่ม้าแต่ไม่ใช่ม้าที่มีชีวิตแต่เป็นม้าไม้สำหรับรองขอนไม้ท่อนไม้สำหรับเสียบไม้ พระอาคันตุกะของท่านจึงถามว่า “ไหนละม้า” หลวงปู่ทาจึงชี้ว่า “นี่ไงละม้า” พระอาคันตุกะของท่านจึงหัวร่อและบอกหลวงพ่อกว่า “ถ้าเช่นนั้นเราขี่คนละตัวแข่งกันว่าม้าใครจะเร็วกว่ากัน” แล้วทั้งสองท่านก็ยกม้ามาตั้งใกล้ๆ กัน แล้วให้สัญญาณว่า “ถ้าหากพร้อมออกได้เลย” แล้วอาจารย์ทั้งสองก็ขึ้นไปนั่งบนม้าไม้ใช้พลังจิตให้ม้านั้นวิ่งเหมือนม้าที่มีชีวิตจริงๆ ทั้งสองท่านควบม้าในสนามหน้าวัดจนฝุ่นตลบแล้วก็กลับมาอย่างที่เดิมโดยไม่มีใครแพ้หรือชนะ ต่างก็ชื่นชมกันและกัน ในสมัยนั้นการขี่ม้านับว่าเป็นเรื่องธรรมดา เพราะจะไปไหนมาไหนลำบาก แต่ไม่มีใครขี่ม้าไปทำบุญ เพียงแต่ทดลองวิชาที่ได้

ร่ำเรียนมาภายในวัดเท่านั้น นอกจากทดลองวิชาให้อาจารย์ดูว่าวิชาที่เรียนผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น ไม่ได้แสดงไฉ่อดใคร หลวงพ่อทวยังมีความสามารถอีกหลายอย่าง อาทิ เช่น เสกใบไม้ให้เป็นตัวต่อ ตัวแตน เสกควายธนู เสกหุ่นฟางให้เป็นคน เดินบนน้ำ ย่นระยะทาง เป็นต้น

๔) **พระปลัดหรั่ง** เกิดที่บ้านห้วยด้วน ตำบลท่าตระคร้อ อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี มรณภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙

พระปลัดหรั่ง หรือ หลวงพ่อหรั่ง เป็นพระที่เคร่งครัดในเรื่องพระธรรมวินัย ท่านธุดงค์ไปทั่วจนกระทั่งหลวงพ่อดีเป็นเจ้าอาวาสเทวสังฆาราม (วัดเหนือ) จึงได้ชวนท่านให้อยู่ด้วยกัน เพราะเห็นว่าเป็นคนบ้านเดียวกัน และท่านก็มีความสามารถหลายด้าน หลวงพ่อหรั่งบอกหลวงพ่อดีว่า “ถ้าให้มาอยู่ด้วย ต้องเปลี่ยนจีวรเสียใหม่ เปลี่ยนใหม่เพื่อความเป็นระเบียบ ” คือการห่มคลุมเมื่อออกจากวัด ถ้าอยู่ในวัดให้ห่มเฉียงบ่าแบบม้วนลูกบวบเข้า หลวงพ่อดีอนุญาติ จึงเป็นแบบอย่างพระฝ่ายธรรมยุติกันจนถึงทุกวันนี้ เมื่อหลวงพ่อทามรณภาพ ชาวบ้านทุ่งสมอจึงไปอาราธนาท่าน โดยความเห็นชอบจากพระเทพมงคลรังษี (หลวงพ่อดี) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดเทวสังฆาราม(วัดเหนือ) ซึ่งต่อมาหลวงพ่อหรั่งก็ได้เป็นเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ

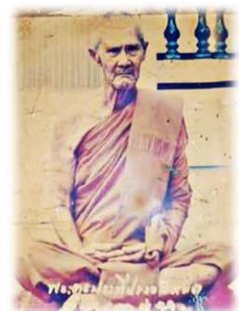
พระปลัดหรั่ง ท่านเคยเป็นพระอนุสาวนาจารย์ ในสมัยที่สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๙ ท่านอุปสมบทเป็นพระภิกษุครั้งแรกในฝ่ายมหานิกาย ณ วัดเทวสังฆาราม ใน พ.ศ. ๒๔๗๕

๕) **พระอาจารย์ฮั้น** มรณภาพเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน

เมื่อหลวงพ่อหรั่งมรณภาพลง ชาวบ้านจึงอาราธนานิมนต์พระอาจารย์ฮั้นมาเป็นเจ้าอาวาส พระอาจารย์ฮั้นท่านไม่ชอบอยู่ติดที่ ท่านอยู่วัดทุ่งสมอไม่นานท่านก็ออกธุดงค์และให้อาจารย์ฮั้นซึ่งอยู่วัดหนองขาวด้วยกันมาเป็นเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอแทน

๖) **พระอาจารย์ฮั้น (หลวงพ่อชอบ)**

พระอาจารย์ฮั้น ท่านเป็นพระปฏิบัติกรรมฐาน ท่านชอบธุดงค์จึงออกธุดงค์ไปจังหวัดพิจิตรและไปทั่วทุกทิศ จนสุดท้ายได้มาจำพรรษาอยู่ที่วัดเขารังเสื่อ เลขที่ ๑ หมู่ ๑๑ ตำบลปากซ่อง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี จนกระทั่งมรณภาพ

๓) พระครูวิบูลธรรมประภาส (เปียง ดอกนาค)

หลวงพ่อบีียง เกิดในสกุล “ดอกนาค” เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พ.ย. ๒๔๕๙ ณ บ้านเลขที่ ๒ บ้านห้วยสะพาน ต.หนองโรง อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เป็นบุตรของนายเก๋ นางบาง มีพี่น้องรวม ๖ คน ได้รับการศึกษาในโรงเรียนวัดห้วยสะพาน จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๓

พออายุครบบวชได้อุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดห้วยสะพาน เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๗๙ โดยมี พระปลัดหรั่ง วัดทุ่งสมอ เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ฉายาทางธรรมว่า “อุทโย” ได้ศึกษาเล่าเรียน พระธรรมวินัยจนสอบได้นักธรรมเอกในสำนักเรียนวัดห้วยสะพาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๖

ด้านวิชาไสยเวทพุทธาคม ได้รับการถ่ายทอดจากพระปลัดหรั่ง อดีตเจ้าอาวาส และตำราต่างๆ ทั้งยังเคยเดินทางไปขอรับวิชาเพิ่มเติมจากพระเกจิอาจารย์ชื่อดังของเมืองกาญจนบุรีในอดีตหลายองค์ อาทิ หลวงพ่อเปลียน (วัดใต้) หลวงพ่อดี (วัดเหนือ) หลวงพ่อเที่ยง (วัดม่วงชุม) ฯลฯ ที่สำคัญได้เดินทางไปศึกษาแนววิชาธรรมกายกับหลวงพ่อสด วัดปากน้ำภาษีเจริญ จนมีความเชี่ยวชาญ

หลวงพ่อบีียงท่านยังเป็นพระผู้มากไปด้วยเมตตาธรรม คอยช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากเสมอ ทำให้บรรดาชาวบ้าน ตลอดจนพระเณรในวัดเคารพศรัทธาท่านเป็นอย่างมาก พระในวัดทุกรูปท่านจะอบรมให้อยู่ในระเบียบอันสมควรแก่สมณเพศ ส่วนชาวบ้านที่มาทำบุญท่านก็จะคอยอบรมให้ละซึ่งกิเลสและความชั่ว หันมาประพฤติปฏิบัติธรรมสร้างที่ดีเสมอมา

สำหรับสหธรรมิกที่สนิทสนมคุ้นเคยกันมากคือ หลวงพ่ออุตตมะ วัดวังแก้วเวการาม ถึงขนาดท่านเรียกหลวงพ่อบีียงว่า “ไฉ่มอญ” ในสมัยก่อนงานปลุกเสกแถบเมืองกาญจนบุรีหรือใกล้เคียงท่านทั้งสองมักจะได้รับนิมนต์ไปในพิธีคู่กันเสมอ จนเป็นที่รู้กันว่า ถ้าจะเอาดีทางคงกระพันต้องหลวงพ่อบีียง แต่ถ้าจะเอาทางเมตตาต้องไปหาหลวงพ่อบีียง

ในด้านวัตถุมงคลที่ท่านสร้างไว้สมัยยังมีชีวิตอยู่นั้น มีด้วยกันมากมายหลายแบบ ที่นิยมมากได้แก่ เหรียญปั๊มรูปเหมือนหลวงพ่อบีียงในโบสถ์ (หลวงพ่อบีียงเทพมงคล) ซึ่งเป็นพระประธานในโบสถ์วัดทุ่งสมอศักดิ์สิทธิ์ จัดสร้างเป็นรูปสามเหลี่ยมหุบในนิ้ว เล่ากันว่า ผู้นำไปสักการบูชาแล้วเกิดประสบการณ์อันนิมิตทางด้านแคล้วคลาด เช่น อุบัติเหตุรถคว่ำไม่เป็นอะไร

เคยมีผู้นำไปให้ลูกหลานห้อยคอบูชา แล้วอธิษฐานขอให้รอดจากการถูกเกณฑ์ทหาร ซึ่งส่วนใหญ่มักจะบนท่านด้วย “ภาพยนตร์” หรือเรียกง่ายว่า “บนหนัง” แล้วจับได้ใบดำกันแทบทั้งนั้น

อีกอย่างหนึ่งซึ่งสร้างชื่อเสียงให้ท่านมาก ก็คือ “สี่ฝั่ง” มีพุทธคุณเยี่ยมทางเมตตามหานิยม และเจรจา
ค้าขาย

นอกจากนี้ ยังมีรูปหล่อโบราณ รูปเหมือนปั้ม พระปิดตาเนื้อผงขาวผสมผงอิทธิเจที่ท่านลบเอง
เยี่ยมทางด้านเมตตา พระผง รูปเหมือนจันทร์ลอย ผ้ายันต์มหามงคล เหรียญหลวงปู่เอ็กเสลาโร ด้านหลัง
รูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จำพวกเครื่องรางที่ได้รับความนิยมได้แก่ ตะกรุดโทนมี ๒ รุ่น คือแบบ
คาดเอว ยาวประมาณ ๕ นิ้ว และแบบห้อยคอ ยาวประมาณ ๓ นิ้ว

เนื่องจากท่านได้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและพระพุทธศาสนายาวนาน ทำให้ไม่ค่อยมี
เวลาพักผ่อน สุขภาพร่างกายจึงไม่แข็งแรง อีกทั้งมีอายุมากก็ยังตรากตรำงานด้วยความเหน็ดเหนื่อย
แต่ท่านก็ไม่ย่อท้อ ยิ่งทำให้สังขารร่วงโรย กระนั้นก็ยังคงปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดจนวาระสุดท้าย
แห่งชีวิต และมรณภาพลงด้วยอาการสงบ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ รวมสิริอายุได้ ๘๔ ปี
๕ เดือน พรรษาที่ ๖๔ ได้รับพระราชทานเพลิงศพในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๔ ณ เมรุวัดทุ่งสมอ
ชื่อเสียงและเกียรติคุณความดีงามของท่าน ยังคงถูกกล่าวขานถึงเสมอมาในฐานะปูชนียสงฆ์รูปหนึ่งของ
เมืองไทย

๘) พระครูวรธรรมประภาส (สุดใจ จุกกวโร) เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระครูวรธรรมประภาส (สุดใจ จุกกวโร) เกิดที่บ้านทุ่งสมอ ตำบล-
ทุ่งสมอ อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นที่เรียกขานของชาวบ้าน
ตำบลทุ่งสมอ ว่า “หลวงพ่อเปี้ยว” เป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อเปี้ยว ท่านได้
ส่งเสริมด้านวัฒนธรรมตั้งศูนย์สามวัยสายใยชุมชนภายในวัดทุ่งสมอ จัดตั้ง
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านซึ่งแสดงถึงวิถีชีวิตของคนในตำบลทุ่งสมอตั้งแต่ครั้งอดีต
และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ อีกมากมาย เช่น
การตีมีดเหล็ก การทำฝักมีดเหล็ก เป็นต้น

สถานที่ท่องเที่ยวภายในวัดทุ่งสมอ

นอกจากวัดทุ่งสมอจะเป็นวัดที่มีความเก่าแก่และมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานแล้ว
วัดทุ่งสมอยังได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับจากเจ้าอาวาสในอดีตและปัจจุบัน โดยสิ่งปลูกสร้าง เช่น
พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ หอฉัน หอระฆัง ได้รับการบูรณะซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่
สวยงาม ตลอดจนกฐนภัตต์ในวัดก็ได้รับการดูแลจากทั้งพระภิกษุสงฆ์และชาวบ้านด้วย สิ่งหนึ่งที่มี
ความโดดเด่นของวัดทุ่งสมอก็คือ มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวไปในตัวด้วยได้ โดยเฉพาะ

รูปจำลองพระโพธิสัตว์กวนอิมและพระสังกัจจายนะองค์ใหญ่ ซึ่งประดิษฐานอยู่บริเวณทิศตะวันตกของวัด มีสวนหย่อมที่จัดอย่างสวยงาม และมีศาลาสถาปัตยกรรมแบบจีน

พระโพธิสัตว์กวนอิม เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมาสักการะเพื่อเสริมความเป็นสิริมงคลกับชีวิต โดยพระโพธิสัตว์กวนอิมที่อยู่ในวัดทุ่งสมอนั้นมีขนาดใหญ่และสวยงามที่สุดองค์หนึ่ง นอกจากนี้ข้างๆ แทนประดิษฐานของพระโพธิสัตว์กวนอิมยังมีพระสังกัจจายนะศิลปะแบบจีนองค์ใหญ่อีกองค์หนึ่ง โดยชาวบ้านให้ความนับถือและเชื่อว่าช่วยดลบันดาลเกี่ยวกับโชคลาภและการทำมาค้าขาย

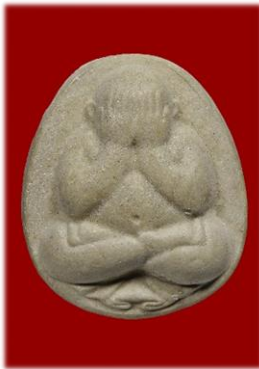
วัดถุมงคลวัดทุ่งสมอ

เหรียญบิรมบรรจุกริ่ง พิมพ์พระประธาน รุ่น ๑ พ.ศ.๒๕๑๐

พระกริ่งลอยองค์หลวงพ่อเทพมงคล รุ่น ๑ พ.ศ.๒๕๑๘

พระมงปิดตาเสาร์ ๕ หลวงพ่อเบียง รุ่น ๑ พ.ศ.๒๕๓๒

รูปเหมือนบิรมหลวงพ่อเบียง รุ่น ๑ พ.ศ.๒๕๒๕

แหวนพระประธานลงยา รุ่น ๑ พ.ศ.๒๕๑๗

❖ โรงเรียนวัดทุ่งสมอ : แหล่งวิชาความรู้คู่ชุมชน

คณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดทุ่งสมอในอดีต

โรงเรียนวัดทุ่งสมอ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๕ โดยนายอำเภอพนมทวนเป็นผู้ก่อตั้ง และดำรงอยู่ด้วยเงินของราชการ เมื่อเปิดเรียน ได้อาศัยเรียนที่ศาลาการเปรียญวัดทุ่งสมอ จนถึงพ.ศ.๒๔๘๔ เจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอร่วมกับประชาชนทุ่งสมอสร้างอาคารเรียนแบบ ป.๓ ในที่ของวัดทางทิศใต้ใช้เป็นโรงเรียน

ปีพ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับงบประมาณจากทางราชการเป็นจำนวนเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อเติมปรับปรุง เป็น ๖ ห้องเรียน อาคารหลังนี้ใช้เป็นสถานศึกษาจนถึง พ.ศ.๒๕๐๑

ปี พ.ศ.๒๕๐๒ ได้ทำการปลูกสร้างอาคารเรียนแบบ ๐๐๓ ขนาด ๙ เมตร ยาว ๖๓ เมตร บนที่ของวัดทางทิศตะวันตกติดกับถนนสายกาญจนบุรี - อุทอง เนื้อที่ ๑๒ ไร่ ๒ งาน ใช้งบประมาณ ๓๐,๔๐๐ บาท โดยทางวัดมอบให้อีก ๒๖,๔๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้รับเงินงบประมาณจากทางราชการก่อสร้างต่อเติม มุงหลังคา ติดบานประตูหน้าต่าง เทพื้นตั้งเสาหน้ามุขบันไดทางขึ้น และระเบียบหน้าอาคาร เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ.๒๕๐๕ ได้รับอนุมัติจากกรมสามัญ กระทรวงศึกษา ให้เปิดสอนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

ปี พ.ศ.๒๕๐๗ ได้รับงบประมาณจากทางราชการ ก่อสร้างโรงฝึกงาน ๑ หลัง งบประมาณ ๓๕,๐๐๐ บาท และประชาชนได้สร้างส้วม จำนวน ๕ ที่นั่ง ๑ หลัง เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ก่อสร้างอาคารเรียนแบบ ๐๑๗ ขนาด ๕ ห้อง จำนวน ๑ หลัง พระครูวิบูลย์ธรรมประภาส เจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ สร้างเพิ่มเติมให้อีก ๑ ห้อง รวมเป็น ๖ ห้อง รวมงบประมาณการก่อสร้าง ๒๗๕,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับงบประมาณจากสภาตำบลทุ่งสมอ งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ต่อเติมอาคารเรียน ๐๑๗ ชั้นล่างจำนวน ๖ ห้องเรียน งบประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ก่อสร้างส้วมขนาด ๕ ที่นั่ง จำนวน ๑ หลัง งบประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท คณะครูร่วมกับคณะกรรมการสภาตำบลทุ่งสมอ ได้ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ เพื่อใช้เป็นหอประชุมและโรงอาหาร ขนาดกว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๓๐ เมตร งบประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท ต่อมาได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท และประชาชนตำบลทุ่งสมอ ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อเติมปรับปรุงจนเสร็จ

ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับงบประมาณจังหวัดตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาญจนบุรี ก่อสร้างรั้วด้านหน้าโรงเรียน ยาว ๑๐๐ เมตร งบประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ คณะครูและผู้ปกครอง บริจาคเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ราวทางถนนหน้าอาคารเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะครูและผู้ปกครอง สร้างรั้วและสนามเด็กเล่น ทาสีหอประชุม เทพื้นถนนหน้าอาคารเรียน ๐๐๓ กว้าง ๔ เมตร ยาว ๑๐๐ เมตร จำนวนเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับเงินงบประมาณจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สร้างถัง ๗.๓๐ พิเศษ จำนวน ๑ ชุด งบประมาณ ๖๕,๐๐๐ บาท คณะครูและผู้ปกครองนักเรียน

สร้างสนามบาสเก็ตบอลคอนกรีตเสริมไม้รวก กว้าง ๑๕ เมตร ยาว ๒๖ เมตร งบประมาณ ๘๐,๐๐๐ บาท บริษัทซิวิตเนชั่นแนล จำกัด มอบแป้นบาสเก็ตบอล จำนวน ๑ ชุด มูลค่า ๔๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากส่วนท้องถิ่นอำเภอพนมทวน สร้างถังน้ำฝน ๑ ที่ งบประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ คณะครูผู้ปกครอง สร้างสนามวอลเลย์บอลคอนกรีตเสริมไม้รวก กว้าง ๑๓ เมตร ยาว ๒๒ เมตร งบประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท สร้างถนนคอนกรีตหน้าอาคารเรียน กว้าง ๔ เมตร ยาว ๒๒๐ เมตร งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และสร้างสนามตะกร้อคอนกรีตเสริมไม้รวก กว้าง ๘.๕ เมตร ยาว ๑๕ เมตร งบประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับงบประมาณจากสภาตำบลทุ่งสมอ สร้างสวนสุขภาพ ๑ ชุด จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โรงเรียนวัดทุ่งสมอได้เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษา ได้รับงบประมาณซ่อมแซมปรับปรุงอาคารเรียนและครุภัณฑ์ห้องปฏิบัติการทางภาษา ได้รับจัดสรรครุภัณฑ์ห้องวิทยาศาสตร์และห้องคอมพิวเตอร์

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับงบประมาณจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ก่อสร้างอาคารเรียนแบบ สปช.๑๐๕/๒๙ จำนวน 1 หลัง ๘ ห้องเรียน งบประมาณ ๓๕๕,๖๐๐ บาท และก่อสร้างส้วมแบบ สปช.๑๐๑/๒๖ จำนวน ๑๒ ห้อง งบประมาณ ๓๐๓,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ องค์การค้ำครุสภา จัดสรรงบประมาณ ๑,๓๗๗,๐๐๐ บาท ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์แบบพิเศษของครุสภา จำนวน ๑ หลัง เพื่อเป็นอนุสรณ์ ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และวัดทุ่งสมอ จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อเติมห้องสมุดใต้ถุนอาคารเรียน ๑๐๕/๒๙ กว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๓.๕๐ เมตร

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ พระครูปลัดสุตใจ จุกวโร เจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ ร่วมกับคณะครู ก่อสร้างต่อเติมห้องธุรการ ห้องประชุมเล็ก และห้องผู้อำนวยการโรงเรียน กว้าง ๖ เมตร ยาว ๑๓.๕๐ เมตร งบประมาณ ๑๘๐,๓๕๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ชาวบ้านทุ่งสมอและคณะครูโรงเรียนวัดทุ่งสมอ ร่วมกันบริจาคเงินถมดินสนามฟุตบอล เป็นจำนวนเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โรงเรียนทุ่งสมอ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโครงการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๒

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้รับงบประมาณจากงบพัฒนาจังหวัดตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทาสีภายนอกอาคารเรียน ๐๑๗ จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท และก่อสร้างต่อเติมห้องประชุมใต้ถุนอาคารเรียน ๑๐๕/๒๙ จำนวนเงิน ๓๙๐,๐๐๐ บาท และพระครูวรธรรมประภาส เจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ ได้บริจาคปรับปรุงตกแต่งภายใน เป็นจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท และได้รับงบประมาณโรงเรียนดีเด่นประจำตำบล ก่อสร้างต่อเติมห้องสมุดด้านนอก เป็นจำนวนเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับจัดสรรงบประมาณค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง(โรงเรียนดีประจำตำบล) ปรับปรุงซ่อมแซมถนนลาดยาง ราวถนนหน้าอาคารเรียน ๒๔๔ ตารางเมตร เป็นจำนวนเงิน ๒๐๘,๘๐๐ บาท

ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณปี ๒๕๕๘ งบกลางค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โครงการมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ทาสีอาคารเรียนแบบ ๑๐๕/๒๙ (อาคารอนุสรณ์ ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์) และอาคารอเนกประสงค์ รื้อถอนอาคารเรียนแบบ ๐๑๗ จำนวน ๑๒ ห้องเรียน และโรงฝึกงาน จำนวนเงิน ๓/๓๔,๕๐๐ บาท

ได้รับจัดสรรงบประมาณงบลงทุนค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง(โรงเรียนดีประจำตำบล) ก่อสร้างอาคารเรียนแบบ สปช.๑๐๕/๒๙ จำนวน ๓ ห้อง ชั้นบน ๔ ห้อง ชั้นล่าง ๓ ห้อง จำนวนเงิน ๓,๘๕๐,๐๐๐ บาท และได้นำไม้และกระเบื้องที่ได้จากการรื้อถอนอาคารเรียน มาปลูกสร้างโรงรถขนาดกว้าง ๕ เมตร ยาว ๓๕ เมตร และขนาดกว้าง ๕ เมตร ยาว ๔๐ เมตร จำนวน ๒ หลัง ก่อสร้างโรงอาหารติดกับอาคารอเนกประสงค์ทางด้านขวามือ ขนาดเนื้อที่ ๒๓๔ ตารางเมตร ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง เป็นค่าแรงและค่าวัสดุ จำนวน ๒๕๐,๐๐๐ บ

ทำเนียบผู้บริหารโรงเรียนวัดทุ่งสมอ

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิ	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	
				ตั้งแต่วันที่	ถึงวันที่
๑	นายบุญฟู รมณีย์	ครูใหญ่	ป.๓(เก่า)	๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕	๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙
๒	นายสุ่ม สิทธิสร	ครูใหญ่	ป.๓(เก่า)	๑ มิถุนายน ๒๕๖๙	๓๐ เมษายน ๒๕๗๕
๓	นายสวาง ภูสุวรรณ	ครูใหญ่	ป.๓(เก่า)	๑ พฤษภาคม ๒๕๗๕	๓๑ พฤษภาคม ๒๕๗๕
๔	นายสนธิ สารสาริน	ครูใหญ่	ป.	๑ มิถุนายน ๒๕๗๕	๓๑ มกราคม ๒๕๗๖
๕	นายบัว พัฒนมาศ	ครูใหญ่	ป.๓(เก่า)	๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๗๖	๓๑ พฤษภาคม ๒๕๗๖
๖	นายประเสริฐ อินทร์ักษ์	ครูใหญ่	ป.	๑ มิถุนายน ๒๕๗๖	๓๐ เมษายน ๒๕๗๗
๗	นายอ้น บรรจงทัศน์	ครูใหญ่	ม.๒	๑ พฤษภาคม ๒๕๗๗	๓๐ กันยายน ๒๕๗๗
๘	นายเชื้อ สิงห์เสวก	ครูใหญ่	ป.๓(เก่า)	๑ ตุลาคม ๒๕๗๗	๓๑ สิงหาคม ๒๕๗๘
๙	นายแอลัม สรวนนาม	ครูใหญ่	ป.	๑ กันยายน ๒๕๗๘	๒๘ กันยายน ๒๕๗๘
๑๐	นายชุมรักษ์ ประเสริฐกุล	ครูใหญ่	ป.	๒๙ กันยายน ๒๕๗๘	๓๐ เมษายน ๒๕๗๙
๑๑	นายบุญฟู รมณีย์	ครูใหญ่	ป.๓(เก่า)	๑ พฤษภาคม ๒๕๗๙	๓๑ ตุลาคม ๒๕๙๔
๑๒	นายมะลิ แนวตานาค	ร.ก.ครูใหญ่	พ.ป.	๑ พฤศจิกายน ๒๕๙๔	๓๑ พฤษภาคม ๒๕๙๖
๑๓	นายนิยม เพ็งบุตร	ครูใหญ่	พ.ป.	๑ มิถุนายน ๒๕๙๖	๓๑ พฤษภาคม ๒๕๐๖
๑๔	นายมังกร ไคลมี	ครูใหญ่	พ.ป.	๑ มิถุนายน ๒๕๐๖	๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๖
๑๕	นายล้อม แม้นเดช	ครูใหญ่	พ.ม.	๑ กันยายน ๒๕๐๖	๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๙
๑๖	นายปรีชา ชินพัฒน์	อาจารย์ใหญ่	พ.ป.	๑ ธันวาคม ๒๕๐๙	๓๐ เมษายน ๒๕๑๒
๑๗	นายเมียง ภูรินทร์	อาจารย์ใหญ่	พ.ม.	๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒	๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๘
๑๘	นายเปียง จันท์แย้ม	อาจารย์ใหญ่	พ.ป.	๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘	๓๐ กันยายน ๒๕๒๖
๑๙	นายบำรุง บัวซ้อน	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	ค.บ.	๑ ตุลาคม ๒๕๒๖	๓๐ กันยายน ๒๕๔๘
๒๐	นายสามารถ วิเศษสิงห์	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	กศ.บ.	๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙	๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

บุคคลทรงคุณค่าของตำบลทุ่งสมอ

คำว่า “คุณค่า” ตามพจนานุกรมได้ให้ความหมายไว้ว่า **สิ่งที่มีประโยชน์หรือมีมูลค่าสูง** เมื่อนำคำว่าคุณค่ามาใช้กับตัวบุคคลจึงได้ความหมายอย่างง่ายว่า คนผู้นั้นได้สร้างประโยชน์อะไรไว้ให้กับสังคมหรือคนส่วนรวมบ้าง บุคคลทรงคุณค่าจึงเป็นผู้ที่สร้างคุณค่านั้นๆเพื่อผู้อื่นด้วย มิได้สร้างคุณค่าหรือทรัพย์สินติดตัวไว้แก่ตัวเองเพียงอย่างเดียว สิ่งต่างๆที่บุคคลเหล่านี้สร้างจึงนำมาสู่ชื่อเสียงไม่เพียงแต่ตัวเอง แต่ยังนำมาสู่ชุมชนที่เขาเหล่านั้นถือกำเนิด หรืออย่างน้อยก็มีส่วนเกี่ยวข้องทางใดทางหนึ่ง เช่นเดียวกับที่ตำบลทุ่งสมอของเรามีบุคคลทรงคุณค่าหลายๆ ท่าน จนเป็นที่กล่าวขวัญหรือได้รับการชมเชยจากคนบ้านอื่นๆเสมอว่า **“บ้านทุ่งสมอนี้แม้จะเป็นหมู่บ้านเล็กๆ แต่ผู้คนนั้นมีคุณภาพ มีการมีงานที่ดีทำ มีหน้ามีตาทางสังคมมากมายหลายท่าน”**

❖ **ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ : หมู่บ้านทุ่ง สู้ปลดแอกกระทรวงศึกษาฯ**

“ผมคิดว่าการศึกษาเป็นยาสารพัดนึกนะ แน่หนอนว่าคนมีการศึกษาย่อมดีกว่าคนไม่มีโอกาสเรียน เพราะว่าการศึกษาทำให้คนฉลาดรอบรู้ เมื่อเกิดปัญญา ก็มีความคิดดีๆ เมื่อเขาคิดเก่งก็แก้ปัญหาได้เก่ง”

ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ เกิดเมื่อ วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2484 ที่ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อยังเล็กท่านเรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดทุ่งสมอ และมาต่อชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวิสุทธิรังษี กาญจนบุรี หลังจากจบชั้นมัธยมจึงมาเรียนฝึกหัดครูระดับ ป.กศ ต้น และ ป.กศ สูง ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และจบการศึกษาบัณฑิต (เกียรตินิยม)

จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เรียนจบแล้วไปเป็นครูที่โรงเรียนวัดอินทาราม ตำบลหนองขาว ไกลบ้านเกิด ต่อมาได้รับทุนรัฐบาลไปศึกษาระดับปริญญาโทและเอก ทางการวิจัยและวางแผน การศึกษา ตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ Michigan State University สหรัฐอเมริกา

หลังจากสำเร็จการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา จึงกลับมาเป็นนักวิจัยการศึกษา เป็นผู้อำนวยการกองการวิจัยการศึกษา เป็นรองเลขาธิการ และ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ รวมเวลาทั้งสิ้น 18 ปี 6 เดือน เป็นอธิบดี กรมวิชาการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2535 ก่อนที่จะ ดำรงตำแหน่งเป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ชีวิตครอบครัว

สมรสกับนางนงนวล (ลำซำ) พงษ์ไพบูลย์ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย ครินครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มี ลูกสาว 2 คน ชื่อนางสาวพินิตา และนางสาวพรอนงค์ พงษ์ไพบูลย์ ปัจจุบันอาศัยอยู่ บ้านเลขที่ 11/1 สุวรรณพฤษย์11 แขวงสะพานสูง บึงกุ่ม กรุงเทพฯ โทร 373-8006

ประวัติการศึกษา

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนวัดทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่โรงเรียนวิสุทธรังษี จังหวัดกาญจนบุรี

ชั้น ป.กศ.ต้น และ ป.กศ.สูง ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

กศ.บ. (เกียรตินิยม) ประถมศึกษา และ คณิตศาสตร์ ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

M.A. (Ed. Adm.& Research) Michigan State University

Ph.D. (Higher Ed.) Michigan State University วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ประวัติการทำงาน

๒๕๐๓ - ๒๕๑๓ เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษา ที่โรงเรียนวัดอินทาราม กาญจนบุรี

๒๕๑๓ - ๒๕๑๙ เป็นนักวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๒๕๑๙ - ๒๕๒๔ เป็นผู้อำนวยการกองวิจัยการศึกษา

๒๕๒๔ - ๒๕๒๙ เป็นรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๒๕๒๙ - ๒๕๓๕ เป็นเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๒๕๓๕ เป็นเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู

๒๕๓๕ - ๒๕๓๗ เป็นอธิบดีกรมวิชาการ

๒๕๓๗ - ๒๕๓๘ เป็นอธิบดีกรมการศาสนา

๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ เป็นอธิบดีกรมสามัญศึกษา

๒๕๓๙ - ๒๕๔๒ เป็นรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๒๕๔๒ - ๒๕๔๔ เป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดที่ได้รับ

มหาวชิรมงกุฎ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

เกียรติประวัติที่เคยได้รับ

๒๕๐๑ - ๒๕๐๗ เป็นนักเรียนทุนจังหวัดกาญจนบุรี

๒๕๑๑ - ๒๕๑๗ เป็นนักเรียนทุนรัฐบาลไทย ไปศึกษาระดับปริญญาโทและเอก ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ได้รับรางวัลฟอติเต็น

ได้รับรางวัลผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่พระพุทธศาสนา เสมาทองคำ

ได้รับรางวัลโล่เกียรติยศข้าราชการผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ได้รับรางวัลศิษย์เก่าดีเด่นสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ได้รับรางวัลศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ได้รับรางวัลศิษย์เก่าดีเด่นของ Michigan State University สหรัฐอเมริกา

ได้รับรางวัล สมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย

ได้รับการยกย่องเป็นคนดีศรีเมืองกาญจน์

ผลงานการเขียนหนังสือ

หนุ่มบ้านทุ่ง

การศึกษาคือยาหม้อใหญ่

จารึกไว้ในพระศาสนา จารึกไว้ในการศึกษา

การศึกษา ปัจจัยที่ห้าของชีวิต

บันทึกปลัดกระทรวงฯ

ก้าวไปข้างหน้า จากเด็กชายชาวนามาเป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เหลียวหลัง แลหน้า ตามอารมณ์

หน้าที่ความรับผิดชอบปัจจุบัน

เป็นข้าราชการบำนาญ

เป็นประธานกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

เป็นผู้เชี่ยวชาญประจำกรรมการการเลือกตั้ง กกต

เป็นกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ

เป็นกรรมการประจำสภาสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี

เป็นนายกสภาวิทยาลัยกรุงธนบุรี

เป็นกรรมการสภาวิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรี

เป็นประธานกรรมการบริหารชมรมข้าราชการและครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ

เป็นกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์

เป็นรองประธานฝ่ายการศึกษามูลนิธิราชประชานุเคราะห์

เป็นประธานมูลนิธิสามัญศึกษา

เป็นประธานมูลนิธิคุณหญิงบุญเลื่อนเครื่องตราฐ

เป็นกรรมการมูลนิธิเผยแพร่พระพุทธศาสนาแก่ชนถิ่นกันดาร

เป็นที่ปรึกษาสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช

เป็นผู้สอนหลักสูตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

❖ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ : จากโคลงข้างฝา สู่วรรณคดี

แม้ว่าท่านเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ จะไม่ได้เป็นคนทุ่งสมอเต็มตัว แต่เลือดของท่านครึ่งหนึ่งก็ได้ชื่อว่าเป็นคนทุ่งสมอ และเลือดทุ่งสมอส่วนนี้เองที่มีอิทธิพลต่อความเป็นกวีของท่าน โดยมีบทกวีบทหนึ่งของท่านอาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ที่บอกเล่าที่มาของท่านเกี่ยวกับทุ่งสมอคือ

**“ตระกูลพงษ์วงศ์วานบ้านทุ่งสมอ เป็นบ้านพ่อปู่ยามาก่อนเก่า
ทั้งข้าวปลานาน้ำตำนานเนาวิ จึงได้เกิดตัวเรา “เนาวรัตน์”**

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เกิดวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ ที่บ้านพนมทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นบุตรคนโตและเป็นผู้ชายคนเดียวในจำนวนพี่น้อง ๕ คน บิดาชื่อ นายสกล หรือสมบัติ พงษ์ไพบูลย์ มารดาชื่อนางสมใจ พงษ์ไพบูลย์ บิดาเคยเป็นหลวงจู่โรงฝิ่น เนาวรัตน์เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดบ้านทวน และต่อชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวิสุทธรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด จากนั้นได้ศึกษาต่อชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่โรงเรียนทวิธาภิเศก และจบปริญญาตรีจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘

ครอบครัวของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ชอบการแต่งโคลงกลอน ชอบดนตรีไทย มารดาชอบอ่านวรรณคดี เขาจึงอ่านหนังสือได้ตั้งแต่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เป่าขลุ่ยได้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เขาเป็นคนช่างคิดช่างสังเกตมาตั้งแต่เด็ก ๆ ขณะที่เนาวรัตน์กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนวิสุทธรังษี อยู่เนิ่น เนาวรัตน์ได้พบโคลงสี่ที่บิดาเขียนไว้เมื่อยังหนุ่ม จึงเกิดแรงบันดาลใจเขียนโคลงส่งไปลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เขาเริ่มเขียนกลอนเมื่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ -๖ และเขียนจริงจังช่วงที่เรียน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วงนั้นเขาไม่ค่อยได้เรียนหนังสือ ชอบเอลวิส เพรสลีย์ เป็นชีวิตจิตใจ ไว้ผมทรงเดียวกับเอลวิส พกหนังสือ I.S. Song Hits กว่าที่จะเรียนจบปริญญาตรี ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงใช้เวลาถึง ๗ ปี หลังจากเรียนจบแล้วไปบวช ระหว่างพ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๒ หลังจากลาสิกขาแล้วได้ไปทำงานอยู่ในกองบรรณาธิการ นิตยสารวิทยาสาร ของไทยวัฒนาพานิช เมื่อปี ๒๕๑๔ เนาวรัตน์แต่งงานกับคุณประคองกุล อิศรางกูร ณ อยุธยา มีบุตรธิดา ๒ คน คือ ประคำกรอง และ แก้วแก้ว เนาวรัตน์เคยเป็นอาจารย์สอนวิชาการประพันธ์อย่างสร้างสรรค์ ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี : นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศิลปศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (วัฒนธรรมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยทราวตี (วิทยาลัยครูกาญจนบุรี) ปัจจุบันเป็นวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ปริญญาเอก : ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ภาษาและวรรณคดีไทย) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ภาษาไทย) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๐๘ รับราชการในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๑ อุปสมบทและถือฤกษ์ไปสวนโมกข์ เพื่อศึกษาพระธรรมกับท่านพุทธทาสภิกขุ

พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๒ ประจำกองบรรณาธิการวิทยาสาร

พ.ศ. ๒๕๑๓ แสดงภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่อง "พระอภัยมณี" ของสุนทรภู่ รับบทเป็น พระอภัยของไชโยภาพยนตร์

พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๕ อาจารย์ประจำภาควิชาประพันธ์อย่างสร้างสรรค์

พ.ศ. ๒๕๑๖ พนักงานฝ่ายการพนักงาน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ผลงานการเขียน

รวมเล่มร้อยกรอง

- คำหยาด
- อาทิตย์ถึงจันทร์
- เพียงความเคลื่อนไหว
- ชักม้าชมเมือง
- จารึก ร.ศ. ๒๐๐
- เพลงขลุ่ยเหนือทุ่งข้าว

- ตากรุ่งเรืองโพยม
- นางขลิบ
- เขียนแผ่นดิน ฯลฯ
- ช่างคลองคันนายาว
- เพลงขลุ่ยผิว

ความเรียง

- ที่นี้ชัดซ่องหนอ
- ดาบที่หมกอยู่ในจิวร
- บังอบายเบิกฟ้า
- ความคิดในดอกบัว
- นอกไร่วังเรียน
- คว้างหล่นบนแผ่นดิน
- ลวดลายประแจเงิน
- ซอยเท้าเข้าญี่ปุ่น
- เรียงร้อยถ้อยคำ
- ปี่ซังข้าวน้อย
- มุมที่ไม่มีเหลี่ยม
- เจ้าประคุณเอ๋ย
- ผีกพื้นใจเมือง
- มีดจริงหนอ
- อยู่เหี่ยวประจํายาม
- มองพม่า
- เหยียบแผ่นดินหยก
- แผลผ่านทางน้ำไหล
- ดั่งนั้นฉันจึงเขียน
- บ้านเก่า

ผลงานแปลที่เขียนกับนักเขียนอื่น

- คัมภีร์คุณธรรม กับ สมเกียรติ สุขโข
- สองตะเกียง กับ ล. เสถียรสุด
- ห่วงอาหาร กับ สมเกียรติ สุขโข และ สโรชา
- ก.ข. ขั้วขาน กับ วีระศักดิ์ ชูขันธิน
- ๖ ตุลาคมหาคาพย์ กับ กลุ่มกวีร่วมสมัย
- วันผ่านกพิราบกับ มหาสมภารพรหมทา

งานเพลง

อัลบั้ม เพลงแผ่นดิน จาก ๓ คีตกานต์กวี ร่วมกับ พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ และ ธานีศรี ศรีกลิ่นดี

เพลงมหาชัย บทร้อง : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

"เพลงใบไม้ร่วง" เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้ประพันธ์บทร้อง ในโอกาส งานพระราชพิธี พระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทำนอง : ธานีศรี ศรีกลิ่นดี ดนตรี : สถาพร นิยมทอง ขับร้อง : ธนพร แวกประยูร (ปาน)

สารคดีกวีนิพนธ์

เขียนแผ่นดิน

เขียนแผ่นดินสุวรรณภูมิลาว

เขียนแผ่นดินสุวรรณภูมิเวียดนาม

รางวัลที่ได้รับ

รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

รางวัลศรีบูรพา

พระเกี้ยวทองคำ

รางวัลอัครี พลจันทร์

ผลงานที่ได้รับรางวัล

พ.ศ. ๒๕๑๖ บทกวี "อาทิตยถึงจันทร์" ได้รับรางวัลชมเชยพิเศษ วรรณกรรมของธนาคารกรุงเทพ จำกัด

พ.ศ. ๒๕๒๑ บทกวี "ซักไม้ชนเมือง" ได้รับรางวัลดีเด่นจากงานสัปดาห์หนังสือ

พ.ศ. ๒๕๒๓ บทกวี "เพียงความเคลื่อนไหว" ได้รับรางวัลซีไรต์

พ.ศ. ๒๕๒๗ บทกวี "ก.ข. ขัณฑ์" ได้รับรางวัลดีเด่นจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ แต่กร่วมกับวีระศักดิ์ ชุพันธ์

พ.ศ. ๒๕๓๗ บทกวี "เพลงขลุ่ยผิว" ได้รับรางวัลดีเด่นจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

พ.ศ. ๒๕๕๘ - เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์
ชั้นตติยดิเรกคุณาภรณ์

เทศกาลและประเพณีสำคัญตามช่วงเวลา

❖ ตรุษจีน

ประเทศไทยเป็นดินแดนที่มีการอพยพเคลื่อนย้ายของชาวจีนโพ้นทะเลมากที่สุดในโลก แต่ด้วยเหตุผลหลายประการทำให้ชาวจีนที่อพยพมานั้นมีความกลมกลืนทางวัฒนธรรมจนเป็นเนื้อเดียวกับชาวไทยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่เดิม จนบางครั้งเราไม่สามารถบอกได้ว่าคนไทยคนไหนมีเชื้อสายจีนอยู่บ้าง เช่นเดียวกับตำบลทุ่งสมอ เป็นบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนจำนวนหนึ่งในอดีต และปัจจุบันได้สืบลูกสืบหลานมากมาย จึงทำให้เทศกาลตรุษจีนดูจะเป็นเทศกาลที่สำคัญเทศกาลหนึ่งของบ้านทุ่งสมอ หากเราต้องการทราบว่าบ้านหลังใดมีเชื้อสายจีนเราก็จะสังเกตได้จากหน้าประตูบ้านจะมีการติดข้อความอวยพรเป็นอักษรจีนบนกระดาษสีแดงในวันไหว้ตรุษจีน ซึ่งในเช้าวันไหว้นั้นเราจะได้ยินเสียงประทัดดังตั้งแต่เช้ามืดไปจนถึงช่วงหัวค่ำ บ้านใดที่มีการไหว้เจ้าหรือบรรพบุรุษก็จะนำของไหว้มาให้บ้านใกล้เคียง เป็นวิถีชีวิตแบบเกื้อกูลแบ่งปันกันซึ่งหายากเต็มทีในวิถีของสังคมปัจจุบัน

ชาวไทยเชื้อสายจีนในตำบลทุ่งสมอจะถือประเพณีปฏิบัติอยู่ ๓ วัน คือวันจ่าย วันไหว้ และวันเที่ยว โดยมีรายละเอียดคร่าวๆ ดังนี้

วันจ่าย คือวันก่อนวันสิ้นปี เป็นวันที่ชาวไทยเชื้อสายจีนจะต้องไปซื้ออาหารผลไม้และเครื่องเซ่นไหว้ต่างๆ ก่อนที่ร้านค้าทั้งหลายจะปิดร้านหยุดพักผ่อนยาว

วันไหว้

ตอนเช้ามืดจะไหว้ "ป้ายเล่าเอี้ย" เป็นการไหว้เทพเจ้าต่างๆ เครื่องไหว้คือ เนื้อสัตว์สามอย่าง ได้แก่ หมู เป็ด ไก่ หรือเพิ่มตับ ปลา เป็นเนื้อสัตว์ห้าอย่าง เหล้า น้ำชา และกระดาษเงินกระดาษทอง

ของเซ่นไหว้ในเทศกาลตรุษจีน

ตอนสายจะไหว้ "ป้ายแป็บ้อ" คือการไหว้บรรพบุรุษ พ่อแม่ญาติพี่น้องที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว เป็นการแสดงความกตัญญูตามคติจีน การไหว้ครั้งนี้จะไหว้ไม่เกินเที่ยง เครื่องไหว้จะประกอบด้วย อาหารคาวหวาน (ส่วนมากจะทำตามผู้ที่ล่วงลับเคยชอบ) รวมทั้งการเผากระดาษเงินกระดาษทอง เสื้อผ้ากระดาษเพื่ออุทิศแก่ผู้ล่วงลับ หลังจากนั้น ญาติพี่น้องจะมารวมกันรับประทานอาหารที่ได้เซ่นไหว้ไป เพื่อเป็นสิริมงคล และถือเป็นเวลาที่ครอบครัวหรือวงศ์ตระกูลจะรวมตัวกันได้มากที่สุด จะแลกเปลี่ยนอั่งเปาหลังจากรับประทานอาหารร่วมกันแล้ว

ตอนบ่ายจะไหว้ "ป้ายฮ้อเฮียตี๋" เป็นการไหว้ผีพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว เครื่องไหว้จะเป็นพวกขนมขง ขนมเทียน เผือกเชื่อมน้ำตาล กระดาษเงินกระดาษทอง พร้อมทั้งมีการจุดประทัดเพื่อไล่สิ่งชั่วร้ายและเป็นสิริมงคล

วันเที่ยว หรือ วันถือ คือวันขึ้นปีใหม่ เป็นวันที่หนึ่งของเดือนที่หนึ่งของปี วันนี้ชาวจีนจะถือธรรมเนียมโบราณที่ยังปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันคือ "ป้ายเจีย" เป็นการไหว้ขอพรและอวยพรจากญาติผู้ใหญ่และผู้ที่เราเคารพ รัก เหตุที่เรียกวันนี้ว่าวันถือคือ เป็นวันที่ชาวจีนถือว่าเป็นสิริมงคล งดการทำบาป จะมีคติถือบางอย่าง เช่น ไม่พูดจาไม่ดีต่อกัน ไม่ทวงหนี้กัน ไม่จับไม้กวาด และจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่แล้วออกเยี่ยมอวยพรและพักผ่อนนอกบ้าน เป็นต้น

❖ ตรุษไทย

ตามประเพณีแต่ดั้งเดิมของไทย ถือเอาวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนอ้าย เป็นวันขึ้นปีใหม่ แต่ต่อมาในสมัยสุโขทัยได้ถือว่าวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนห้าเป็นวันขึ้นปีใหม่ (ตรุษไทย) ซึ่งถือตามปฏิทินทางจันทรคติ และเนื่องด้วยประเพณีตรุษไทย กำหนดวันโดยใช้ปฏิทินทางจันทรคติ ทำให้ส่วนใหญ่วันตรุษจะกำหนดลงในช่วงเดือนมีนาคม ซึ่งใกล้เคียงกับเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ไทยเช่นเดียวกัน ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่ทราบความสำคัญของวันตรุษไทยนี้ อย่างไรก็ตามบ้านทุ่งสมอของเราก็คงยังคงมีการจัดให้มีการทำบุญตรุษไทยอยู่เสมอ

โดยประเพณีตรุษไทยในปัจจุบัน ยังคงจัดเป็นสองหรือสามวัน ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการทำบุญตักบาตรบิณฑุกุศลเพื่ออุทิศให้บรรพชนผู้ล่วงลับ โดยมีรูปแบบการบิณฑุกุศลเหมือนกับในวันพระอื่น ๆ แต่ที่ต่างออกไปคือชาวบ้านที่มารับิณฑุกุศลมักนำขนมไทยคือ ข้าวเหนียวแดง

ข้าวเหนียวแดง ขนมสำคัญในเทศกาลตรุษไทยของชาวทุ่งสมอ

ข้าวต้มมัด หรือกอละแม มาถวายพระเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมาแต่โบราณว่า ในช่วงเทศกาลวันตรุษไทย ยมบาลจะเปิดประตูรกและสวรรค์ให้บรรพชนผู้ล่วงลับออกมารับส่วนกุศลที่ญาติมิตรบำเพ็ญให้ในช่วงเทศกาลนี้ได้ ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ชาวทุ่งสมอแต่ละบ้านก็มักจะมีการทำขนมไทยชนิดต่างๆ ดังกล่าวแล้วนั้น โดยเมื่อทำเสร็จแล้วก็แยกเอาไว้สำหรับนำไปทำบุญที่วัด ส่วนที่เหลือก็จะนำไปแจกจ่ายญาติมิตรหรือบ้านใกล้เคียง

❖ เทศกาลสงกรานต์

เมื่อเอ่ยถึง “สงกรานต์” เราชาวทุ่งสมอคงรู้สึกคล้ายกันว่ามันคือช่วงเวลาแห่งความสุข สนุกสนาน ความรัก ความผูกพัน และสารพันความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ ถ้าจะพูดว่าเทศกาลสงกรานต์เป็นเทศกาลที่ใหญ่ที่สุดในรอบปีของชาวทุ่งสมอก็คงจะไม่ผิดเพี้ยนไปจากความจริงเท่าไรนัก ช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงเวลาที่ยุติพี่น้องทุกคนจะมารวมญาติกันที่บ้าน เป็นช่วงเวลาของการ

ชาวบ้านทุ่งสมออย่างร่าเริงในขบวนแห่งสงกรานต์

ทำบุญ เป็นช่วงเวลาของการระลึกถึงผู้เฒ่าผู้แก่ เป็นช่วงเวลาของการสังสรรค์ กิจกรรมหลายอย่างจัดขึ้นในระยะเวลา ๔ - ๕ วันนี้ของเราชาวทุ่งสมอ โดยแกนหลักของงานจะอยู่ที่วัดทุ่งสมอ ซึ่งเป็นศูนย์กลางกิจกรรมของชาวบ้าน โดยจะมีการทำบุญตักบาตรตอนเช้าที่วัดรวม ๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๓ จนถึงวันที่ ๑๗ เมษายน ซึ่งเป็นวันสงกราน้ำพระของบ้านทุ่งสมอ

นอกเหนือจากการทำบุญตักบาตร สงกราน้ำพระ การถวายทาน ก่อเจดีย์ทราย ปล่อยนกปล่อยปลา สงกราน้ำพระเจดีย์ การรวมญาติและรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือแล้ว ยังมีกิจกรรมการเล่นสาดน้ำ การประกวดเทพีสงกรานต์ กิจกรรมการประกวดทำอาหารพื้นเมือง งานปิดทองประจำปีหลวงพ่อเทพมงคล (หลวงพ่อในโบสถ์) พิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา ลานวัฒนธรรม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นการเสริมสร้างความรักและความสามัคคีเป็นการผูกมิตรไมตรีระหว่างคนในชุมชนตำบลทุ่งสมอซึ่งเป็นชุมชนที่เก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ การดำรงวิถีชีวิตสืบทอดกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน ย่อมจะมีประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามที่นำศึกษาและดำรงไว้จนชั่วลูกชั่วหลาน

ชาวบ้านช่วยกันก่อเจดีย์ทราย

วันผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุแม้จะเป็นวัยที่หลายคนนิยามว่าเป็น “ ไม้ใกล้ฝั่ง ” แต่ผู้สูงอายุทั้งหลายคือผู้สร้างประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองมาแล้วนับไม่ถ้วน หรืออย่างน้อย ๆ ก็เป็นหนึ่งในผู้มีพระคุณของครอบครัวที่เราจะละเลยเสียมิได้ ด้วยเหตุนี้เองจึงมีการรณรงค์ให้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุด้วยการกำหนด “ วันผู้สูงอายุ ” ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้บรรดาลูกหลานทั้งหลายดูแลและเอาใจใส่บุคคลสำคัญเหล่านี้ที่เป็นคนใกล้ตัว

ผู้สูงอายุแต่งกายดีเด่น

รัฐบาลได้กำหนดให้วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุแห่งชาติ และเห็นชอบให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษเนื่องในโอกาสวันผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐ ภาคประชาชน ร่วมกันจัดกิจกรรมภายใต้แนวคิดผู้สูงวัยคือ คุณค่าของสังคม เพื่อร่วมสร้างความตระหนักในคุณค่าคุณงามความดีของผู้สูงอายุ โดยตำบลทุ่งสมอของเราตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่ง ทำให้เราจัดกิจกรรมและส่งเสริมกิจการของชมรมผู้สูงอายุในชุมชนอยู่เสมอๆ ซึ่งทำให้ท่านมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในชุมชนของเรา วันผู้สูงอายุจึงเป็นวันสำคัญวันหนึ่ง จะมีการมอบของขวัญให้กับผู้สูงอายุ มีการรดน้ำดำหัวขอพรคุณปู่คุณย่าคุณตาคุณยายเป็นประจำทุกปี

ผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้านแข่งขันตำข้าวเปลือก

ลานวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลทุ่งสมอ

นายอำเภอพนมทวนกล่าวเปิดงานลานวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลทุ่งสมอ

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเครื่องสะท้อนหรือแสดงให้เห็นว่าชุมชนใดชุมชนหนึ่งมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร เช่นเดียวกับตำบลทุ่งสมอของเรา เป็นชุมชนเล็กๆที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมภูมิปัญญาที่น่าสนใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เพื่อบอกเล่าให้ลูกหลานได้ทราบถึงที่มาที่ไปของ “คนบ้านเรา” เหตุนี้จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ ผู้นำชุมชน พร้อมด้วยชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์ลานวัฒนธรรมเพื่อจำลองวิถีชีวิตของชาวทุ่งสมอในอดีตให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้ โดยสงกรานต์แต่ละปีก็จะมีกิจกรรมแตกต่างกันไป เช่น การแข่งดำแป้งขนมจีน การทำขนมจีน การกวนขนมเปียกก้อน การละเล่นพื้นบ้าน รำวงชาวบ้านย้อนยุค การขายสินค้าหัตถกรรมของชุมชน เป็นต้น

ชาวบ้านช่วยกันดำแป้งขนมจีน แสดงถึงพลังความสามัคคีของคนในชุมชน

นอกจากนี้ยังมีการแห่ขบวนนางสงกรานต์ของแต่ละหมู่บ้านในตำบลทุ่งสมอ โดยจะมีการตกแต่งขบวนไปในลักษณะต่างๆตามจินตนาการของชาวบ้าน ซึ่งจะร่วมแรงร่วมใจกันจัดขึ้นและแห่เข้ามายังลานวัดทุ่งสมอ มีการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน รำวงย้อนยุค ในส่วนของซุ้มอาหารก็จะมีบริการช่วยกัน

คนละไม้คนละมือจัดเลี้ยงตามประสาบ้านๆ ได้ร่วมเงาของหลังคาทางมะพร้าวที่ได้ปลูกสร้างกันไว้ก่อน
หน้างานสงกรานต์จะเริ่มขึ้น

ประมวลภาพงานลานวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลทุ่งสมอ

งานปิดทองประจำปีหลวงพ่อทอเทพมงคล และพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา

ชาวบ้านและสาธุชนร่วมกันปิดทองรูปเหมือนองค์หลวงพ่อทอเทพมงคลและบูรพาจารย์แห่งวัดทุ่งสมอ

หลวงพ่อทอเทพมงคล หรือคนบ้านเราชาวทุ่งสมอจะเรียกว่า “หลวงพ่อบอโบสถ์” เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านทุ่งสมอและชาวบ้านใกล้เคียงให้ความศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง งานปิดทองทุกปีจะมีผู้มาแก้บนด้วยภาพยนตร์กลางแปลงติดต่อกันเป็นเดือนๆ นอกจากบรรดาสาธุชนจะได้มีโอกาสปิดทองรูปหล่อจำลองของหลวงพ่อทอเทพมงคลแล้ว ก็ยังจะได้ปิดทองรูปเหมือนบูรพาจารย์ของวัดทุ่งสมอ คือ หลวงพ่อทอ หลวงพ่อรุ่ง และหลวงพ่อบึง ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ

นอกจากจะมีการปิดทองประจำปีในช่วงสงกรานต์แล้ว วัดทุ่งสมอยังจัดให้มีพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาอีกด้วย โดยเป็นการริเริ่มตามเจตนาของหลวงพ่อบึงอดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ เนื่องจากมีเหตุเภทภัยเกิดกับลูกหลานบ้านทุ่งสมอมากในปีที่เริ่มนั้น หลวงพ่อบึงจึงได้ปรึกษากับหลวงพ่อบุตตมะสทรรมิกของท่านเกี่ยวกับพิธีกรรมและขั้นตอนในการสวดสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาและประยุกต์สืบมาจนปัจจุบันเป็นแบบฉบับของวัดทุ่งสมอ ชาวบ้านทุ่งสมอจะถือกันว่าปีหนึ่งๆ ถึงอย่างไรก็ต้องสะเดาะเคราะห์ให้ได้อย่างน้อยหนึ่งคืน บางท่านก็ตั้งปณิธานจะร่วมสะเดาะเคราะห์ทุกคืนก็มี โดยพิธีสะเดาะเคราะห์นั้นจะมีการบูชาพระประจำวันเกิดและเทวดาตามกำลังวันด้วย ดอกบัว ฐูป เทียน และเงิน ใส่น้ำในภาชนะ โดยทุกอย่างจะมีจำนวนเท่ากับกำลังวันแต่ละวัน ดังนี้

วันอาทิตย์	พระปางถวายเนตร	กำลังวัน ๖
วันจันทร์	พระปางห้ามญาติ	กำลังวัน ๑๕
วันอังคาร	พระปางไสยาสน์	กำลังวัน ๘
วันพุธ (กลางวัน)	พระปางอุ้มบาตร	กำลังวัน ๑๗
วันพฤหัสบดี	พระปางสมาธิ	กำลังวัน ๑๙
วันศุกร์	พระปางรำพึง	กำลังวัน ๒๑

วันเสาร์

พระปางนาคปรก

กำลังวัน ๑๐

วันพุทธกลางคืน (ราหู) พระปางป่าเลไลย์

กำลังวัน ๑๒

ภาพพิธีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาในงานประจำปีวัดทุ่งสมอ

❖ เทศกาลเข้าพรรษา

"เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน โดยเหตุที่พระภิกษุในสมัยพุทธกาลมีหน้าที่จะต้องจาริกโปรดสัตว์และเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนแก่ประชาชนไปในที่ต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีที่อยู่ประจำ ในฤดูฝนชาวบ้านจึงดำริว่าไปเหยียบข้าวกล้าและพืชอื่น ๆ จนเสียหายพระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือนในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ จนกระทั่งถึง วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ถ้าปีใดมีเดือน ๘ สองครั้ง ก็เลื่อนมาเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือนแปดหลัง เว้นแต่มีกิจธุระคือเมื่อเดินทางไป

แล้วไม่สามารถจะกลับได้ในวันเดียวนั้น ก็ทรงอนุญาตให้ไปค้างแรมได้คราวหนึ่งไม่เกิน ๗ คืน หากเกินกำหนดนี้ถือว่าไม่ได้รับประโยชน์แห่งการจำพรรษา จัดว่าพรรษาขาด

โดยปกติเครื่องใช้สอยของพระตามพุทธานุญาตให้มีประจำตัวนั้นมีเพียงอัฐบริวาร อันได้แก่ สบง จีวร สังฆาฏิ เข็ม บาตร รัดประคด หม้อกรองน้ำ และมีดโกน และกว่าพระท่านจะหาที่พักแรมได้ บางทีก็ถูกฝนต้นฤดูเปียกปอนมา ชาวบ้านที่ใจบุญจึงถวายผ้าอาบน้ำฝนที่ประคดประคอยและพับเป็น ดอกบัวดูสวยงาม สำหรับให้ท่านได้ผลัดเปลี่ยน และถวายของจำเป็นแก่กิจประจำวันของท่านเป็นพิเศษในเข้าพรรษา โดยสิ่งหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ เทียนพรรษา ซึ่งจะให้แสงสว่างสำหรับการ ทำวัตรสวดมนต์และศึกษาพระธรรมตลอดช่วงเข้าพรรษา แต่ปัจจุบันยุคสมัยเปลี่ยนไปจึงมีการถวาย หลอดไฟแทนเทียนพรรษา ถึงอย่างไรก็ตามชาวบ้านทุ่งสมอก็ยังมีการร่วมกันหล่อเทียนพรรษาเพื่อนำไปถวายพระสงฆ์ตามประเพณีดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

ชาวบ้านร่วมกันทำบุญถวายผ้าอาบน้ำฝน

อุบาสกอุบาสิกาช่วยกันหล่อเทียนพรรษาอบพระอุโบสถ

สารทไทย

ในพจนานุกรมไทย "สารท" มีความหมายว่า เทศกาลทำบุญในวันสิ้นเดือน ๑๐ โดยนำพืชพรรณ ธัญญาหารแรกเก็บเกี่ยวมาปรุงเป็นข้าวทิพย์และข้าวมธุปายาสถวายพระสงฆ์ จะตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ของทุกปีซึ่งมักจะตกราว ๆ ปลายเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม

สำหรับตำบลทุ่งสมอนั้นมีการทำบุญสารทไทยโดยปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน โดยวันสารทไทยนั้นสิ่งหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ในการนำเอาไปทำบุญที่วัดก็คือ ขนมกระยาสารท โดยการทำบุญสารทนั้นเป็นการทำบุญใหญ่เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว

ขนมกระยาสารท ขนมที่จะขาดไม่ได้ในงานบุญสารทไทย

จุดมุ่งหมายของชาวบ้านทุ่งสมอในบุญสารทไทย

๑. เป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพชนผู้มีพระคุณ เพราะเชื่อกันว่าญาติที่ล่วงลับไปแล้วจะมีโอกาสได้กลับมารับส่วนบุญจากญาติพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่ และญาติจะได้รับส่วนบุญได้เต็มที่ มีโอกาสหมดหนี้กรรม ได้ไปเกิดหรือมีความสุข
๒. ได้แสดงความเอื้อเฟื้อให้แก่เพื่อนบ้าน เป็นการผูกมิตรไมตรีกันไว้เนื่องจากชาวบ้านจะทำขนมกระยาสารทไว้แจกจ่ายกันตามหมู่บ้าน บ้านใกล้เคียง ทำให้ได้พบปะกัน
๓. เป็นการบำรุง หรือจรรโลงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป

❖ เทศกาลออกพรรษา

เมื่อเทศกาลเข้าพรรษาได้ผ่านพ้นไป ๓ เดือน ก็จะเป็นช่วงเวลาของ "วันออกพรรษา" ซึ่งถือเป็นการสิ้นสุดระยะเวลาการจำพรรษา หรือออกจากการอยู่ประจำที่วัดในช่วงฤดูฝนตลอด ๓ เดือนของพระภิกษุสงฆ์ โดย วันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี ซึ่งเรียกอีกอย่างว่า "วันมหาปวารณา" คำว่า "ปวารณา" นั้นแปลว่า อนุญาตหรือยอมให้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ภิกษุว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกันได้ เนื่องจากในระหว่างที่เข้าพรรษาอยู่ด้วยกัน พระสงฆ์บางรูปอาจมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข และการให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนก็จะทำให้รู้ข้อบกพร่องของตน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ถามข้อสงสัยซึ่งกันและกันได้ด้วย ซึ่งในเทศกาลออกพรรษานี้จะมีประเพณีสำคัญคือ ประเพณีตักบาตรเทโว

หลังวันออกพรรษา ๑ วัน คือ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จะมีการ "ตักบาตรเทโว" หรือชื่อเต็มตามคำพระว่า "เทโวโรหณะ" แปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก ซึ่งมีที่มาอย่างย่อคือ สมัยพุทธกาล

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม และเสด็จขึ้นไปโปรดพุทธมารดา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นเวลา ๑ พรรษา และเมื่อออกพรรษาแล้วพระองค์ได้เสด็จกลับยังโลกมนุษย์ ในครั้งนั้นบรรดาพุทธศาสนิกชนผู้มีความศรัทธาเลื่อมใส เมื่อทราบข่าวต่างพร้อมใจกันโปรดักบาตรเพื่อรับเสด็จกันอย่างเนืองแน่น จนถือเป็นประเพณีตักบาตรเทโวปฏิบัติสืบทอดกันมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

โดยพิธีตักบาตรเทโวโรหณะของบ้านทุ่งสมอนั้นจะเริ่มตั้งแต่ตอนเช้าหลังวันออกพรรษา พระภิกษุสามเณรลงทำวัตรในพระอุโบสถ เมื่อถึงเวลาอันเหมาะสมก็จะมีการเคลื่อนขบวนจำลองการเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้า โดยมีพระพุทธรูปเป็นประธานของขบวน มีน้องๆหนูๆที่แต่งตัวเป็นเทวดานางฟ้าเดินตาม และสุดท้ายเป็นพระภิกษุสงฆ์เดินรับบาตรจากบรรดาสาธุชนที่ยืนเรียงรายอยู่สองข้างทาง ชาวบ้านก็จะใส่บาตรด้วยข้าวสารอาหารแห้ง ข้าวต้มลูกโยน ข้าวต้มมัด มีดนตรีบรรเลงเพลงไทยเดิม สมมติว่าเป็นพวกเทวดาบรรเลง ขับกล่อมตามส่งพระพุทธเจ้า

ขบวนเทวดานางฟ้าและพระภิกษุสงฆ์ในงานวันตักบาตรเทโวโรหณะ

❖ ประเพณีทอดกฐิน

ประเพณีทอดกฐิน เป็นประเพณีที่มีในทุกภาคของประเทศไทยซึ่งเป็นประเพณีเนื่องในพระพุทธศาสนา โดยคำว่า กฐิน แปลว่า ไม้สะดึง คือกรอบไม้ชนิดหนึ่งสำหรับซึ่งผ้าให้ตึงเพื่อความสะดวกในการเย็บ การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำห้ารูป แล้วให้

พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมาย จากคณะสงฆ์เป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น โดยการทอดกฐินมีกำหนดระยะเวลาตามพุทธทศานุญาติ ๑ เดือน คือตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ โดยหนึ่งวัดจะสามารถทอดกฐินได้เพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น

ผ้าพระกฐินและเครื่องบริวารกฐิน

ปีที่พาศน์ที่วัดเพื่อเป็นสัญญาบอกให้ทราบโดยทั่วกันว่าจะมีการทอดกฐินในวันรุ่งขึ้น โดยตอนหัวค่ำของวันโหมกฐินจะมีการนิมนต์พระสงฆ์ลงศาลาการเปรียญเพื่อสวดเจริญพระพุทธรูป หรือบางครั้งหากมีชาวบ้านหรือประชาชนคนใดเป็นเจ้าของภาพในการทอดกฐินก็จะมีโหมกฐินที่บ้านของผู้เป็นเจ้าของภาพด้วย ในวันทอดกฐินจะมีการจัดหาข้าวปลาอาหารมากมายมาต้อนรับแขกหรือทั้งในหมู่บ้านและต่างหมู่บ้านที่มาทอดกฐินที่วัด โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีการประชุมและรับผิดชอบจัดหาอาหารที่ได้ตกลงกันไว้

การถวายผ้ากฐินนั้น คือ เมื่อพระสงฆ์ประชุมพร้อมกันแล้ว เจ้าภาพอุ้มผ้ากฐินนั่งหันหน้าตรงต่อพระประธาน ตั้งนะโม ๓ จบ แล้วหันหน้ามาทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้ากฐิน ๓ จบ ถ้าเป็นกฐินสามัคคีก็มักเอาด้ายสายสิญจน์โยงผ้ากฐิน เมื่อจับได้ทั่วถึงกัน แล้วหัวหน้านำว่าคำถวาย ครั้นจบแล้ว พระสงฆ์รับว่า สาธุ เจ้าภาพก็ประเคนผ้าไตรกฐินแด่ภิกษุผู้เถระ ครั้นแล้วประเคนเครื่องบริวารอื่น ๆ พระสงฆ์ก็ทำพิธีมอบผ้าให้แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นพระเถระ มีจีวรเก่า ฐุทธรมวินัย ครั้นเสร็จแล้ว พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำรับพร ก็เป็นอันเสร็จพิธีการทอดกฐินเพียงนี้

ชาวบ้านร่วมกันถวายผ้าพระกฐิน

❖ ประเพณีลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทงจัดขึ้นในวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ตามปฏิทินจันทรคติ โดยทั่วไปเชื่อกันว่ามีที่มาจากตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นพิธีกรรมขอขมาแม่น้ำลำคลองที่ผู้คนได้ใช้กันมาตลอดทั้งปี จะมีการจัดงานรื่นเริงสนุกสนานกันโดยทั่วไป สิ่งหนึ่งที่เป็นสีสันของช่วงลอยกระทงก็คือการเล่นดอกไม้ไฟ

หรือพลุในลักษณะต่างๆ ซึ่งมีที่มาจากประเพณีเผาเทียนเล่นไฟสมัยสุโขทัยที่ปรากฏตามหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หากเมื่อใดใกล้จะถึงวันลอยกระทงเรามากๆจะได้ยินเสียงพลุหรือดอกไม้ไฟดังในหมู่บ้านเสมอ ซึ่งเปรียบเสมือนสัญญาณบอกว่าลอยกระทงกำลังจะมาถึง

ผู้นำชุมชนและชาวบ้านร่วมกันนำกระทงใบตองมาลอยในสระน้ำวัดทุ่งสมอ

สิ่งสำคัญของประเพณีลอยกระทงก็คือการประดิษฐ์กระทงใบตอง ชาวบ้านทุ่งสมอทุกบ้านจะตระเตรียมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำกระทง ลูกเด็กเล็กแดงช่วยพี่ป้าทำเอาตัดต้นกล้วยตัดใบตองทำกระทงกันตามจินตนาการและอวดฝีมือกันอย่างเต็มที่ พอถึงเวลาหัวค่ำก็จะนำกระทงที่ได้ทำไว้มาลอยในสระน้ำที่วัด โดยจะมีการจัดรำวงย้อนยุคให้ได้สนุกสนานรื่นเริงกัน มีการประกวดกระทงและการแห่กระทงขนาดใหญ่ที่สวยงามวิจิตร มีการประกวดนางนพมาศจากตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน ลอยกระทงจึงเป็นงานประเพณีที่ชาวบ้านมาร่วมร้องร่วมรำกันอย่างรื่นเริงที่สุด ประเพณีหนึ่งสมกับเนื้อเพลงที่ว่า “วันเพ็ญเดือนสิบสอง น้ำก็นองเต็มตลิ่ง เราทั้งหลายชายหญิงสนุกกันจริงวันลอยกระทง”

❖ เทศน์มหาชาติ

ชาวบ้านทุ่งสมอร่วมกันฟังเทศน์มหาชาติ

ประเพณีการเทศน์มหาชาติจัดเป็นการทำบุญที่สำคัญในสังคมไทย เนื่องจากเป็นประเพณีของพุทธศาสนิกชนชาวไทยที่ทำสืบเนื่องมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน เพราะความเชื่อว่าถ้าผู้ใดได้ฟังเทศน์มหาชาติแล้วจะได้กุศลแรง โดยเฉพาะหากใครตั้งใจฟังให้จบในวันเดียวจะได้เกิดร่วมและพบพระศรีอาริย์ซึ่งจะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

สำหรับช่วงเวลาในการจัดให้มีเทศน์มหาชาตินั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น บ้างก็นิยมจัดในช่วงเดือน ๔ เดือน ๕ ตามปฏิทินจันทรคติ แต่สำหรับบ้านทุ่งสมอแล้ว การเทศน์มหาชาติจะกำหนดวันเทศน์ในช่วงหลังลอยกระทงไปไม่เกิน ๑ เดือน โดยจะจัดติดต่อกันเป็นเวลาสองวัน เพราะตามความเชื่อแล้วจะต้องเทศน์ติดต่อกันให้จบ ๑๓ กัณฑ์ พันคาถา ภายในวันเดียว ซึ่งทั้ง ๑๓ กัณฑ์นั้นมีดังนี้

๑.กัณฑ์ทศพร ๑๙ คาถา เป็นกัณฑ์ที่พระอินทร์ประสาทพรแก่นางมุสดี ก่อนที่จะจุติลงมาเป็นพระราชมารดาของพระเวสสันดร โดยให้พร ๑๐ ประการ เพลงประจำกัณฑ์ คือ สาธุการ

๒.กัณฑ์หิมพานต์ ๑๓๔ คาถา เป็นกัณฑ์ที่พระเวสสันดรบริจาทานช้างปัจจัยนาคร ประชาชนชาวเมืองสีพีโกรธแค้น จึงขับไล่ให้ไปอยู่เขาวงกต เพลงประจำกัณฑ์ คือ ดวงพระธาตุ

๓.กัณฑ์ทานกัณฑ์ ๒๐๙ คาถา เป็นกัณฑ์ที่พระเวสสันดรทรงแจกสัตสดกมหาทาน คือ การแจกทานครั้งยิ่งใหญ่ ก่อนออกจากพระนคร เพลงประจำกัณฑ์ คือ พญาโคก

๔.กัณฑ์วนปเวศน์ ๕๗ คาถา เป็นกัณฑ์ที่เสด็จถึงเขาวงกต ได้พบศาลาอาศรม ซึ่งทำววิชฌุกรรมเนรมิตให้ พระเวสสันดร พระนางมัทรี ซาลีและกัณหา จึงทรงผนวชเป็นฤาษีพำนักในอาศรมสี่ปมา เพลงประจำกัณฑ์ คือ พญาเดิน

๕.กัณฑ์ชูชก ๗๙ คาถา เป็นกัณฑ์ที่ชูชกได้นางอมิตตามาเป็นภรรยา และหมายจะได้ไอรสและธิดาพระเวสสันดรมาเป็นทาส เพลงประจำกัณฑ์ คือ เซ่นเหล้า

๖.กัณฑ์จุลพน ๗๕ คาถา เป็นกัณฑ์ที่พราวนเจตบุตรหลงกลชูชก และชี้ทางอาศรมอจุตดาบสชูชกได้ชูกลักพริกขิงแก่พราวนเจตบุตร อ้างว่าเป็นพระราชสาส์นของพระเจ้ากรุงสญชัย จึงได้พาไปยังต้นทางที่จะไปอาศรมฤาษี เพลงประจำกัณฑ์ คือ คุณพาทย์

๗.กัณฑ์มหาพน ๘๐ คาถา เป็นกัณฑ์ป่าใหญ่ ชูชกหลอกล่ออจุตฤาษีให้บอกทางสู่อาศรมพระเวสสันดร เพลงประจำกัณฑ์ คือ เซ็ดกลอง

๘. **กัณฑ์กุมาร ๑๐๑** คาถา เป็นกัณฑ์ที่พระเวสสันดรทรงให้ทานสองโอรสแก่เฒ่าชุกก เพลงประจำกัณฑ์ คือ โอดเชิดฉิ่ง

๙. **กัณฑ์มัทรี ๙๐** คาถา เป็นกัณฑ์ที่พระนางมัทรีทรงได้ตัดความห่วงหาอาลัยในสายเลือดอนุเมทนาทานโอรสทั้งสองแก่ชุกก เพลงประจำกัณฑ์ คือ ทวยอยโอด

๑๐. **กัณฑ์ลักกบรรพ ๔๓** คาถา เป็นกัณฑ์ที่พระอินทร์จำแลงกายเป็นพราหมณ์มาขอพระนางมัทรี แล้วถวายคืนพร้อมถวายพระพร ๘ ประการ เพลงประจำกัณฑ์ คือ กลม

๑๑. **กัณฑ์มหาราช ๖๙** คาถา เป็นกัณฑ์ที่เทพเจ้าจำแลงองค์เพื่อมาทำนุบำรุงขวัญสองกุมารก่อนเสด็จนิวัตถึงมหานครสีพี เพลงประจำกัณฑ์ คือ กราวนอก

๑๒. **กัณฑ์ฉกษัตริย์ ๓๖** คาถา เป็นกัณฑ์ที่ทั้งหกกษัตริย์ถึงวิสัยัญญาพลสลบลงเมื่อได้พบหน้ากัน ทำวสัถกะเทวราชได้ทรงบันดาลให้ฝนตกประพรมหกกษัตริย์ เพลงประจำกัณฑ์ คือ ตระนอน

๑๓. **กัณฑ์นครกัณฑ์ ๔๘** คาถา เป็นกัณฑ์ที่หกกษัตริย์นำพยุหโยธาเสด็จนิวัตพระนครพระเวสสันดรขึ้นครองราชย์แทนพระราชบิดา เพลงประจำกัณฑ์ คือ กลองโยน

แต่เพื่อความสะดวกจึงมีการทำให้เทศน์จบในวันเดียวได้ครบพันคาถาโดยมีการเทศน์เพิ่มอีก ๒ กัณฑ์ ได้แก่ คาถาพันบั้นปลาย และ คาถาพันบั้นต้น โดยในวันแรกจะเทศน์เต็มตามตำราจากกัณฑ์ทศพรจนถึงกัณฑ์มหาพน และปิดท้ายด้วยการเทศน์คาถาพันบั้นปลาย คือนำเฉพาะคำบาลีในกัณฑ์ที่เหลือมาเทศน์ต่อจนจบเรื่องจึงถือว่าเทศน์จบภายในวันเดียว เช่นเดียวกับวันที่สองนั้นจะเทศน์เปิดด้วยคาถาพันบั้นต้น แล้วจึงเทศน์เต็มตามตำราจากกัณฑ์กุมารจนจบที่กัณฑ์นครกัณฑ์ เป็นอันจบครบ ๑๓ กัณฑ์

เจ้าของท้องถิ่นแต่ละหมู่จะเตรียมเครื่องบูชากัณฑ์เทศน์มารอ ก่อนที่พระจะขึ้นเทศน์

โดยการเทศน์ในแต่ละวันนั้นจะเริ่มตั้งแต่รุ่งสางพระอาทิตย์ยังขึ้นไม่เต็มที่และยาวไปจนถึงช่วงหัวค่ำของวันนั้น แต่ละกัณฑ์จะมีชาวบ้านแต่ละหมู่ที่ได้รับภูิกว่าบ้านของตนเป็นเจ้าของภาพในกัณฑ์ใดพลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปแต่ละปี โดยกัณฑ์ที่ชาวบ้านทุ่งสมอจะให้ความสำคัญเป็นที่สุดก็คือ กัณฑ์มัทรี เพราะถือว่าเป็นกัณฑ์ใหญ่ พระสงฆ์ที่เทศน์กัณฑ์มัทรีต้องมีน้ำเสียงที่ไพเราะจับใจญาติโยม

จึงจะถือว่าเหมาะสมที่จะได้เทศน์ในกัณฑ์นี้ ยิ่งพระลูกหลานบ้านใดได้เทศน์กัณฑ์มัทรีก็ดูจะเป็นเกียรติ เป็นศรีแก่ญาติพี่น้องไปด้วย การเทศน์ในวันนี้จะมีการแห่ขบวนขอทานซึ่งจำลองเหตุการณ์ใน พระเวสสันดรชาดกตอนที่ชูชกนำตัวกัณหาและซาลีมาจากพระเวสสันดร โดยจะมีชายแต่งตัว เลียนแบบชูชก เด็กชายและเด็กหญิงแต่งตัวเป็นกัณหาซาลีซึ่งถูกมัดมือให้เดินขอเศษทานจากผู้ใจบุญ ผู้ที่เป็นชูชกก็จะเสียนดีทั้งสองกุมารไปตลอดทางเดินในหมู่บ้านก่อนที่จะนำขบวนเดินเข้าสู่ศาลาวัด ในช่วงกัณฑ์มัทรีพอดี

ขบวนแห่ชูชก กัณหา-ซาลี และพระนางมัทรี

การจัดสถานที่ในการเทศน์มหาชาติก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ โดยในศาลาวัดจะจัดสถานที่ จำลองให้เป็นเขาวงกตตามที่ได้กล่าวไว้ในพระเวสสันดรชาดก ที่เสาของศาลาวัดจะประดับประดาไป ด้วยต้นกล้วยต้นอ้อย มีสายรุ้งระยงระยางไปทั่วศาลาการเปรียญ นอกจากนี้ยังมีสิ่งสราสลัตรีที่ ชาวบ้านทำจำลองขึ้นมาแขวนไว้ตามจุดต่างๆทั่วศาลา จุดสำคัญที่สุดก็คือธรรมาสน์ที่ใช้สำหรับให้ พระสงฆ์นั่งเทศน์ จะมีการประดับตกแต่งอย่างสวยงาม

ท่ายกทวยการ่วมกันบูชากัณฑ์เทศน์

หน้าธรรมาสน์นั้นจะเป็นสถานที่ที่ให้ชาวบ้านที่รับผิดชอบแต่ละกัณฑ์มาทำการบูชากัณฑ์เทศน์ มีอ่างน้ำมนต์ที่จะจุดเทียนไว้มากมายรอบอ่างนั้น ชาวบ้านแต่ละคนจะเตรียมเครื่องบูชากัณฑ์เทศน์มา จากบ้าน โดยนิยมใส่ไว้ในถาดทองเหลืองอย่างสวยงาม โดยของที่อยู่ในถาดจะมี ข้าวสาร และที่จะขาด

เสียมิได้ก็คือกล้วย ๒ - ๓ หวี กล้วยที่นิยมมากที่สุดคือกล้วยไข่ ชาวบ้านแต่ละคนจะยกเครื่อง-
ภัณฑ์เทศน์ไว้บนโต๊ะที่ทางวัดจัดวางไว้หน้าธรรมมาสน์ก่อนที่จะเริ่มการเทศน์ในแต่ละกัณฑ์

เครื่องบูชากัณฑ์เทศน์ สิ่งที่จะขาดไม่ได้คือกล้วยไข่

ชาวบ้านร่วมกันเวียนเทียนทำขวัญพระใหม่ที่ขึ้นเทศน์

การเทศน์มหาชาติของบ้านทุ่งสมอนั้นจัดเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นพิธีที่ชาวทุ่งสมอยึดถือปฏิบัติ
มาช้านาน ปัจจุบันการเทศน์มหาชาติที่จัดเป็นงานประจำในแถบจังหวัดกาญจนบุรีนั้นเหลือเพียง
ไม่กี่วัดแล้ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษาประเพณีที่งดงามนี้ไว้ให้ลูกหลานได้ดูสืบไป

ชนบประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

❖ โขนผมไฟ

โขนผมไฟ หรือ พิธีทำขวัญเดือน เป็นพิธีโบราณ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเชื่อกันว่าผมของเด็กที่ติดมากับท้องแม่นั้น ไม่ค่อยสะอาดนัก จึงต้องโกนทิ้งเพื่อให้ผมขึ้นมาใหม่ แต่จะโกนเมื่อแรกคลอดเลยนั้นก็ไม่ใช่สะดวก เนื่องจากยังต้องรูนอยู่กับการเลี้ยงดูและจัดหาข้าวของเครื่องใช้ ตัวแม่เองเพิ่งคลอดบุตรยังไม่ค่อยแข็งแรงนักอีกสาเหตุหนึ่งคือเด็กที่คลอดใหม่ๆ ะโหลกศีรษะยังบอบบาง แม้เมื่อมีอายุครบ ๑ เดือนแล้วก็ยังไม่ค่อยแข็งแรงเท่าไรนัก การทำพิธีโขนผมไฟจึงควรระมัดระวัง และให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโขนผมให้ จะดีกว่าทำกันเอง หรือบ้างก็กล่าววว่า เมื่อทารกคลอดจากท้องแม่ครบ ๑ เดือนถือว่าพ้นเขตอันตรายกลายเป็น "ลูกคน" แนนอน หากโขนผมไฟช้าคนเฒ่าคนแก่ในบ้านทุ่งสมอกล่าวกันว่าจะทำให้เด็กคือ ดังนั้นเมื่อบ้านใดที่มีเด็กเกิดใหม่ได้ครบ ๑ เดือน จึงจะจัดให้มีการทำขวัญและโขนผมไฟเพื่อเป็นสิริมงคลแก่เด็กนั้น ส่วนพิธีการจะจัดกันใหญ่โตหรือแบบเงียบๆ ก็แล้วแต่ฐานะและกำลังทรัพย์ของแต่ละครอบครัว

พระสงฆ์โขนผมไฟให้กับเด็กทารกที่อายุครบ ๑ เดือน

ในสมัยก่อน หลักของการโขนผมไฟก็คือ นิมนต์พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เชิญผู้ใหญ่ในพิธี หลังน้ำมนต์ด้วยสังข์ที่ศีรษะเด็ก ระหว่างนั้นพระสงฆ์สวด *ชะยันโต* ปี่พาทย์บรรเลงเพลงอวยชัย จากนั้นมอบเด็กให้ผู้อื่นโขนผมไฟต่อ แต่ในปัจจุบัน พิธีรดองเหล่านี้นับวันยิ่งหายากเต็มที เพราะไม่ว่าด้วยสาเหตุของเวลาที่จำกัดบวกกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนใหญ่เลยโขนผมไฟกันเอง ซึ่งจะง่ายขึ้นถ้าโกนในช่วงที่เด็กกำลังหลับอยู่ อุปกรณ์ในการโขนผมไฟนั้นมี ใบมีดโกน กรรไกร หวี ใบบอน หรือ ใบบัว ๑ ใบ (ไว้ลองเส้นผม) และดอกอัญชัน เมื่อโขนผมเสร็จแล้ว เส้นผมที่ไว้บนใบบอนหรือใบบัว ผู้ใหญ่จะเอาไปลอยน้ำ โดยที่เก็บส่วนหนึ่งใส่กล่องไว้พอเป็นพิธี แล้วไปวางในเตียงของเด็ก หรือไว้ใกล้ตัวเด็ก เพราะชาวบ้านเชื่อกันว่า เด็กจะไม่อแง ถ้ามีเส้นผมของเขาอยู่ใกล้ตัว คล้ายว่าเด็กจะหวงของๆเขามาก แต่ไม่สามารถสื่อสารกับเราได้ ขั้นตอนสุดท้ายที่ขาดไม่ได้คือ นำดอกอัญชันขยี้ให้สีของดอกไม้ออกมา แล้วนำมาทาที่ศีรษะของเด็ก เพื่อที่ว่าผมที่ขึ้นใหม่จะได้ดกดำมากกว่าเดิม

❖ โคนจุก

พิธีโคนจุก สืบเนื่องมาจากพ่อแม่คลอดลูกออกมาแล้วลูกนั้นเป็นหญิง พ่อแม่เกรงว่าจะไม่ได้ทำบุญจึงไว้จุกให้ลูก หรือลูกบางคนเลี้ยงยากมักเจ็บไข้อยู่เสมอ ๆ พ่อแม่จึงไว้จุกเพื่อจะได้เลี้ยงง่าย พ่อแม่จะโคนผมรอบ ๆ ข้างนอกออก แล้วทำเป็นจุกไว้ตรงกลางกระหม่อม การทำจุกกลางกระหม่อม น่าจะเป็นเพราะตรงกลางกระหม่อมของเด็กมีผมบาง หากปล่อยทิ้งไว้โล้น ๆ อาจจะทำให้อันตรายได้ง่าย เช่น เป็นหวัดหรือถูกของแข็งกระทบ จะทำให้กระทบกระเทือนไปถึงภายในสมองได้ เมื่อไว้จุกแล้วก็พอจะป้องกันอันตรายได้บ้าง

ก่อนถึงวันโคนจุก จะมีการตกแต่งสถานที่สำหรับทำพิธีมงคล เตรียมหมอน้ำมนต์ ผ้าขาว ไบบัว หญ้าแพรก ฟักเขียว มีดโกน กรรไกร ใส่พานไว้ แล้วเตรียมไปนิมนต์พระสงฆ์มาในพิธีสวดมนต์เย็นและฉันเช้า นำเด็กเข้าไปฟังสวดข้างหน้าพระ เมื่อสวดมนต์จบก็ถวายน้ำร้อน น้ำเย็น เมื่อพระกลับวัดแล้วก็เลี้ยงดูผู้ที่มาฟังพระสวดมนต์

เมื่อถึงวันทำพิธี ญาติพี่น้องจะแต่งตัวเด็กให้สวยงามตามฐานะซึ่งงานโคนจุกในบ้านทุ่งสมอ มักมีการแต่งตัวให้เด็กอย่างสวยงามคล้ายเครื่องทรงของโขน แล้วให้เด็กไปโคนจุกยังสถานที่ที่จัดไว้ โดยให้เด็กถือใบลานด้วยเพื่อป้องกันภูตผีปีศาจที่จะมาทำร้าย ให้เด็กมานั่งข้างหน้าพระสงฆ์ โดยนำฟักเขียวมาวางข้างหน้าเด็ก นำผ้าขาวมาปูบนพานแล้ววางไบบัวลงบนผ้าขาว ใส่หญ้าแพรกลงกลางไบบัว วางไว้เบื้องหน้าพระสงฆ์ พอได้เวลาพระสวดชยันโตถึงบทที่ว่า *สีเสปฐวิโปก ชเร* พระก็จะขลิบจุกทันที ต่อจากนั้นก็ให้ญาติผู้ใหญ่หรือพ่อของเด็กเป็นผู้โคนผมออกจนหมด แล้วรดน้ำมนต์เด็กเป็นเสร็จพิธี ส่วนผมที่โกนนั้นนำไปใส่ไบบัวแล้วนำไปลอยในแหล่งน้ำ ก่อนจะลอยก็อธิษฐานขอให้ความสุขความเจริญจงมีแก่เด็กสืบไป

พิธีทำขวัญในงานโคนจุกของบ้านทุ่งสมอ

ในบ้านทุ่งสมอของเรานั้นไม่ค่อยมีการจัดงานโกนจุกบ่อยนัก นานๆจะมีสักงานหนึ่ง ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายว่าลูกหลานในสภาพภาคหน้าคงไม่มีโอกาสได้เห็นประเพณีที่งดงามอย่างนี้อีก ประกอบกับปัจจุบันนี้จะหาเด็กที่ไว้ผมจุกในบ้านทุ่งสมอนั้นก็น้อยเต็มที หากมีบ้างถ้าจะโกนจุกก็อาจไม่ได้จัดงานเอิกเกริกใหญ่โตเหมือนเมื่อก่อนแล้ว

❖ งานบวชนาค

ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณีต่างๆจึงมีความเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก แต่ประเพณีที่มีความใกล้ชิดและสำคัญที่สุดประเพณีหนึ่งก็คงจะไม่พ้นการบวชนาค ในบ้านทุ่งสมอนั้นหากบ้านใดมีลูกหลานผู้ชาย สิ่งหนึ่งที่ญาติพี่น้องและพ่อแม่รอคอยก็คือวันที่ลูกหลานของตนได้บวช โดยเฉพาะคนเฒ่าคนแก่ ท่านจะปลื้มปีติมากหากเห็นชายผ้าเหลืองของลูกหลาน เมื่อลูกหลานที่เป็นผู้ชายอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ก็มักจะลงกำหนดหาฤกษ์ยามยามดีที่จะบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ในบวรพุทธศาสนา โดยจะไปหาเจ้าอาวาสเพื่อขอความเมตตาชี้แนะตามความเหมาะสม ยิ่งแต่ก่อนแล้วการที่นาคจะบวชได้นั้นต้องเข้าวัดและอยู่เรียนรู้กัจจวัตรของสงฆ์อย่างน้อย ๑ เดือน หากมีพฤติกรรมดีและเจ้าอาวาสเห็นว่าตั้งใจจะบวชจริงๆ จึงจะลงกำหนดวันบวชให้ ปัจจุบันกฎข้อประเพณีในส่วนนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัย นาคบางคนอาจเข้าวัดเป็นนาคเพียงไม่กี่วันแล้วก็บวชเลย ทำให้บางครั้งพระใหม่รูปนั้นๆอาจยังไม่เข้าใจวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์มากนัก และอาจยังท่องบทสวดมนต์ต่างๆได้ไม่คล่อง

ก่อนบวช เจ้าภาพ หรือบิดา มารดา ผู้ที่จะบวชอาจจะดูฤกษ์ยามวันดี ทั้งจะต้องนิมนต์พระอุปัชฌาย์ และพระคู่สวดไว้ล่วงหน้า การจัดงานแบ่งออกเป็น ๒ - ๓ วัน แล้วแต่เจ้าภาพจะเห็นสมควร วันแรกเรียกว่า *วันสุกดิบ* เป็นวันเตรียมอาหารคาว หวาน และเครื่องใช้ต่างๆ ให้พร้อม เช้าวันรุ่งขึ้นจะมีการไปรับนาคจากวัด โดยมีการแต่งตัวนาคด้วยผ้าถุงซึ่งนิยมสีเขียวเข้มหรือสีม่วง พาดสไบเฉียงหน้าและหลัง และมีผ้าคลุมศีรษะอีกหนึ่งผืน สิ่งสำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้คือจะต้องคาตเข้มขัดนาค และสวมใส่ทองหยิ่งประดับทั่วทั้งตัว เมื่อนาคจะออกจากวัดก็จะมีย่าแหรนาคให้นาคขี่กลับไปยังบ้านงาน อาจมีกลองยาวหรือแตรวงตามที่เจ้าภาพหามาให้บรรเลงเพลงอย่างสนุกสนาน ญาติพี่น้องและแม่ครัวร่วมกันรำนำนานาคจนถึงบ้านงาน เมื่อนาคถึงบ้านแล้วก็จะทำการขอสมมาลาโทษและขอโหสิกรรมต่อพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ลุงป้าหน้าอาที่เคารพนับถือ นอกจากนั้นยังมีการไป *ลาเฒ่าแก่*

นาคที่จะบวชลาผู้เฒ่าผู้แก่ก่อนจะบวช

คือคนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ตามบ้านของท่าน รวมถึงสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์โดยเฉพาะศาลเจ้าสำคัญๆ ใน หมู่บ้าน เมื่อนาคกลับจากการลาเฒ่าแก่แล้วจะเป็นพิธีเทศน์สอนนาค หรือ ทำขวัญนาคแล้วแต่ว่า เจ้าภาพจะกำหนดไว้อย่างไร โดยธรรมเนียมนิยมแล้วชาวบ้านทุ่งสมอมักนิมนต์เจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ ที่เคารพศรัทธามาเทศนาสอนนาค ๑ กัณฑ์ เมื่อพระเทศน์จบแล้วก็จะเป็พิธีเวียนเทียนบายศรีสู่ขวัญ ถือเป็อันเสร็จพิธีทำขวัญนาค ตอนเย็นจะเป็การจัดงานกินเลี้ยงซึ่งอาจมีมหรสพดนตรีตามแต่ เจ้าภาพจะหาไว้

พระสงฆ์เทศนาสอนนาค ๑ กัณฑ์

หมอบทำขวัญนาคประกอบพิธีเวียนเทียนเชิญขวัญนาค

เช้าวันรุ่งขึ้น เป็นวันนำนาคไปอุปสมบทที่วัด ก่อนนำนาคไปอุปสมบทนั้นจะมีพิธีล้างเท้าพ่อแม่ และปู่ย่าตายาย ต่อจากนั้นจะเป็การอาบน้ำนาคเพื่อชำระร่างกายนาคให้สะอาด ชาวบ้านทุ่งสมอ เชื่อว่าก่อนจะไปอุปสมบทที่วัดร่างกายของนาคจะต้องสะอาดบริสุทธิ์จึงจะบวชได้ เมื่ออาบน้ำนาค เสร็จก็จะอุ้มนาคเข้าบ้านโดยไม่ให้เท้านาคแตะพื้นเพราะถือว่าพื้นนั้นสกปรก ต่อจากนั้นจะต้อง แต่งองค์ทรงเครื่องให้นาคและตั้งชบวนนำนาคแห่ไปยังวัดที่ต้องการจะอุปสมบท เมื่อแห่นาคไปถึง โบสถ์จะทำการเวียนทักษิณาวรรตรอบโบสถ์ ๓ รอบ เสร็จแล้วนาคจะต้องสักการะเสมาด้วยดอกไม้ ฐูป เทียน เป็การขอขมาและแสดงความเคารพแล้วจึงเข้าโบสถ์ได้ ต่อจากนั้นนาคจะเข้าไปสักการะ พระอุปัชฌาย์และขอพรพรพาเป็นเณรก่อนแล้วจึงกล่าวคำขออุปสมบทด้วยคำภาษาบาลี พระคู่สวดจะ

พ่อนาคล้างเท้าพ่อแม่และปู่ย่าตายายก่อนแห่นาคไปบวช

ถามข้อข้องใจต่างๆ เกี่ยวกับ ตัวนาค เช่น เป็หนี้ผู้ใด หรือไม่ เป็โรคติดต่อหรือไม่ เป็ต้น หลังจากนั้นจะให้นาค ไปครองผ้ากาสาวพัสตร์ รัชศก ๒๒๗ ข้อ ซึ่งแสดงว่าเป็ พระภิกษุโดยสมบูรณ์แล้ว ประเพณีการบวชนาคของบ้าน ทุ่งสมอจะสำเร็จเสร็จเรียบร้อยด้วยการทำบุญฉลองพระ บวชใหม่ ซึ่งอาจทำที่วัดหรือที่บ้านตามแต่เจ้าภาพ เห็นสมควร

❖ งานแต่ง

เมื่อชายหนุ่มกับหญิงสาวรักใคร่ชอบพอกัน ย่อมเป็นที่มาของประเพณีสำคัญอย่างงานแต่งงาน อย่างไรก็ตามการแต่งงานในแต่ละท้องถิ่นก็จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไป สำหรับบ้านทุ่งสมอนั้นมีธรรมเนียมการแต่งงานที่มีลักษณะและรูปแบบขั้นตอนหลักๆ ตามธรรมเนียมนิยมของงานแต่งงานในภาคกลาง ซึ่งก่อนจะเกิดงานแต่งงานได้นั้น ชาวบ้านทุ่งสมอถือกันว่าฝ่ายเจ้าบ่าวจะต้องมีการขอร้องกับผู้ใหญ่ทางฝ่ายเจ้าสาวเสียก่อนจึงจะแต่งงานได้ โดยมีคำกล่าวกันว่า “ขอเดือนหก แต่งเดือนแปด” โดยฝ่ายเจ้าบ่าวจะจัดหาผู้ใหญ่ที่มีวาทศิลปมาทาบทามขอร้องเจ้าสาวกับญาติผู้ใหญ่ของเจ้าสาว โดยเรียกผู้ที่ทำหน้าที่เจรจาขอร้องว่า “เถ้าแก่” เมื่อเป็นอันตกลงยกเจ้าสาวให้แล้วญาติผู้ใหญ่ก็จะทำการหาฤกษ์ยามอันเป็นมงคลเพื่อจัดงานมงคลสมรสต่อไป โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

พิธีสงฆ์ : พิธีการแรกเพื่อสร้างความเป็นสิริมงคลในงานแต่งงานของคู่บ่าวสาว โดยนิมนต์พระมาสวดเจริญพระพุทธมนต์ในตอนเย็นหรือตอนเช้าแล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งเมื่อเสร็จพิธีสงฆ์แล้วลำดับต่อไป คือ พิธีการแห่ขบวนขันหมาก

เจ้าบ่าวเจ้าสาวฟังพระสวดเจริญพระพุทธมนต์

พิธีการตั้งขบวนแห่ขันหมาก แห่ขันหมาก รับขันหมาก : ในปัจจุบันนิยมจัดพิธีหมั้นและพิธีแต่งงานในวันเดียว ดังนั้น จึงมีการรวบรัดเอา ขันหมากหมั้น และ ขันหมากแต่ง เข้าไว้ด้วยกัน โดยจะมีทั้งขันหมากเอก และ ขันหมากโท โดยขั้นตอนนี้ต้องให้เจ้าสาวเตรียมตัวรอขันหมากที่บ้าน ส่วนเจ้าบาวก็จะไปบริเวณที่จัดขบวนขันหมากเตรียมตัวรอฤกษ์เคลื่อนขบวนมาบ้านเจ้าสาว จากนั้นขบวนขันหมากก็จะเตรียมตัวเข้าไปในบ้าน ซึ่งจะต้องผ่านด่าน พิธีกันประตูทั้ง ๓ คือ ประตูนาк ประตูเงิน และ ประตูทอง โดยเจ้าบาวจะเตรียมซองไว้ เพื่อเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนขอผ่านประตู หลังจากนั้นถือเป็นพิธีการช่วงต่อไป

ขบวนขันหมากนำโดยแก้วฝ่ายเจ้าบ่าว

ก่อนเจ้าเข้าสูบ้านเจ้าสาวต้องผ่านประตูเงินประตูทองก่อน

พิธีสู่ขอและพิธีนับสินสอด : ขั้นตอนต่อไป คือ การนำของจากขบวนขันหมากมาจัดวางเรียงกัน จากนั้นแต่แก้วฝ่ายชายจะเริ่มการเจรจาสู่ขอ เมื่อตกลงยินยอมยกลูกสาวให้ ผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาวจะนำพานสินสอดออกมาเปิด เพื่อเข้าสู่พิธีนับสินสอด หลังจากนับสินสอดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายจะช่วยกันโปรยถั่ว งา ข้าวเปลือก ข้าวตอก ดอกไม้ ใบเงิน ใบทอง ที่บรรจุมาในพานขันหมากเอกลงบนสินสอด

พิธีหลังน้ำพระพุทธมนต์และประสาทพร : บ่าวสาวนั่งที่ตั้งเพื่อทำพิธีรดน้ำสังข์ ซึ่งเจ้าสาวต้องนั่งด้านซ้ายของเจ้าบ่าวเสมอ ประธานในพิธีคล้องพวงมาลัย สวมมงคลแฝดบนศีรษะของบ่าวสาวพร้อมกับเจิมที่หน้าผากมงคลแฝด จากนั้นประธานหลังน้ำพระพุทธมนต์และประสาทพรให้บ่าวสาวตามด้วยพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ผู้ร่วมงานที่เป็นผู้ใหญ่ และเชิญแขกอื่น ๆ เขารดน้ำตามลำดับความอาวุโส

ญาติผู้ใหญ่ของเจ้าบ่าวเจ้าสาวโรยข้าวตอกดอกไม้บนสินสอด เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าบ่าวเจ้าสาว

พิธีหลังน้ำพระพุทธมนต์ให้แก่เจ้าบ่าวเจ้าสาว

พิธีรับไหว้ : หลังเสร็จพิธีหั้นน้ำพระพุทธรณ์และประสาทพระจะเป็นพิธีรับไหว้ หรือ พิธีไหว้ผู้ใหญ่ เพื่อเป็นการฝากเนื้อฝากตัวของคู่บ่าวสาว ด้วยการกำกราบแล้วจึงส่งพานรูปเทียนให้ผู้ใหญ่ ท่านจะรับไหว้และผูกสายสิญจน์ที่ข้อมือคู่บ่าวสาว พร้อมกับให้พรและใส่ซองเงิน หรือของมีค่าอย่างอื่น ลงบนพานให้ไว้เป็นเงินทุนในการสร้างครอบครัว โดยเจ้าบ่าวเจ้าสาวจะมีของขวัญตอบแทนให้ญาติผู้ใหญ่เรียกว่าของรับไหว้

เจ้าบ่าวเจ้าสาวมอบของรับไหว้ให้แก่ญาติผู้ใหญ่

พิธีส่งตัวเข้าหอ : เป็นพิธีสำคัญในช่วงสุดท้าย โดยผู้ใหญ่จะนำเจ้าสาวมาส่งตัวเข้าหอ ซึ่งเจ้าบ่าวจะมารออยู่ที่ห้องหอก่อนแล้ว ส่วนสำคัญของพิธีนี้จะอยู่ที่คู่ผู้ใหญ่ที่จะมาทำพิธีปูที่นอนเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตของคู่บ่าวสาวในอนาคต พ่อแม่จะเชิญผู้ใหญ่คู่สามีภรรยาที่มีครอบครัวอบอุ่นสมบูรณ์ ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็นที่นับหน้าถือตาในสังคมมาช่วยปูที่นอนให้ เพื่อถือเคล็ดให้คู่บ่าวสาวจะได้มีชีวิตคู่ที่ดี เมื่อปูที่นอนเสร็จแล้วจะพาเจ้าบ่าวเข้ามาในห้องหอแล้วเจิมหน้าผาก และนำตัวเจ้าสาวเข้ามา โดยที่เจ้าสาวจะต้องกราบพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของตัวเองเพื่อเป็นการขอพร และเมื่อเจ้าสาวเข้ามาในห้องแล้ว แม่เจ้าสาวต้องเป็นคนพามามอบให้กับเจ้าบ่าว พร้อมพูดจาฝากฝังให้ช่วยดูแลลูกสาวด้วย จากนั้นจะกล่าวให้โอวาทเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่

เจ้าบ่าวเจ้าสาวกราบพ่อแม่ในการส่งตัวเข้าหอ

ศาลเจ้า : ผี-เทพ บรรพชนผู้ปกป้องรักษาลูกหลาน

ตาปู่คือผีคุ้มครองหมู่บ้าน ส่วนใหญ่รู้จักกันในนามตาคงขวัญม้า ชาวบ้านเรียกตาปู่ ตาปู่เจ้าบ้านหรือชาวอีสานเรียกปู่ตา ที่สิงสถิตของตาปู่คือศาล เรียกว่าศาลตาปู่ มักตั้งอยู่ที่ตอนที่เนินซึ่งเป็นทางเข้าหมู่บ้าน ที่มีต้นไม้ใหญ่ ลักษณะของศาล เป็นศาลสี่เสา หลังคาจั่ว กว้างประมาณ ๒ เมตร ยาวประมาณ ๓ เมตร ยกพื้นสูงประมาณอกผู้ใหญ่ (๑.๕๐ เมตร) ภายในศาลมีรูปปั้น ช้าง ม้า ตู๊กตาคน ชายหญิง อาวุธ ทำด้วยไม้ เช่นมีด ดาบ หอก ปืน

ความสำคัญพิธีเลี้ยงตาปู่ มีความสำคัญเพราะชาวบ้านทุ่งสมอเชื่อว่า ตาปู่เป็นผู้คุ้มครองภยันตรายทุกด้านแก่ลูกหลานชาวบ้านทุ่งสมอจะเคารพตาปู่อย่างจริงใจ เด็ก ๆ จะไม่ไปวิ่งเล่นใกล้ศาลตาปู่ เพราะเกรงว่าตาปู่จะรำคาญ แล้วบันดาลให้เจ็บไข้ได้ เมื่อเดินทางออกจากหมู่บ้านถ้าผ่านศาลตาปู่ทุกคนจะยก มือไหว้ แล้วอธิษฐานต่าง ๆ

พิธีกรรมวันเลี้ยงตาปู่ จะกำหนดหลังจากประเพณีสงกรานต์ไปแล้ว เมื่อกำหนดวันแล้วคนทรงหรือผู้ที่ดูแลจะมาทำความสะอาดบริเวณศาล เตรียมเครื่องเช่น ไต้แก๊ ไก่ต้ม เหล้าขนมต้มแดง ขนมต้มขาว เครื่องแต่งกายสำหรับตาปู่ ในวันประกอบพิธี ชาวบ้านชายหญิงจะนั่งล้อมศาลตาปู่ บุคคลสำคัญในพิธีไหว้ตาปู่ ได้แก่คนทรงกับบวัวร์หรือบางครั้งอาจเรียกผีเลี้ยง ซึ่งอาจจะมี ๕-๑๐ คน เมื่อเริ่มพิธีตาปู่มาเข้าทรง บวัวร์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ได้รับการเคารพนับถือ จะถามว่าตาปู่ชื่ออะไร เพราะตาปู่มีหลายคน เมื่อทราบชื่อแล้ว ตาปู่ที่เข้าคนทรง จะแต่งกายโดยใช้เสื้อผ้าที่เตรียมไว้ จากนั้นร่ายรำตามเสียงและจังหวะเพลง เมื่ออวยชัยให้พรแก่ลูกหลานแล้วตาปู่จะออกจากร่างคนทรง คนทรงเปลี่ยนเครื่องแต่งกายแล้วเริ่มทรงตาปู่คนใหม่ ไปจนหมดตาปู่ จึงเสร็จพิธี นอกจากตาปู่แล้ว วิญญาณหรือที่เรียกว่า “องค์” ยังมีอีกหลายลักษณะเช่นที่เรียกว่า ยายคือวิญญาณของผีบรรพบุรุษผู้หญิงมักจะแต่งกายด้วยเสื้อและผ้าถุงสีขาวอย่างคนอยู่วัด เป็นต้น

ถ้าหากว่าชาวบ้านไปบนบานให้ตาปู่ช่วยสิ่งใดก็อาจแก้บนด้วยการเซ่นไหว้ตาปู่ด้วยเหล้า ไก่ต้ม ข้าวปากหม้อ และขนมหวาน ถ้าคนในหมู่บ้านจากบ้านไปทำธุรกิจหลายวัน วันที่กลับมาจะคารวะตาปู่ด้วยการยกมือคารวะ

ศาลเจ้าพ่อกวนอู

งานประจำปี เดือน ๗ ขึ้น ๑๓ ค่ำ

เป็นศาลประจำหมู่บ้านทุ่งสมอ โดยคนไทยที่มีเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลทุ่งสมอ มีความเชื่อถือศรัทธาต่อเทพเจ้าจีนคือเจ้าพ่อกวนอู ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ และมีอิทธิฤทธิ์ทางด้านความเจริญก้าวหน้าทางราชการ เจริญสติปัญญากล้าหาญ และเมื่อกราบไหว้แล้วจะร่ำรวย ศาลเจ้าพ่อกวนอูสร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๔๐ หรือรัชกาลที่ ๕ แรกเริ่มมีนายหวัน เชียงเจียว เป็นผู้ดูแลศาลเจ้าพ่อกวนอู หลังจากนั้นนายหวัน เชียงเจียว เสียชีวิต นายหมา (ชุ่นกวย) เชียงเจียว (รักษากุล) ดูแลต่อ หลังจากนั้นนายหมา รักษากุล เสียชีวิต นางสาวชินฟ้า รักษากุล เป็นผู้ดูแลต่อ หลังจากนั้นนางสาวชินฟ้า รักษากุล เสียชีวิต นายบัญญัติ รักษากุล ดูแลต่อ และหลังจากนายบัญญัติ รักษากุล เสียชีวิต นางศรีประภา(เจ็พอน) รักษากุล ดูแลต่อจนถึงปัจจุบัน

เจ็พอนกล่าวว่า โดยมากผู้ที่มากราบไหว้ก็จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีน จะนิยมไหว้กันในเทศกาลวันตรุษจีน วันสารทจีน วันไหว้พระจันทร์ วันสารทปะจ่าง วันเทศกาลขนมบัวลอย และงานประจำปี คือ เดือน ๗ ขึ้น ๑๓ ค่ำ และรถที่ผ่านไปมาก็จะบีบแตรเพื่อเป็นการคาราวะ

นางศรีประภา รักษากุล (เจ็พอน) ผู้ให้ข้อมูล

ศาลปู่ฤๅษีเสื่อสรงพราย (หนองตาหมื่น หมู่ ๑)

งานประจำปีตรงกับ วันขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๖

ประมาณรัชสมัยของรัชกาลที่ ๕ ทวดเปี่ยมเป็นหมอยาสมุนไพร ย้ายมาจากอ่างทองมาตั้งรกรากที่ทุ่งสมอ ระหว่างเดินทางมายังทุ่งสมอ ทวดเปี่ยมได้หาบข้าวของ ตำราใบลาน ตำราใบข่อย ซึ่งเป็นตำราของหมอยาโบราณ และได้แต่งงานกับทวดอยู่อยู่ในหมู่บ้านทุ่งสมอ ต่อมาแยกมาอยู่ที่หมู่บ้านหนองตาหมื่น หมู่ที่ ๑ สมัยนั้นมีบ้าน ๓ หลัง ทวดเปี่ยมมีลูกทั้งหมด ๙ คน ต่อมาตกทอดมาถึงปู่คือนายท้วน เป็นสารวัตรกำนันและเป็นหมอยาโบราณแทนทวดเปี่ยมต่อมาประมาณ ๓๐ กว่าปี ไม่มีใครรับตำราจนกระทั่ง นายเสกสันต์ สมอไทยเกิดและร่างกายไม่แข็งแรง ช่วงประมาณ ๓ เดือน พ่อแม่จตุรฐและบอกกล่าววักให้ครูตำราหมอยา นายเสกสันต์มารู้ตัวเองตอนอายุ ๑๘ ปี ว่าเขาเองจะได้เป็นคนทรงเจ้าซึ่งตอนนั้น พ่อปู่ฤๅษีเสื่อสรงพรายได้มาจับทรงและประกาศว่า ตนคือพ่อปู่ฤๅษีเสื่อสรงพรายและได้ตั้งศาลอยู่บนเรือน ต่อมาลูกหลานและประชาชนทั่วไปมากราบไหว้บูชากันมาก ทำให้รูปเทียนที่จุดบูชาไหม้ถึง ๔ ครั้ง นายเสกสันต์จึงย้ายตำหนักมาก่อสร้างที่ได้ต้นมะขามใหญ่ ซึ่งมีต้นมะขามใหญ่ ๓ ต้น เรียกกันว่า “ต้นมะขามสามเส้า” และได้ก่อตั้งตำหนักปู่ฤๅษีเสื่อสรงพรายขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน ก่อนวันงานประจำปี ร่างทรงจะมาทำความสะอาดศาลก่อนจะเริ่มถวายภัตตาหารแต่พระสงฆ์จะเริ่มพิธีเข้าทรงก่อน และชาวบ้านทุ่งสมอได้มาร่วมพิธีกรรมเช่นไหว้บูชาโดยมีการจัดสำหรับเครื่องเช่น โดยของที่ใช้จ่ายสำหรับประกอบไปด้วย ขนมต้มแดงต้มขาว หมากพลู บายศรี ไข่ต้ม พวงมาลัย ผลไม้ แล้วแต่ใครจะบน

นายเสกสันต์ สมอไทย ผู้ให้ข้อมูล

ประมวลภาพภายในงาน

ศาลสระป้อรัก

งานประจำปีตรงกับ เดือน ๖ ขึ้น ๙ ค่ำ

ศาลสระป้อรักมีศาลหลักคือศาลปู่พาน เจ้าของศาลเดิม คือ ปู่พาน ต่อมาในเวลากลางดึกของคืนหนึ่ง นางทองปานได้ฝันเห็นชายรูปร่างเล็ก ผิวดำ เข้าก็เล่าให้คนในบ้านฟัง พอตกกลางคืนมีสิ่งลึกลับสิงร่างนางทองปาน ใจชื้น บอกว่าตนคือ ปู่พาน สามีนางทองปานได้จัดธูปบรวง ตอนเช้า ตะวันขึ้น นางทองปาน มีอาการกระสับกระส่าย และได้บอกว่าสิ่งที่สิงร่างตนเป็นใครมาจากไหน ต่อมานางทองปานและสามีได้ไปดูสถานที่ และได้เจอศาลไม้เล็ก ๆ ๒ หลัง นั้นจริง ๆ ต่อมา นางทองปานได้ปรับปรุงสร้างศาลขึ้นใหม่ โดยชักจูงชาวบ้านหมู่ที่ 2 ในบริเวณนั้นๆ มาบูรณะปรับปรุงขึ้นเป็นศาลสระป้อรัก ศาลสระป้อรักมีมาประมาณ ๒๐ กว่า ปีแล้ว ตั้งแต่จับทรงมาจนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นศาลนี้ก็ทำได้ทำบุญและมีชาวบ้านทุ่งสมอ และละแวกใกล้เคียงได้มาสักการบูชา และบนบานกันเป็นจำนวนมาก มีการเซ่นไหว้ด้วยการจัดสำหรับเครื่องเซ่น โดยของที่ใช้จัดสำหรับได้แก่ ขนมต้มแดง ต้มขาว หมากพลู บายศรี ไข่ เหล้าขาว พวงมาลัย ช้าง ม้า แล้วแต่ใครจะบน

นางทองปาน ใจชื้น ผู้ให้ข้อมูล

ประมวลภาพภายในงาน

ศาลปู่ยาย (คลองดินเปิด)

งานประจำปี ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๖

ศาลปู่ยายที่คลองดินเปิดนั้น บางครั้งเรียกกันว่าศาลดอนตาปูน สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากคำว่าดอนตาปู ซึ่งตรงกับความเชื่อเรื่องดอนปู่ตาหรือดอนตาปู่ตามแต่จะเรียก โดยศาลนี้มีพ่อปู่ดำ และแม่ศรีประจันทร์เป็นองค์ประธานของศาล พ่อปู่ดำนั้นคนเฒ่าคนแก่บางคนกล่าวว่าคือ พระองค์ดำ ซึ่งหมายถึงสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งตรงนี้อาจมีความสัมพันธ์กับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ตามที่เชื่อกันว่าบริเวณบ้านทุ่งสมอนั้นเป็นสนามรบมาก่อน เพราะมีพิธีกรรมหนึ่งในงานประจำปีคือการคล้องช้างคล้องม้าจำลองที่แกะสลักจากไม้^{๑๒}

ตามคำเล่าขานตั้งแต่รุ่นพ่อเฒ่าสวณคือพ่อของนางเปล่ง ได้มีศาลปู่ยายคลองดินเปิด ต่อมา นางเปล่งฝันเห็นดวงไฟลอยมาดวงใหญ่ และหล่นอยู่ที่นอกชานหน้าบ้านซึ่งมีต้นมะขามเทศใหญ่ ดวงไฟกลายเป็นผู้หญิงและผู้ชาย ได้ถามนางเปล่งว่า “จะรับเขาไหม” นางเปล่งตอบว่า “รับ” และได้ขึ้นทรง ต่อมานางเปล่งมีอาการเจ็บป่วยและเสียชีวิต นางโบก สนิทพ จึงเป็นผู้รับทรงต่อพร้อมทั้งดูแลศาลปู่ดำและแม่ศรีประจันทร์ ศาลนี้มีอายุประมาณร้อยกว่าปี ต่อมาชาวบ้านตำบลทุ่งสมอ ไปกราบไหว้หรือบนบานศาลกล่าวแล้วได้สมใจดังปรารถนา จึงไปปลุกศาลกันมากมาย และมีงานเป็นประจำทุกปี พิธีกรรมที่มีความน่าสนใจดังได้กล่าวไปแล้วคือการคล้องม้าคล้องช้าง การเปิดทำนบ ซึ่งอันนี้เป็นพิธีกรรมเพื่อก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์มีน้ำในการทำเกษตร โดยการเปิดทำนบนั้นก็เป็นการจำลองโดยการผลัดท่อนไม้ท่อนใหญ่ให้หลบทางไป ซึ่งบริเวณที่ทำพิธีเปิดทำนบนั้นจะอยู่

^{๑๒} ข้อมูลส่วนนี้เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ไม่มีหลักฐานยืนยันแน่นอน เป็นแต่เพียงประเด็นที่น่าสนใจชวนคิด

บริเวณทำศาลซึ่งแต่เดิมเคยเป็นทางน้ำมาก่อน จุดนี้จึงอาจเป็นไปได้ว่าเคยมีทำนบจริงๆตั้งแต่สมัยก่อน และการเปิดทำนบก็เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานของชาวบ้านตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ

สำหรับการเซ่นไหว้พ่อบุหรือยายนั้นจะมีการตั้งสำหรับเครื่องเช่นคล้ายๆกับศาลอื่นๆ แต่ศาลปู่ยายนั้นจะมีผู้มาตั้งสำหรับมากกว่าศาลอื่นๆ โดยของที่ใช้จัดสำหรับได้แก่ ขนมต้มแดงต้มขาว หมากพลู บายศรี ไข่ต้ม เหล้าขาว แล้วแต่ใครจะบนบานเอาไว้ นอกจากนี้ยังมีการโปรยขนมขบเคี้ยวลงในสำหรับที่นำมาตั้งเรียงรายกันยาวเหยียด โดยผู้ที่ไม่ได้ตั้งสำหรับก็จะมีส่วนในการเซ่นไหว้ได้ด้วย

นางโบก สินธ ผู้ให้ข้อมูล

ประมวลภาพภายในงาน

ศาลริมสระน้ำวัดทุ่งสมอ (หมู่๓)

งานประจำปี วันจันทร์แรกของเดือน ๗ (ไทย)

เดิมมีเรือนไทยอยู่กัน 3 พี่น้อง คือปู่น้อย ปู่ใหญ่ และยายพิมพา ต่อมาเสียชีวิตก็ได้นำเรือนไปถวายที่วัดทุ่งสมอ ต่อมาที่ตรงนั้นกลายเป็นตากล้าทำนาอยู่ในเขตวัดทุ่งสมอ มีชาวบ้านนำควายไปเลี้ยงนำกล้าข้าวไปหว่าน ย่าพวงซึ่งเป็นลูก ได้สร้างเรือนไม้เล็ก ๆ 3 หลัง ต่อมาหลวงพ่อเปียงเห็นน้ำในสระแห้ง จึงให้ตัดดินในสระขึ้นมาถมและได้ปลูกศาลใหม่ แรกเริ่มย่าพวงเป็นคนทรงเจ้าก่อน ต่อจากนั้นมายายลูกทอนเป็นผู้รับและยายลูกทอนเสียชีวิต ยายล้อมจึงรับต่อมา ยายล้อมเสียชีวิต ยายเคื่องเป็นผู้รับแต่ไม่ได้ขึ้นทรงเจ้า แต่เป็นคนรักษาดูแลแทน ถึงปีก็จะไปทำความสะอาดศาลทั้ง 3 ศาลข้างม้าที่อยู่ในศาล ถ้าชำรุดก็หาช่างม้ามาทดแทนใหม่ ต่อมาได้มีชาวบ้านในละแวกตำบลทุ่งสมอ มีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงมาก่อสร้างศาลเพิ่มขึ้นอีกหลายศาลเป็นจำนวนมาก และมีความเชื่อกันว่าผู้ใดจะอุปสมบท ก่อนเข้าวัดจะต้องแวะกราบไหว้ ศาลปู่เล็ก ศาลปู่ใหญ่ และศาลยายพิมพา ก่อนจึงจะวนเข้าวัดไปประกอบพิธีกรรมต่อไป ศาลแห่งนี้มีความเชื่อหรือการบวงสรวงด้วยสำหรับเช่นเดียวกับศาลอื่นๆโดยมีของที่ใช้จัดสำหรับ ได้แก่ขนมต้มแดง ต้มขาว หมากพลู บายศรี ไข่ พวงมาลัย ส่วนตุ๊กตา ช่าง ม้า แล้วแต่ใครจะบน ก่อนวันงานประจำปีนางเคื่อง แพนกุล ผู้ดูแลศาล จะมาทำความสะอาดศาล

นางเคื่อง แพนกุล ผู้ให้ข้อมูล

ประมวลภาพภายในงาน

ศาลกลางบ้าน (ศาลบ้านใน)

งานประจำปี วันจันทร์แรกของเดือน ๖ (ไทย)

แรกเริ่มศาลคือเรือนไม้เก่า ๆ เป็นเรือนของย่าทวด นางศรีนวล ไชยโนนรัง และได้เกิดไฟไหม้ที่บ้านยายก็ ละแวกนั้นไฟไหม้หมดทุกหลังและบ้านหลังนี้มีช้าง ม้า จึงข้ามไปไหม้หลังอื่น เหลือเพียงบ้านเรือนหลังนี้เพียงหลังเดียว ต่อมาได้รื้อบ้านและสร้างศาลไม้เล็ก ๆ ขึ้นมาแล้วนำช้าง ม้า มาประทับที่เรือนไม้หลังเล็ก ในสมัยนั้น คนหนองขาวได้มากราบไหว้และประทับทรงแล้วบอกว่าที่ตรงนี้เป็นของเขา และปู่ก็ถามว่า “ถ้าที่ตรงนี้เป็นของเจ้า ขอให้เจ้าบอกซิว่าชื่ออะไร” คนหนองขาวตอบว่าไม่รู้ ปู่จึงบอกว่าถ้าเช่นนั้นให้ที่ตรงนี้จัดเป็นที่ดินโรงดินศาล ใครจะมาประทับทรงก็ได้ นางสมทรง จันทาภากุล อดีต ส.จ. สมัยนั้นนับถือมากและได้มาสร้างศาลให้ใหม่เป็นศาลปูน หรือเรียกว่าศาลตึก ต่อมาชาวบ้านละแวกทุ่งสมอ ดอนกอก หนองถ่าน ห้วยสะพาน หนองขาว เห็นว่าศาลเล็กไปอีก จึงร่วมกันสร้างศาลขึ้นมาใหม่ให้ใหญ่กว่าเดิมจนถึงปัจจุบัน แต่เดิมพ่อปู่ใหญ่ท่านเป็นทหารเก่า ได้มาประทับทรงนางสำเนียง ลัดดากุล ประมาณ ๕ ปี และนางสำเนียงนอนป่วยอยู่โรงพยาบาล ไม่ทราบสาเหตุ นางศรีนวลไปเยี่ยมและบอกว่าจะรับพ่อปู่ใหญ่เอง และหลังจากนั้นนางสำเนียงก็เสียชีวิต นางศรีนวล ไชยโนนรัง ก็ได้ประทับทรงตั้งแต่อายุ ๔๓ ปี ปัจจุบันอายุ ๗๓ ปี เป็นความเชื่อว่าเป็น ตำบลทุ่งสมอ ศาลปู่ใหญ่หรือศาลกลางบ้านต้องเป็นศาลแรกของตำบลที่ต้องจัดงานประจำปี ถ้ามีละแวกศาลอื่น ๆ ก็จะจัดไม่ได้ ของที่ใช้จัดสำหรับ ขนมต้มแดง ต้มขาว หมากพลู บายศรี ไข่ พวงมาลัย ช้าง ม้า แล้วแต่ใครจะบน ก่อนจะมีงานประจำปี ร่างทรงและชาวบ้านละแวกนั้นจะช่วยกันทำ

นางศรีนวล ไชยโนนรัง ผู้ให้ข้อมูล

ความสะอาดศาล

ประมวลภาพถ่ายในงาน

อาหารและวิถีการกินอยู่ของชาวบ้านทุ่งสมอ

ตลาดเช้าสี่แยกบ้านทุ่งสมอ ศูนย์รวมอาหารการกินของชาวทุ่งสมอ

วิถีชีวิตของคนในตำบลทุ่งสมอในเรื่องอาหารการกิน ถ้าถามคนในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ถึง ๕๐ ปีขึ้นไป ทุกคนจะจำกันได้ว่าอาหารที่เป็นที่จดจำกันเป็นอย่างดี ไม่มีใครไม่รู้จักก๋วยเตี๋ยวผัดซึ่งทอดด้วยใบบัวของป่าเวียน ยิ้มแยม และสามารถจดจำรสชาติความอร่อยกันมาตราប់ปัจจุบัน รวมทั้งน้ำแข็งลุงบุตร ยิ้มแยม สามีของป่าเวียน เด็กๆในอดีตทุกคนจะรู้จักเป็นอย่างดี บริเวณที่ตั้งร้านก๋วยเตี๋ยวผัดป่าเวียนและน้ำแข็งลุงบุตร คือบริเวณที่เป็นวงเวียนสี่แยกทุ่งสมอในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีอาหารสุดยอดของความอร่อยอีกอย่างหนึ่งที่คนทุ่งสมอไม่เคยลืม คือ เนื้อต้มป่าแฉ่ง สดชื่น โดยท่านจะใช้กระดาษห่อเนื้อต้ม ๒ ใบ ขายในช่วงเวลาเย็น

ภาพของตัวแทนพ่อค้าแม่ค้าทั้ง ๓ ท่าน รวมถึงอาหารรสเลิศที่ได้กล่าวมานั้นคงไม่มีอีกแล้ว เพราะทั้ง ๓ ได้เสียชีวิตไปแล้วตามกาลเวลาที่ต้องเป็นไป เหลือแต่ความทรงจำและเหลือแต่ตำนาน ความอร่อยที่คนทุ่งสมอยังจดจำได้เท่านั้น ปัจจุบันวิถีชีวิตการซื้อขายกับข้าวของชาวบ้านทุ่งสมอยังคงอยู่บริเวณที่คนบ้านเราเรียกว่า “สี่แยก” สี่แยกเป็นจุดกึ่งกลางของหมู่บ้าน เป็นจุดรวมของถนนที่แยกย้ายเข้าไปในแต่ละหมู่ สี่แยกจึงเป็นเสมือนจุดนัดพบของผู้คนในยามเช้าจนกระทั่งยามเย็น แม้วิถีชีวิต

พระสงฆ์ออกบิณฑบาตบริเวณตลาดเช้าบ้านทุ่งสมอ

ในปัจจุบันอาจจะไม่ได้เหมือนเมื่อก่อน อาหารอาจเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาไป ราคาซื้อขายอาจเพิ่มสูงขึ้น เป็นลิขๆเท่าตัว แต่อย่างน้อยบริเวณสี่แยกของบ้านทุ่งสมอ ก็ไม่ได้มีเพียงกิจกรรมการซื้อขายของพ่อค้าแม่ค้ากับลูกค้านั่น แต่มันยังสะท้อนถึงภาพอดีตที่ได้อารมณ์กันมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน บริเวณตรงจุดนี้ก็ยังเป็นที่เลี้ยงปากเลี้ยงท้องซื้อหาอาหารของผู้คนไม่น้อยในชุมชนบ้านเรา

สารพัดเมนูอาหารจากลูกสมอไทย

ในอดีตสมอไทยมีเป็นจำนวนมากในชุมชนทุ่งสมอซึ่งนายสมบัติ เพิ่มพงศาเจริญ ปราชญ์ชาวบ้านได้เล่าชานว่า สมอไทยเป็นพันธ์ไม้มหัศจรรย์ มีสรรพคุณทางยามากมาย ดังนั้นบรรพบุรุษของชาวตำบลทุ่งสมอจึงมีประวัติกล่าวชานจากผู้คนในละแวกใกล้เคียงว่า คนทุ่งสมอจะสุขภาพดี โรคภัยไข้เจ็บไม่มากล้ำกลาย ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือคัมภีร์แพทย์สมุนไพรร พบว่า ลูกสมอมีฤทธิ์ในการต้านเชื้อไวรัส ลดอาการไอแก้อาหารแพ้หืด ไช้รสเรื้อรัง และแบคทีเรียบางชนิดช่วยบำรุงหัวใจ ต้านอนุมูลอิสระ และชะลอความชรา ตลอดจนควบคุมระดับไขมันในเส้นเลือด ลดน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน ช่วยการทำงานของตับ และขับสารพิษที่ตกค้างออกจากร่างกาย

เนื่องจากต้นสมอเป็นต้นไม้ประจำตำบลของทุ่งสมอ ลูกสมอจึงเป็นจึงเป็นอาหารประจำตำบลซึ่งสามารถนำมากินและทำอาหารได้หลายอย่าง เช่น น้ำพริกผัดสมอไทยมะขามสด ข้าวผัดลูกสมอ ผัดเผ็ดสมอไทย สมอจิ้มน้ำพริก ชาลูกสมอ ฯลฯ

ชื่ออาหาร : น้ำพริกหมูผัดสมอไทยมะขามสด

วัตถุดิบ : ลูกสมอสด หมูสามชั้น มะขามอ่อน พริกสด กระเทียม หัวหอม น้ำตาลปีบ น้ำปลาเกลือ ผักชี กะปิดำ

ขั้นตอนการทำ

นำหมูสามชั้นมาล้างให้สะอาด นำสมอไทยที่แช่น้ำเกลือ ๑ คืน ล้างน้ำเดิมเกลือลงนิดหน่อย แล้วตำให้ละเอียด ตำมะขามอ่อนไว้ นำพริกขี้หนูสวนตำให้ละเอียด ใส่กระเทียม หอมแดง รากผักชี ตำให้ละเอียดแล้วใส่กะปิดำให้เข้ากันเติมน้ำตาลปีบตำเบา ๆ ให้เข้ากันดี ตั้งกระทะให้น้ำมันร้อนนำส่วนผสมน้ำพริกหมูผัดกับสมอ มะขามสดที่ตำแล้วในกระทะผัดไปเรื่อย ๆ พอแห้ง รสชาติเปรี้ยวหวาน นิด ๆ เผ็ดพอประมาณ

ชื่ออาหาร : ข้าวผัดลูกสมอ

วัตถุดิบ : ลูกสมอไทย ข้าวสวย แครอท มะเขือเทศ หอมหัวใหญ่ ต้นหอม ผักชี น้ำมัน น้ำตาลทราย กระเทียมหมู ไช้ไก่

ขั้นตอนการทำ

นำกระเทียมเจียวผัดน้ำมันให้หอมแล้วใส่หมู นำสมอหั่นใส่ลงไปผัดให้สุก ใส่ข้าวสวยตอกไช้ไก่ ใส่ลงไปแล้วผัดให้เข้ากันปรุงรสด้วยน้ำปลา น้ำตาลทราย ใส่แครอท ต้นหอม หอมหัวใหญ่ มะเขือเทศ ต้นหอม ผักชี ผัดให้เข้ากันชิมรสอร่อย ตักเสิร์ฟ

ชื่ออาหาร : ผัดเผ็ดสมอไทย

วัตถุดิบ : ลูกสมอสด เนื้อหมู พริกแกง น้ำตาล น้ำปลา ใบมะกรูดหั่นฝอย พริกสด

ใบกระเพรา

ขั้นตอนการทำ

นำลูกสมอสดมาหั่นเอาแต่เนื้อแช่น้ำเกลือและล้างให้สะอาด นำพริกแกงเผ็ดใส่เนื้อหมูลงไป ผัดให้หอมแล้วนำเนื้อสมอมาใส่ในเครื่องแกงเผ็ดเนื้อสมอสุก ปรงด้วยน้ำปลา ใบมะกรูดหั่นฝอย พริกสด ใบกระเพรา ชิมรสให้ถูกใจ รับประทานกับข้าวสวย

ชื่ออาหาร : ลูกสมอจิ้มน้ำพริก

วัตถุดิบ : ลูกสมอไทย พริกแห้ง หัวหอม หัวกระเทียม กะปิ น้ำตาล น้ำปลา มะม่วงดิบ

ขั้นตอนการทำ

นำลูกสมอไทยมาล้างน้ำให้สะอาด ทูบด้วยมีดให้เนื้อออกจากเมล็ดแล้วแช่น้ำเกลือเล็กน้อย นำเนื้อของสมอจิ้มกับน้ำพริก เช่นน้ำพริกตาแดง น้ำพริกเผา น้ำพริกกะปิ รับประทานร่วมกับปลาทอด จะเพิ่มรสชาติของอาหารและได้ประโยชน์มากขึ้น

ชื่ออาหาร : ชาลูกสมอ

วัตถุดิบ : ลูกสมอสด น้ำสะอาด ใบชา

ขั้นตอนการทำ

ต้มน้ำให้เดือดนำลูกสมอทุบเอาเมล็ดออกแล้วล้างให้สะอาดใส่ลงไปใต้น้ำเดือดตั้งทิ้งไว้ ประมาณ ๓๐ นาที ใส่ใบชาพอให้หอมดื่มแทนน้ำได้ทั้งวัน

ขนมจีนน้ำยากะทิ

อาหารที่จะขาดไม่ได้ในยามที่บ้านใดมีงาน ไม่ว่าจะงานบวชขนาด งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ และงานทำบุญต่างๆ ก็คือ ขนมจีนน้ำยากะทิ โดยเฉพาะน้ำยากะทิของบ้านทุ่งสมอนั้นมีชื่อเสียงเป็นที่เลื่องลือ เพราะหากผู้ใดได้ลองชิมแล้วก็ต้องติดอกติดใจในรสชาติไปตามๆกัน อาจพูดได้ว่าขนมจีนน้ำยานั้นเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของการจัดงาน บ้านงานบ้านใดที่ทำน้ำยาได้รสชาติดีก็จะได้รับการกล่าวขวัญกัน ในหมู่ชาวบ้าน ถือได้ว่าเป็นหน้าเป็นตาแก่เจ้าภาพ สมัยก่อนนั้นการทำขนมจีนน้ำยาในยามมีงานเลี้ยง ชาวบ้านซึ่งเป็นญาติพี่น้องและมิตรสหายที่คุ้นเคยก็จะมาช่วยกันทำทั้งเส้นขนมจีนและน้ำยา โดยจะมีการแช่แป้งและตำแป้งและบีบเส้นขนมจีนกันเอง ทุกขั้นตอนล้วนเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจกันของชาวบ้าน ส่วนน้ำยานั้นก็จะมีผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะผู้ที่สูงอายุสักหน่อยของหมู่บ้านเป็นผู้คอยบอกคอยแนะและใส่สัดส่วนเครื่องปรุงจนได้รสชาติที่อร่อย

แกงมันนก

“มันนก”บางพื้นที่เรียกต่างกัน เป็นพืชสมุนไพรป่า ปัจจุบันไม่ค่อยเจอกันแล้ว แต่ก็พอมิให้เห็น อยู่บ้างตามป่าเบญจพรรณ ลักษณะต้นมันจะชอบไต่เลื้อยขึ้นไปโดยอาศัยพืชอื่นในการเจริญเติบโต เป็นพืชที่ชาวบ้านจะไปขุดหาช่วงปลายฝนต้นหนาว หรือที่ชาวบ้านเรียกช่วงฝนสะเด็ด แล้วนำมาทำเป็นอาหารโดยเฉพาะแกงส้มใส่ปลาอย่างสุดอร่อย หรือในหมกตของขนมหวานมันเชื่อมก็สุดยอดเช่นกัน ในตำบลทุ่งสมอแกงส้มมันนก ถือเป็นอาหารที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่ง เวลาแกงต้องใส่ปลาอย่าง ไบชะมาอ่อน กินกับข้าวสวยหอมมะลิสุกใหม่ๆ ร้อนๆ แกงด้วยปลาแดดเดียวทอด เป็นรสชาติที่สดแสนอร่อยจริงๆ สำหรับสรรพคุณทางยา นำหัวหั่นเป็นแผ่นบางๆ ปิดบริเวณที่อักเสบ บวมแดง ทำให้หายเร็วขึ้น

มันนกที่เพิ่งขุดขึ้นมาจากดิน

แกงบอน

แกงบอนเป็นแกงโบราณที่มีการสืบทอดเป็นระยะเวลายาวนานเป็น ๑๐๐ กว่าปี ซึ่งชาวบ้านทุ่งสมอ นิยมทำกันในงานเลี้ยงต่างๆและสมัยโบราณยังมีความเชื่อว่าถ้าพูดว่า“คัน”ขณะที่กำลังแกงจะทำให้เมื่อรับประทานแล้วอาจเกิดอาการคัน และเมื่อกินแล้วจะลดความคันอีกด้วย

ยำผักเปราะ

เมนูสมุนไพรพื้นบ้านที่ชาวบ้านทุ่งสมอ มักนำมาปรุงอาหาร หากินได้เพียงฤดูฝนเท่านั้น สามารถนำมาปรุงอาหาร 'ยำผักเปราะ' เป็นไม้ล้มลุก มีลำต้นเป็นเหง้าใต้ดิน เป็นพรรณไม้เลื้อย ใบอ่อนจะมีลักษณะเป็นม้วนๆ แทงขึ้นมาจากหัวใต้ดินเมื่อ เริ่มแก่ใบเขียวๆ จะค่อยๆ คลี่แผ่ราบติดดิน มักขึ้นในป่าเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น ภูเขา สำหรับการทำอาหาร โดยมากนิยมนำมายำกับปลาทูนึ่ง ผักเปราะชุบแป้งทอด หรือไข่เจียว

ขนมมัดใต้

ขนมมัดใต้เป็นขนมไทย ซึ่งสืบทอดมาจากชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทย ผู้สูงอายุในชุมชนเล่าว่า คนจีนที่อพยพมาอยู่แถบทุ่งสมอ ห้วยสะพาน และหนองขาว เป็นชาวจีนเชื้อสายญวน (เวียดนาม) โดยชาวจีนที่อพยพมาได้เล่าความเป็นมาถึงสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนทุ่งสมอ สภาพพื้นที่และผู้คนในชุมชนที่มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทำให้ชาวจีนที่อพยพมายึดเป็นที่ทำมาหากิน ต้นกำเนิดของขนมมัดใต้จึงกำเนิดจากชาวจีน ที่ทำขึ้นเพื่อไหว้เจ้าในเทศกาลตรุษจีนในช่วงเดือน ๓ และไหว้บรรพบุรุษ ที่ล่วงลับไปแล้ว ในเดือน ๙

วัตถุดิบ

ข้าวเหนียว ถั่วเหลือง หมูสามชั้น พริกไทย เกลือ ใบตอง ดอก

ขั้นตอนการทำ

นำข้าวเหนียว ถั่วเหลืองไปแช่น้ำ นำหมูไปหมักกับพริกไทยและเกลือ ผักใบตองขนาดพอประมาณ นำข้าวเหนียวที่แช่แล้วมาแผ่บนใบตอง นำถั่วเหลืองและหมูสามชั้นที่หมักไว้มาวางบนข้าวเหนียว ห่อใบตองแล้วพันปลายทั้งสองข้างมัดด้วยดอกให้แน่นถี่ ๆ นำไปต้มจนสุก

ขนมละมุด

ขนมละมุดเริ่มทำขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่ขนมชนิดนี้เป็นที่รู้จักกันในชุมชนทุ่งสมอไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี มาแล้ว ผ่านคำบอกเล่าของคุณยายท้อ แม้นจิต อายุ ๙๖ ปี โดยคุณยายเล่าว่า ขนมชนิดนี้ทำขึ้นเพื่อใช้ในงานอุปสมบท โดยส่วนมากจะทำคู่กับขนมนางเล็ด เมื่อนำไปประเคนพระ จะนำขนมละมุดวางซ้อนอยู่ด้านบนของขนมนางเล็ด แต่ไม่ได้ซ้อนเพื่อเป็นเคล็ดหรือเสี่ยงทายใดๆ ทั้งสิ้น ที่นำไปซ้อนก็เพื่อรับประทานขนมที่มีรสชาติอร่อย ใช้กินคู่กันเหมือนอย่างน้ำจิ้มหมูสะเต๊ะกับอาหารจานนั่นเอง

วัตถุดิบ

ถั่วเหลือง มันเทศ เผือก แป้งข้าวเหนียว กะทิ น้ำตาล น้ำมัน กระทะทอง

ขั้นตอนการทำ

นำถั่วเหลือง มันเทศ เผือก ไปนึ่งให้สุก นำไปบดให้ละเอียดและนำไปนวดและกวนให้เข้ากันดี และนำมาปั้นเป็นลูกโตด ขนาดเท่ากับลูกมะขวิด นำไปชุบแป้งข้าวเหนียวที่ผสมน้ำแล้ว นำไปทอดในกระทะที่มีน้ำมันร้อน ๆ จนเหลืองสวยงามนำมารับประทาน

ชนมกระยาสารท

ความเชื่อของชนมกระยาสารทมีอยู่ ๒ ตำราด้วยกัน ตำราหนึ่งกล่าวว่า มีพี่น้องอยู่สองคนชื่อ महाกาล ผู้พี่ และจุลกกาล ผู้น้อง ทั้งสองทำการเกษตรกรรมร่วมกันคือ ปลูกข้าวสาละวินที่ผืนเดียวกัน จุลกาลนั้นเห็นว่าข้าวสาละวินที่กำลังท้องนั้นมีรสหวานอร่อย ก็เลยอยากนำข้าวนั้นไปถวายแด่พระสงฆ์ จึงปรึกษากับ महाกาล พี่ชาย แต่ महाกาล ไม่เห็นด้วย มหากาลจึงแบ่ง

ที่ดินออกเป็น ๒ ส่วน เพื่อให้ต่างคนต่างนำข้าวไปใช้กินจนได้ก็ ได้ จุลกาลจึงนำเมล็ดข้าวที่กำลังตั้งท้องมาผ่า แล้วต้มกับน้ำนมสด ใส่เนยใส น้ำผึ้ง น้ำตาลทรายกรวด เมื่อเสร็จแล้วจึงนำไปถวายแด่พระสงฆ์ เมื่อถวายภัตตาหารเหล่านี้แด่พระสงฆ์ จุลกาลได้ทูลความปรารถนาของตนกับพระพุทธเจ้าว่า ขอให้ตนบรรลุนิเวศน์ก่อนใคร และเมื่อกลับบ้านไป ก็พบว่านาข้าวสาละวินของตนนั้นออกรวงอุดมสมบูรณ์สวยงาม จนเก็บเกี่ยวไป ๙ ครั้งก็ยังอุดมสมบูรณ์อยู่อย่างนั้นตลอดไป

อีกตำนานหนึ่งเล่าว่า สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าประทับอยู่ในกรุงราชคฤห์ มีเปรตตนหนึ่งปลอมตัวเป็นพระสงฆ์เข้าเฝ้าพระเจ้าอชาตศัตรู เปรตตนนั้นได้เผยความจริงว่า ตนเคยเป็นพระสงฆ์แต่มีความโลภจึงต้องชดใช้กรรมเป็นเปรต แล้วเปรตตนนั้นก็ขอให้พระองค์พระราชทานกระยาสารท ซึ่งปรุงแต่งด้วยของ ๗ อย่าง ได้แก่ น้ำตาล น้ำผึ้ง ถั่ว งา ข้าวตอก ข้าวเม่า น้านมวัว เพื่อประทังความหิวโหย ดังนั้นในวันรุ่งขึ้นซึ่งตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ พระเจ้าอชาตศัตรูจึงทำขนมกระยาสารทแล้วกรวดน้ำอุทิศให้แก่เปรตตามที่ขอไว้

นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเมื่อถึงวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ซึ่งตรงกับเดือนกันยายน ชาวบ้านจะกวนกระยาสารทมาทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว จนกลายเป็นประเพณีสารทไทยหรือเทศกาลกวนขนมกระยาสารทจนถึงทุกวันนี้

ขนมกาะแม

กาะแม คือขนมไทยโบราณที่มีลักษณะ
ทำมาจากแป้งเหนียวสีดำ เป็นขนมหนึ่งในสามชนิด
ที่นิยมทำขึ้นในวันปีใหม่ของคนไทยในสมัยก่อน
นิยมทำกันในช่วงงานเทศกาลสงกรานต์หรือวันขึ้น
ปีใหม่ของไทย ซึ่งจะต้องทำให้เสร็จก่อนวัน
สงกรานต์คือ ข้าวเหนียวแก้ว ข้าวเหนียวแดง และ

กาะแม เพราะการทำขนมเหล่านี้ต้องอาศัยแรงงานคนมาช่วยกันกวนขนม จึงถือเป็นการเริ่มต้นปีใหม่
ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนไทย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยมิตรไมตรีเป็นความดีงามในชีวิต
ภายภาคหน้าสืบต่อไป และเมื่อทำขนมเสร็จแล้วก็จะมีการแบ่งปันขนมกลับไปกินที่บ้านของแต่ละคน
ขนมกาะแมเชื่อว่ามีต้นกำเนิดที่มาจากขนมกาลาแม็กของฝรั่งเศส หรือคาราเมลของอังกฤษ หรือ
เกละโมของชาวมลายู ท่านพุทธทาสภิกขุตั้งข้อเสนอน่าจะมาจากขนมธูละวะของอินเดียที่มีส่วนผสม
เป็นนม แป้ง และน้ำตาล

ปัจจุบันกาะแมมีหลากหลายสีและมีรสชาติที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสูตรของแต่ละผู้ผลิต ผู้ผลิต
บางรายสรรหาความแปลกใหม่ให้ขนมกาะแมดูเปลี่ยนไปจากเดิมคือมีสีสันทันที่นำรับประทานมากขึ้น
และเป็นที่ถูกใจของผู้บริโภคทุกเพศทุกวัยแต่ก็ยังมีกาะแมสดหลายที่ ที่ผู้ผลิตยังคงอนุรักษ์ความเป็น
ไทยเอาไว้ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงรุ่นปัจจุบัน

ขนมข้าวกระยาจ

ข้าวกระยาจ (ขนมไทยโบราณ) ถือได้ว่าเป็นขนมไทยโบราณที่ปัจจุบันเป็นของที่หาดู และหา
รับประทานได้ยากยิ่งนัก เนื่องจากเป็นขนมที่จะทำได้เฉพาะช่วงก่อนฤดูกลางเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ขั้นตอน
การเตรียมวัตถุดิบมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จตามวิถีชีวิตดั้งเดิม ของคนไทย ในเรื่องการนับถือ
“แม่โพสพ” จึงทำให้ขนมชนิดนี้มีความพิเศษ และไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ข้าวกระยาจ เป็นข้าวที่นำมาปรุง
กับอาหารอื่นๆ เช่น ในสมัยพุทธกาล พระอานนทก็เคยปรุงข้าวกล้อง ถั่วเขียว และงาทำเป็นข้าวเหลวๆ

ข้าวที่เกี่ยวข้องมาเตรียมทำขนมข้าวกระยาจ

ถวายพระพุทธรูปเจ้า ตอนที่ท่านตถาคตประจวบด้วยโรคลมในท้อง ดั่งนั้น ข้าวกระยาคุณ จึงเหมาะสำหรับโรคเกี่ยวกับท้อง แก้หิวกระหาย ชูกำลัง และแก้อาการอ่อนเพลีย บ้างก็ว่าเป็นข้าวที่มีคุณสมบัติเป็นยาอายุวัฒนะ

ในอดีตตำบลทุ่งสมอ มีการทำข้าวกระยาคุณซึ่งเชื่อว่าเป็นวิธีการทำที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษเท่าที่ยังจดจำได้ มีคุณยายบุญเกิด รวมชมรัตน์ (ปัจจุบันท่านได้เสียชีวิตแล้ว) ได้ทำถวายพระในงานทำบุญหลวงพ่อบุญ และให้ชาวบ้านได้กินกันประมาณปีละครั้ง ก่อนท่านเสียชีวิตได้ถ่ายทอดสอนวิธีการทำข้าวกระยาคุณให้กับคุณแม่อารีย์ รุ่งเรือง (ปัจจุบันได้เสียชีวิตแล้ว) หลังจากรับการถ่ายทอดมา คุณแม่อารีย์ ก็ได้ทำถวายพระมางานบุญหลวงพ่อบุญ ทุกปี จนกระทั่งท่านได้เสียชีวิตลง แต่ก็ยังมีลูกหลานซึ่งได้เห็นวิธีการทำและยังจดจำวิธีการทำไว้ได้ แต่เนื่องจากวัตถุดิบที่เป็นข้าวเหนียวใช้ทำข้าวกระยาคุณมีเพียงช่วงระยะเวลาจำกัดทำให้การทำยากขึ้น ทำให้ปัจจุบันเด็กเยาวชนรุ่นหลังจึงไม่ค่อยได้พบเห็นขนมชนิดนี้

ข้าวกระยาคุณเป็นขนมโบราณที่มีรสชาติอร่อยมาก มีกลิ่นหอมของน้ำนมข้าว เต็มความหวานด้วยน้ำตาล เวลารับประทานต้องราดด้วยกะทิสดเพื่อเพิ่มรสชาติ กรรมวิธีการทำหลายขั้นตอนตั้งแต่เกี่ยวข้าวที่เป็นน้ำนม เด็ดเอาแต่รวงมาตำให้ละเอียด จากนั้นกรองด้วยผ้าขาวบางและนำไปกวนด้วยไฟปานกลาง เมื่อเริ่มสุกเหนียวพอประมาณเติมน้ำตาลทรายแล้วแต่ชอบความหวาน กวนต่อจนได้ที่ตั้งแต่เริ่มจนเสร็จใช้ระยะเวลาพอสมควร

การคั้นน้ำนมข้าวที่ได้ตำไว้แล้ว

กวนน้ำนมข้าวบนไฟอ่อนๆ

การรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและการประกอบอาชีพ

❖ กลุ่มเพลงเหย่ยและกลองยาว

ผู้รับผิดชอบ : นายนับ จินดากุล และ นางสาวกาญจนา ประเสริฐผล

ความเป็นมา

รำเหย่ยหรือเพลงเหย่ยเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งนิยมแสดงในเทศกาลต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ ตรุษสารท เพลงเหย่ยเป็นการแสดงที่สนุกสนานเป็นการละเล่นของชาวบ้านตำบลทุ่งสมอและชาวบ้านในอำเภอพนมทวน ที่ต้องการจะผ่อนคลายหลังเสร็จจากการทำนา เพลงเหย่ยจะร้องเล่นโดยการร้องโต้ตอบของหญิง - ชาย เป็นคำกลอนง่าย ๆ มีสัมผัสเพียงทำยวรรคที่ ๒ เท่านั้น มีทำนองไม่ยาก มีเนื้อเพลงแม่เพลงและลูกคู่ร้องรับ และเครื่องดนตรีเป็นกลองยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ในการแสดงจะมีผ้าสไบ ๑ ผืน ไว้สำหรับคล้องกันไปมาระหว่างแสดง ทางกลุ่มได้สนับสนุนและส่งเสริมการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณี รำเหย่ย บ้านทุ่งสมอขึ้น เพื่อเป็นการสืบสานประเพณีพื้นบ้านให้ดำรงอยู่และแพร่หลายต่อไป

การแต่งกาย ชาย นุ่งโจงกระเบน เสื้อคอกลมแขนสั้น ผ้าขาวม้าคาดเอว

นางสาวกาญจนา ประเสริฐผล

หญิง นุ่งโจงกระเบน เสื้อแขนกระบอก

❖ กลุ่มช่างลายปูนปั้น

ผู้รับผิดชอบ : นายนิวัฒน์ ชั่งกุล

ความเป็นมา

เนื่องด้วย นายนิวัฒน์ ชั่งกุล ซึ่งเป็นชาวบ้านตำบลทุ่งสมอ เป็นผู้มีความรู้ในการเขียนลายปูนปั้น เช่น การเขียนลายในโบสถ์ วิหาร กำแพงวัด ซึ่งนายนิวัฒน์ ได้รับการถ่ายทอดการเขียนลายจากบรรพบุรุษ ต่อมาทางโรงเรียนวัดทุ่งสมอได้เชิญนายนิวัฒน์ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน จนทำให้เกิดแรงจูงใจในการก่อตั้งกลุ่มเขียนลายปูนปั้นขึ้น เพื่อรวม

นายนิวัฒน์ ชั่งกุล

ผู้มีความรู้ความสามารถด้านนี้เพื่อถ่ายทอดแก่ผู้ที่สนใจต้องการเรียนรู้ และนอกจากความรู้ที่มีอยู่แล้ว ทางกลุ่มได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมกับโรงเรียนเพาะช่างเพื่อเป็นการพัฒนาฝีมือให้ดีขึ้นและมีความหลากหลายของรูปแบบลวดลาย ทางกลุ่มได้สนับสนุนให้มีการถ่ายทอดแก่กลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลทุ่งสมอ และพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนส่งเสริมการจัดสวัสดิการภายในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และยังมีหน่วยงานภาครัฐที่เห็นความสำคัญได้เข้ามาสนับสนุนเพิ่มเติมอีก

❖ กลุ่มเจียรระโนนิล

ผู้รับผิดชอบ : นางพะเยาว์ มีเท

ความเป็นมา

อดีตชาวบ้านตำบลทุ่งสมอจำนวนหนึ่งได้เป็นลูกจ้างฝึกหัดเจียรระโนนิล ในอำเภอปอพลอย ซึ่งการเจียรระโนนิลนั้นต้องรูปแบบตามที่ได้รับซื้อสั่ง ทำให้เกิดเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ในช่วงเสร็จจากฤดูทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนทุ่งสมอ เมื่อมีผู้สนใจเข้ามาฝึกหัดมากขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มหัตถกรรมเจียรระโนนิล-พลอย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมาศูนย์ ๓ วิทยา และศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ ๒ จังหวัดกาญจนบุรี เล็งเห็นความสำคัญให้มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในตำบลจึงได้จัดกิจกรรมโครงการศาลาสว่างสุข และสนับสนุนในเรื่องการนำสินค้าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเจียรระโนนิลไปออกแสดงในงานสายใยรักที่จัด ณ อิมแพ็คเมืองทองธานี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างรายได้ให้กับกลุ่มและปัจจุบัน เป็นที่รู้จักทั่วประเทศไทย

นางพะเยาว์ มีเท

❖ กลุ่มทอผ้าขาวม้า

ผู้รับผิดชอบ : นางปลารัฐญา ชำนาญกำหนด

ความเป็นมา

ตำบลทุ่งสมอมีการทอผ้าเป็นระยะเวลายาวนานโดยสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ต่อมามีการพัฒนาขึ้นโดยผู้นำชุมชนได้สำรวจความต้องการของชาวบ้าน จึงได้จัดตั้งกลุ่มและจัดหาวิทยากรมาสอนการทอผ้าด้วยกี่กระตุกแก่ชาวบ้าน ตำบลทุ่งสมอ ปัจจุบันมีการแปรรูปผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เสื้อเชิ้ต ผ้าพันคอ กระเป๋า หมวก ฯลฯ อีกทั้งจังหวัดกาญจนบุรี มีชื่อเสียงเรื่องผ้าขาวม้า ร้อยสี การจัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีสมาชิกทั้งหมด ๒๐ คน

นางปลรรัฐญา ชำนาญกำหนด

❖ กลุ่มจักสานพลาสติก

ผู้รับผิดชอบ : นางทองมี จินดากุลย์

ความเป็นมา

ชาวบ้านตำบลทุ่งสมอประกอบอาชีพทำนา และเมื่อเสร็จจากฤดูทำนา ชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่ได้ประกอบอาชีพเสริมทำให้เกิดการว่างงาน องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอจึงจัดตั้งกลุ่มจักสานขึ้น เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันและสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว โดยมีการ จัดวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการสานตะกร้าจากพลาสติกซึ่งมีต้นทุนต่ำ จนทำให้สมาชิกสามารถสานตะกร้าในรูปแบบต่างๆ ไว้ใช้ในครัวเรือนและจำหน่ายเพิ่มรายได้

นางทองมี จินดากุลย์

❖ กลุ่มตีมีดเหล็ก

ผู้รับผิดชอบ : นายเปี้ยด แพนกุล

ความเป็นมา

กลุ่มตีมีดเกิดจากนายเปี้ยด แพนกุล ซึ่งได้เรียนวิชาตีมีดกับอาจารย์เจียง ไม่ทราบนามสกุล ที่ย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดราชบุรี ซึ่งครั้งแรกได้ไปเรียนเป็นลูกมือตีมีด จากนั้นได้เริ่มเรียนอย่างจริงจังประมาณ ๔-๕ ปี จึงรับจ้างตีมีดเอง และนายเปี้ยดได้ประกอบอาชีพตีมีดมาจนถึงปัจจุบัน โดยชื่อ

นายเปี้ยด แพนกุล

เหล็กมาเป็นรูปแบบต่างๆ ที่ใช้ประกอบอาชีพตามวิถีชีวิตของคนทุ่งสมอ เช่นมีดพก เคียวเกี่ยวหญ้า มีดอีโต้ เป็นต้น ซึ่งมีกลุ่มลูกค้าสั่งทำเป็นจำนวนมาก

❖ กลุ่มทำขวัญข้าว

ผู้รับผิดชอบ : นางสาวเวียน จันทฤทธิ

ความเป็นมา

การทำขวัญข้าวเป็นการรับขวัญพระแม่โพสพ ซึ่งสืบทอดกันมาแต่โบราณ ซึ่งจะทำขวัญข้าวในช่วงหลังวันออกพรรษาจนถึงวันลอยกระทง การทำขวัญข้าว จะทำเฉพาะวันศุกร์ ที่ต้องทำในช่วงเวลานี้เพราะเป็นเวลาที่ยาวกำลังตั้งท้อง โดยมีการแต่งตัวให้กับพระแม่โพสพ พร้อมทั้งถวายอาหารและเป็นการเรียกขวัญของพระแม่โพสพ

นางสาวเวียน จันทฤทธิ

❖ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาบ้านทุ่งสมอ

ผู้รับผิดชอบ : นางวิภา สิทธิสร

ความเป็นมา

ประชาชนในตำบลทุ่งสมอร้อยละ ๙๕ ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งส่วนใหญ่กู้เงินจากนายทุนมาลงทุนซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ซื้อปุ๋ย พอเสร็จฤดูทอเก็บเกี่ยวพ่อค้าคนกลางก็เข้ามารับซื้อข้าวเปลือกในราคาถูก ไม่คุ้มกับการลงทุนทางสำนักงานเกษตรอำเภอพนมทวนและสำนักพัฒนาชุมชนแนะนำให้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมในการผลิต จำหน่าย และแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าจึงได้จัดตั้ง “กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุ่งสมอสามัคคี” ขึ้นเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๓

นางวิภา สิทธิสร

❖ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาเกษตรกรทุ่งสมอ

ผู้รับผิดชอบ : นางสนอง สอนใจ

ความเป็นมา

ข้าวมอมมะลิनाปีแท้ เริ่มมีการเพาะปลูกมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ปัจจุบันยังเป็นพันธุ์ข้าวที่ได้รับความนิยมจากชาวบ้านตำบลทุ่งสมอ ทั้งนี้ ประชาชนตำบลทุ่งสมอมีอาชีพหลักคือ การทำนา ดังนั้น ข้าวที่ผลิตได้จึงมีจำนวนมากนอกเหนือจากบริโภคในครัวเรือนแล้ว จึงมีการนำไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าคนกลาง ต่อมาในภายหลังก็เกิดปัญหาในเรื่องราคาที่มีการรับซื้อข้าวเปลือกในราคาต่ำไม่คุ้มกับต้นทุนในการผลิต ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการรวมกลุ่มการจัดตั้งโรงสีชุมชนเพื่อผลิตข้าวกล้องออกจำหน่าย โดยใช้ชื่อตราสินค้า “ทุ่งสมอ” ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถเพิ่มมูลค่าของข้าวกล้องหอมมะลิनाปีได้ แต่อย่างไรก็ดีทางกลุ่มก็ไม่ได้หยุดนิ่งในการพัฒนา ยังคงคิดค้นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวกล้องอีกหลายผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคอาหารที่ส่งเสริมคุณภาพ เป็นสินค้าที่เหมาะสมสำหรับคนรักสุขภาพ จึงได้ต่อยอดการผลิตให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ข้าวกล้องหอมมะลิनाปี จมูกข้าวรุ่งอรุณ จมูกข้าวอบกรอบตราทุ๊กก๊ก เป็นต้น

นางสนอง สอนใจ

❖ กลุ่มกล้วยน้ำว้าไทย

ผู้รับผิดชอบ : นางจินตนา สระลำอาง

ความเป็นมา

ผู้ก่อตั้งกลุ่มคือ นางจินตนา สระลำอาง ซึ่งเป็นครอบครัวชาวนา ที่นึกถึงสมัยเด็กว่า “แม่ป้อนกล้วยน้ำว้าให้น้อง” จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มสตรีพัฒนากล้วยน้ำว้าไทย จึงคิดพัฒนารูปแบบการแปรรูปกล้วยน้ำว้าทั่วไป เช่น กล้วยฉาบ ซึ่งเด็ก ๆ ส่วนมากไม่ชอบรสชาติแบบนี้เพราะมีแต่รสหวานของน้ำตาล กลุ่มจึงได้คิดค้นเครื่องปรุงสูตรพิเศษมาผสมเข้าด้วยกัน โดยใช้กล้วยน้ำว้าของ

นางจินตนา สระลำอาง

พื้นบ้านมาแปรรูปให้มีรสชาติที่ทำให้เด็กและคนทั่วไปติดใจเมื่อเทียบกับขนมขบเคี้ยวในปัจจุบันที่มีหลากหลายรสชาติ และเป็นการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มและเป็นการสร้างสวัสดิการให้กับผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เป็นการลดปัญหาการว่างงานและย้ายถิ่นฐานไปสู่ภายนอกท้องถิ่นของคนในชุมชน

❖ กลุ่มประดิษฐ์ใบตองและดอกไม้สด

ผู้รับผิดชอบ : นางสาวสุพร มาลาพงษ์

ความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีงานพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อเปียง (อดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ) ณ วัดทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีพ่อครูนาวัฒน์ สัมมาสุวรรณ ซึ่งเป็นข้าราชการในพระราชวัง ได้มาจัดดอกไม้ในงานพิธีดังกล่าว จากนั้นท่านได้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนตำบลทุ่งสมอในช่วงระหว่างจัดงาน ในการจัดดอกไม้ในครั้งนี้ นางสาวสุพร มาลาพงษ์ ได้มีโอกาสช่วยในการจัดดอกไม้ในงานพิธี จึงได้ขอเป็นศิษย์และรับการถ่ายทอดจากพ่อครูได้ร่ำเรียนวิชาอยู่เป็นเวลา ๑ ปี หลังจากนั้นได้มาถ่ายทอดให้กับญาติพี่น้อง หลังจากนั้นก็มีเด็กและเยาวชน และผู้สูงอายุที่สนใจขอเข้ามาเรียนรู้ด้วย จึงได้จัดตั้งกลุ่มงานประดิษฐ์ใบตองและดอกไม้สดขึ้น โดยเริ่มก่อตั้งกลุ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบันและเริ่มจัดดอกไม้สดในงานพิธีต่าง ๆ รวมทั้งร้อยพวงมาลัยชายในวันโกน วันพระ ทำให้มีรายได้ในกลุ่ม และได้มีการจัดอบรมให้กับเด็กและเยาวชนหรือผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญา ฝึกทักษะและส่งเสริมให้ทุกคนมีรายได้อีกด้วย

นางสาวสุพร มาลาพงษ์

ปราชญ์ชาวบ้าน : ชาวบ้านผู้ทรงภูมิปัญญา

❖ สาขาศาสนาและศีลธรรม

๑. นายสยาม เทียนศิริ

ชื่อเรียกขาน หมอสยาม

เกิดวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๒ อายุ ๓๗ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๐/๑ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน ปัจจุบันเป็นอาจารย์บรรยายธรรมทางศาสนาตามหาวิทยาลัยและหิโนยาน มีวิชาด้านโหราศาสตร์ ประกอบพิธีกรรมบวงสรวงตามหน่วยราชการต่างๆ และของประชาชนทั่วไป อดีตเคยดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ลูกเสือกรุงเทพมหานคร ความรู้พิเศษ คือ ร้องเพลงแหล่ธรรมได้

๒. นายสมโภชน์ ลัดดากุล

ชื่อเรียกขาน ลุงเจียว

เกิดวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๙๓ อายุ ๖๖ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน ปัจจุบันบรรยายธรรมทางศาสนาพุทธ ประกอบพิธีกรรมให้กับประชาชนทั่วไป ไม่ว่าจะบ้านใครจะมีงานบุญต่าง ๆ หรืองานพิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ จะเป็นผู้นำทางด้านผู้นำสวด ผู้กล่าวคำบูชา ผู้กล่าวคำอารธนาศีล ผู้นำถวายจตุปัจจัยแต่ภิกษุสงฆ์ ผู้จัดการทางการกุศล ผู้ชี้แจงบุญเกี่ยวกับวัด หรือพระสงฆ์

๓. นายปรวน พรหมมา

ชื่อเรียกขาน ลุงปรวน

เกิดวันที่ -- พ.ศ. ๒๔๘๑ อายุ ๓๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๙๘ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้กับประชาชนทั่วไป เมื่อบ้านใครมีงานบุญหรืองานพิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ เป็นผู้สูงอายุที่มีความจำเป็นเลิศ สามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของตำบลได้เป็นอย่างดี

❖ สาขาพืชสมุนไพรและแพทย์แผนโบราณ

๑. นายสมบัติ เพิ่มพงศาเจริญ

ชื่อเรียกขาน ลุงดี๊ด

เกิดวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๘๑ อายุ ๓๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๘๘ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน สามารถอนุรักษ์สิ่งแวดลอมโดยเฉพาะพืชที่เป็นสมุนไพรหลายชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย อีกทั้งยังมีการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางเพื่อหาสาระสำคัญของสมุนไพรที่มีพิษสังเคราะห์ที่ใช้กันในปัจจุบัน คนไทยไม่เพียงแต่ใช้พืชสมุนไพรเป็นยารักษาโรคเท่านั้น แต่ได้นำมาดัดแปลงเพื่อบริโภคในรูปของอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร ที่นำมาใช้เป็นเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ

๒. นายจ่านง แพนกุล

ชื่อเรียกขาน น้ำโกง

เกิดวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๒ อายุ ๕๗ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๓/๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน ทำน้ำมันมะพร้าว ซึ่งเป็นของสำคัญที่ใช้เป็นยาในการรักษาโรคกระดูก จะนิยมใช้ในการรักษาความชื้นจากกระดูกกระทบกระเทือนด้วยของแข็ง ช้ำอักเสบ หรือกระดูกเคลื่อน กระดูกแตก กระดูกหัก น้ำมันมะพร้าวจะช่วยรักษาอาการอักเสบได้ดีมาก คุณสมบัติเด่นของน้ำมันมะพร้าวคือ สามารถซึมเข้าไปรักษาเนื้อเยื่อต่าง ๆ ได้ผิวหนังได้ดี แล้วยังซึมไปช่วยเชื่อมกระดูกให้ประสานกันได้ดีเหมือนเดิมอีกด้วย

๓. นางทองห่อ บัวซ้อน

ชื่อเรียกขาน บ้าห่อ

เกิดวันที่ ๒๔/๕ อายุ ๘๔ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๘ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน นวดแผนไทย มี ๓ วิธีคือ

๑. การนวดยืด ดัด ลักษณะการนวดแบบนี้คือ การยืด ดัดกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น ฟังผิด ให้ยืดคลาย

๒. การนวดแบบจับเส้น ลักษณะการนวดคือ การใช้น้ำหนักกดลงตลอดเส้นไปตามอวัยวะต่าง ๆ

การนวดชนิดนี้ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของผู้นวด ปฏิบัติของแรงกดที่แล่นไปตามอวัยวะต่าง ๆ

๓. การนวดแบบกดจุด ลักษณะการนวดคือ การใช้น้ำหนักกดลงไปที่จุดของร่างกาย

การนวดนี้เกิดจากประสบการณ์ และเราสามารถกระตุ้นการทำงานของอวัยวะนั้นโดยการกระตุ้นจุด

สะท้อนที่อยู่บนส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

❖ สาขาศีมีด

๑. นายเปียด แพนกุล

ชื่อเรียกขาน ลุงเสา

เกิดวันที่ ๒๔๘๒ อายุ ๗๗ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๓ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน การตีมีดเหล็ก มีดอีโต้ มีดพรว้า เคียวเกี่ยวข้าว โดยการตีมีดนั้น

ต้องใช้คนประมาณ ๒ - ๓ คน ขึ้นไป แต่ปัจจุบันนี้ มีลุงเสาคนเดียว ไม่มีผู้สืบทอดวิชา เพราะ

ลูกหลานไม่ชอบ ต้องใช้กำลังมาก ที่สำคัญร่างกายต้องแข็งแรง ลุงจึงทำได้แค่มีดอันเล็ก ๆ เท่านั้น

ที่พอหาเลี้ยงชีพของตนเอง ลุงเสากล่าวว่า “หยุดไม่ได้ เพราะถ้าหยุดก็เท่ากับว่าฉันไม่มีกำลังและ

ร่างกายจะไม่แข็งแรง ทุกวันนี้เหมือนออกกำลังในตัว”

❖ สาขาพวงหรีดและดอกไม้จันทน์

๑. นางสาวนกแก้ว พรมมา

ชื่อเรียกขาน น้าแก้ว

เกิดวันที่ ธันวาคม ๒๕๓๖ อายุ ๖๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๘ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๒. นางลูกคิด อินทร์ักษ์

ชื่อเรียกขาน น้าคิด

เกิดวันที่ ๒๕๔๘ อายุ ๖๑ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒/๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๓. นางเฉลิม ตรุษกรานต์

ชื่อเรียกขาน น้าเฉลิม

เกิดวันที่ ๒๕๔๓ อายุ ๖๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓๒ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๔. นางสุภาพ ลัดดากุล

ชื่อเรียกขาน น้าภาพ

เกิดวันที่ ๒๕๔๓ อายุ ๖๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๖/๑ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๕. นางกฤษณา ปลดภัย

ชื่อเรียกขาน น้ำเหนก

เกิดวันที่ ๒๔๙๗ อายุ ๖๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๒ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๖. นางพะวิง มีเท

ชื่อเรียกขาน น้ำวิง

เกิดวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗ อายุ ๕๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๓ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๗. นางฟู พรหมมา

ชื่อเรียกขาน บ้าฟู

เกิดวันที่ ๒๔๘๘ อายุ ๗๑ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๖ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๘. นางอุษา จำเริญศรี

ชื่อเรียกขาน น้ายวน

เกิดวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๙ อายุ ๕๐ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓๘ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๙. นางวันดี เนินสถาน

ชื่อเรียกขาน ป้าวันดี

เกิดวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๕ อายุ ๖๔ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๙/๑๐ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๑๐. นางสาวณัฐญา จันทฤทธิ์

ชื่อเรียกขาน น้ำไฟ

เกิดวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๕ อายุ ๖๔ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑/๓ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน ทำพวงหรีด และดอกไม้จันทน์ เป็นอาชีพของคนในกลุ่มตำบลทุ่งสมอที่ผลิตพวงหรีด และดอกไม้จันทน์ขายมา ๑๐ กว่าปี น้ำๆป้าๆบอกว่า หากอยากหันมาจับธุรกิจทำดอกไม้จันทน์นั้นไม่ยาก เพียงมีทุนเบื้องต้นสัก ๖๐๐ บาท ก็ทำได้แล้ว ส่วนใหญ่เป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ชุดแรก โดยเงินทุนจำนวนนี้จะทำแบบดอกไม้เดียวได้ประมาณ ๔๐๐ ดอก ซึ่งการทำดอกไม้จันทน์ในครั้งแรกอาจยังไม่เห็นผลกำไรมากนัก แต่กำไรจะอยู่ที่วัสดุอุปกรณ์ที่เหลือ ซึ่งสามารถใช้สำหรับการทำครั้งต่อไป ทำให้ต้นทุนลดลงจนเหลือผลกำไรมากขึ้น และนำมาเพิ่มรายได้ให้ประชาชนตำบลทุ่งสมอ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ซึ่งมีการทำ ๒ รูปแบบด้วยกันคือ

ขั้นตอนการทำ

๑. แบบดอกธรรมดา เริ่มจากการทำเกสรก่อน โดยใช้กลีบดอกเกสรทำการจับกลีบเข้ากับก้านดอก นำกลีบดอกที่เตรียมไว้แล้วมาทำการเข้าดอก โดยใช้กลีบดอกประมาณ ๔ กลีบ จากนั้นทากาวแล้วใช้ด้ายมัดให้แน่น ก็จะได้ตัวดอกไม้จันทน์ เมื่อได้ตัวดอกไม้จันทน์แล้วก็มาถึงขั้นตอนการใส่หลอดจันทน์ ซึ่งทำเตรียมไว้โดยพันคู่กับรูป-เทียนสำเร็จไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อใส่หลอดจันทน์แล้วนำกระดาษย่นสีดำพันก้านดอกให้แน่น จนไม่สามารถมองเห็นก้านดอกได้ ก็เป็นอันเสร็จ

๒. แบบช่อประธาน เริ่มจากเตรียมก้านไม้ช่อประธานพร้อมหนดจันทน์ไว้ จากนั้นจึงนำดอกไม้ที่ทำไว้ซึ่งใช้ขั้นตอนเดียวกันกับการทำแบบดอกธรรมดา นำมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นช่อ โดยจะต้องทำแบบนี้เพราะจะต้องนำมาติดช่อประมาณช่อละ ๙ ดอก จากนั้นทำการตกแต่ง เป็นอันเสร็จขั้นตอน

❖ สาขาการทำขวัญข้าว

๑. นางสาวเวียน จันทฤทธิ์

ชื่อเรียกขาน ป้าสังเวียน

เกิดวันที่ -- ๒๔๙๑ อายุ ๖๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๒๖ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๒. นางจำปี มีเท

ชื่อเรียกขาน ป้าปี

เกิดวันที่ -- ๒๔๓๓ อายุ ๘๖ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๓. นางฉลอง อั้นสะอาด

ชื่อเรียกขาน พี่หลอง

เกิดวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๑ อายุ ๔๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๙ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๔. นางเล็ก สุกกอบ

ชื่อเรียกขาน ป้าเล็ก

เกิดวันที่ ๓ มกราคม ๒๔๘๕ อายุ ๓๔ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๑๖ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน การทำขวัญข้าว ซึ่งเป็นประเพณีของคนตำบลทุ่งสมอที่เชื่อกันว่ามีเทพเจ้าผู้มีอำนาจในการดลบันดาลให้ผู้ปลูกข้าวได้ผลผลิตมากหรือน้อย คือ “เจ้าแม่โพสพ” ตามความเชื่อนั้นเชื่อว่าแม่โพสพมีพระคุณ จึงต้องทำขวัญเป็นการกล่าวขอขมาต่อต้นข้าวทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับข้าว ทั้งการเกิดเองตามธรรมชาติ และจากการที่มนุษย์จะกระทำอะไรก็ตามกับต้นข้าว เช่น เกี่ยวข้าว อีกทั้งเพื่อเป็นการขอบคุณและเอาใจแม่โพสพที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ผืนนา และเพื่อขอลอภัยและเรียกขวัญแม่โพสพ เป็นสิริมงคลดลบันดาลให้มั่งมียิ่งขึ้น ปกติจะทำกันในวันศุกร์ซึ่งถือว่าเป็นวันขวัญข้าว

ช่วงเวลา

กลางเดือน ๑๐ ประมาณเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ของทุกปี

ลักษณะความเชื่อ

เชื่อว่าถ้าได้ทำขวัญข้าว และถ้าพระแม่โพสพได้รับเครื่องสังเวยแล้ว ไม่ทำให้เมล็ดข้าวล้มหนอน สัตว์ต่าง ๆ มากล้ำกราย ได้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนถวายแก่พระสงฆ์เมื่อข้าวนาสุกดีแล้ว เมื่อนวดข้าวเสร็จ ก็จะกำหนดวันพฤหัสบดีหรือวันศุกร์นำข้าวขึ้นยุ้ง ชาวบ้านก็จะมาร่วมทำขวัญข้าว ร้องเพลงทำขวัญแม่โพสพ

ความสำคัญ

การทำขวัญข้าว นั้น เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับชาวนาให้รู้ว่า การทำนาปลูกข้าวของตนนั้นจะไม่สูญเปล่า เพราะพระแม่โพสพเป็นผู้ดูแล และเมื่อมีการเกี่ยวข้าวก็จะมาช่วยกันเกี่ยวข้าว เป็นการสร้างความสมัครสมานสามัคคี และที่สุดคือการร่วมสนุกสนานเมื่อทุกคนเหนื่อยยาก และประสบความสำเร็จด้วยดี

เครื่องสังเวย

๑. ช่วงข้าวในนากำลังตั้งท้อง

- กล้วย อ้อย ถั่ว งา ส้ม อย่างละ ๑ คำใส่ตะกร้าสาน
- หมาก พลูจิบ ๑ คำ

๒. เมื่อเกี่ยวข้าวและนำขึ้นยุ้งข้าว

- หมาก พลูจิบ ๑ คำ
- บุหรี่ ๑ มวน
- ข้าวที่เกี่ยวแล้ว ๑ กำ
- ผ้าแดง ผ้าขาว ขนาด ๑ คืบ อย่างละ ๑ ผืน

❖ สาขาเพลงเหย่ย

๑. นางสาวราย ประเสริฐผล

ชื่อเรียกขาน ป้าแต้ว (แม่เพลง)

เกิดวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๔๙๐ อายุ ๖๙ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓/๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๒. นางแป้น อินเจริญ

ชื่อเรียกขาน ป้าแป้น

เกิดวันที่ -- ๒๔๔๗ อายุ ๗๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๕ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๓. นางฉนวน กรมการ

ชื่อเรียกขาน ป้าฉนวน

เกิดวันที่ -- ๒๔๔๘ อายุ ๗๑ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๒/๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๔. นางประนอม แม้นจิตต์

ชื่อเรียกขาน ป้าอู๊ด

เกิดวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๙๐ อายุ ๖๙ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๐/๑ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๕. นายนับ จินดากุล

ชื่อเรียกขาน ลุงนับ (พ่อเพลง)

เกิดวันที่ -- ๒๔๙๔ อายุ ๖๕ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๐/๓ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๖. นายประสิทธิ์ สดชื่น

ชื่อเรียกขาน ลุงสิทธิ์

เกิดวันที่ -- ๒๔๘๑ อายุ ๓๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๙ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๗. นายอำนาจ วันทุมมา

ชื่อเรียกขาน ลุงนวย

เกิดวันที่ -- ๒๔๘๕ อายุ ๓๔ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๒/๒ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๘. นายยง พรหมมา

ชื่อเรียกขาน ลุงยง

เกิดวันที่ -- ๒๔๓๙ อายุ ๘๐ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๙๐/๑ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน การร้องเพลงเหย่ยเป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวจังหวัดกาญจนบุรีมาแต่บรรพกาลราวๆ ๑๐๐ กว่าปีมาแล้ว ชาวตำบลทุ่งสมอ จะเล่นกันในเทศกาลตรุษสงกรานต์ ปีใหม่ เป็นต้น วิธีการเล่นคือ ฝ่ายชายฝ่ายหญิงยืนล้อมวงกัน มีการร้องนำ ร้องแก้

และลูกคู่ ร้องรับพร้อมปรบมือเป็นจังหวะ ขณะร้องแกะนั้นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะออกมารำรำที่ละคู่ เปลี่ยนกันไป มีกลองยาวหนึ่งวง การแต่งกาย ชายนุ่งโจงกระเบน ใส่เสื้อดอกกลมผ้าขาวม้าพาดไหล่ หญิงแต่งชุดไทยห่มสไบเฉียง ปัจจุบันนิยมเล่นกันในเขตท้องที่อำเภอพนมทวนเท่านั้น เช่น บ้านทวน บ้านห้วยสะพาน บ้านทุ่งสมอ บ้านหนองปลิง

รำเหย่ย เป็นการละเล่นพื้นเมืองอย่างหนึ่งของไทยที่นิยมเล่นกันในบางหมู่บ้าน บางท้องถิ่นของภาคกลางนอกตัวจังหวัดเท่านั้น ไม่สู้จะแพร่หลายนัก การละเล่นประเภทนี้ดูแทบจะสูญหายไป กรมศิลปากรได้พิจารณาเห็นว่าการเล่นรำเหย่ยมีแบบแผนการเล่นที่น่าดูมาก ควรรักษาให้ดำรงอยู่และแพร่หลายยิ่งขึ้น จึงได้จัดส่งคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรไปรับการฝึกหัดและถ่ายทอดการละเล่นเพลงเหย่ยไว้จากชาวบ้านที่หมู่บ้านเก่า ตำบลจระเข้เผือก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๐๖ แล้วนำออกแสดงเป็นครั้งแรกในโอกาสที่รัฐบาลจัดการแสดงถวายสมเด็จพระราชินีแห่งมาเลเซีย ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗ คำร้องแต่งขึ้นตามแบบแผนของการรำเหย่ยใช้ถ้อยคำพื้น ๆ ร้องโต้ตอบกันด้วยกลอนสด เป็นการร้องเกี่ยวกันระหว่างชายหญิงมุ่งความสนุกเป็นส่วนใหญ่ รำเหย่ยนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “พาดผ้า” คนตรีที่ใช้ กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ปี่ รำมะนา กระบอกไม้ไผ่

❖ สาขาเพลงร้อยพรรษา

๑. นางปรุง พรหมมา

ชื่อเรียกขาน ยายแจ้ว

เกิดวันที่ -- ๒๔๘๗ อายุ ๗๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๘ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๒. นายชนะ ต้วงพลับ

ชื่อเรียกขาน ลุงนะ

เกิดวันที่ -- ๒๔๓๑ อายุ ๖๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๗ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๓. นางจวง บัวซ้อน

ชื่อเรียกขาน ยายจวง

เกิดวันที่ -- ๒๔๙๐ อายุ ๖๙ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๑ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี

๔. นางชำเรือง โพระดก

ชื่อเรียกขาน ป้าชำเรือง

เกิดวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๔๘๑ อายุ ๗๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๒ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี

๕. นางสมจิต วันทุมมา

ชื่อเรียกขาน ป้าสมจิต

เกิดวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๙๐ อายุ ๖๙ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๘/๒ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี

๖. นางเสน่ห์ พรหมมา

ชื่อเรียกขาน ป้าเสน่ห์

เกิดวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ อายุ ๕๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๘/๒ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี

๗. นางเสรี อินทรักษ์

ชื่อเรียกขาน ป้ารี

เกิดวันที่ -- ๒๔๙๙ อายุ ๖๐ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๒ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี

๘. นางเสมอ เจริญพิบูลย์

ชื่อเรียกขาน ป้าเสมอ

เกิดวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๓๓ อายุ ๖๖ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๑/๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๙. นางहनวน พรหมมา

ชื่อเรียกขาน ป้าहनวน

เกิดวันที่ -- ๒๕๔๖ อายุ ๖๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓๔ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๑๐. นางละเอียด แพนกุล

ชื่อเรียกขาน ป้าเอียด

เกิดวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๐๐ อายุ ๕๙ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๑๓ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๑๑. นางธันยพันธ์ ห้วยหงษ์ทอง

ชื่อเรียกขาน ป้าเรณู

เกิดวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๙๔ อายุ ๖๑ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๔๓ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน การร่ายพรพยาเป็นประเพณีของชาวบ้านทุ่งสมอที่มีมาแต่โบราณกาล สืบทอดกันมาชั่วลูกชั่วหลานจนถึงปัจจุบัน พิธีกรรมก็คือพ่อครูแม่ครูเพลงเหล่านี้จะนัดหมายกันออกมาในเวลาพลบค่ำจนถึงตีก็ แต่งตัวสวยงามถือขันรับบริจาค และร้องเพลงไปตามถนนในหมู่บ้าน แล้วแวะตามบ้านต่างๆ เพื่อเชิญชวนทำบุญ บทเพลงจะผลัดกันร้องผลัดกันรับ ฟังแล้ววังเวงชอบกล ขนาดครูเพลงเองสมัยเด็กๆ ยังกลัวเลย ครูเพลงเล่าว่าเมื่อก่อนคนร่ายพรพยาจะปิดหน้าให้เห็น

แต่ลูกกะตา ไม่ให้ใครรู้ ทุกบ้านจะไม่รู้เลยว่าขบวนร่ายพราหมณ์จะมาเมื่อไหร่ กระทั่งเสียงร้องแหว่มา กับ สายลมยามค่ำคืน เย็นยะเยือกจับใจ แล้วเสียงเพลงมาดังอยู่ตรงหน้าบ้านนั้นแหละถึงได้รู้ คนในบ้านก็จะรีบนำเงินมาร่วมทำบุญ ขบวนร่ายพราหมณ์ก็จะร้องเพลงอวยพรให้ ก่อนที่จะเคลื่อนขบวนออกไป

พ่อครูแม่ครูเพลงเหล่านี้อายุอานามแต่ละท่านก็มากแล้ว ก็ยังหวังให้คนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามา สืบทอดประเพณีเก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง เพราะอีกไม่นานมันก็คงจะสูญหายไปตามกาลเวลาเหลือไว้แต่ เพียงตำนานที่เล่าขานต่อๆ กันไปสืบลูกสืบหลาน จึงหวังเพียงว่าเด็กๆ ในตำบลทุ่งสมอจักสืบค้น ประวัติศาสตร์ชุมชนเหล่านี้เขาจะได้ซึมซับสิ่งดีงามเหล่านี้เอาไว้บ้าง อย่างน้อยเหตุการณ์วันนี้ เขาก็มีส่วนได้บันทึกเรื่องราวสำคัญนี้ไว้เป็นอนุสรณ์ และมอบไว้ให้เป็นสมบัติของคนตำบลทุ่งสมอต่อไป

❖ สาขาคณตรีไทย

๑. นายส่อง พรหมมา

ชื่อเรียกขาน ลุงรุ่ง

เกิดวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๔๘๑ อายุ ๓๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒/๑ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๒. นางวรรณดี เจริญบุตรานนท์

ชื่อเรียกขาน ครูแฉ่ว

เกิดวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๐๒ อายุ ๕๗ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒/๔ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๓. นายเจริญ พรหมมา

ชื่อเรียกขาน ผอ.เจริญ

เกิดวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ อายุ ๔๔ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒/๑ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๔. นายณนทวัฒน์ เจริญบุตรานนท์

ชื่อเรียกขาน ครูดาว

เกิดวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๖ อายุ ๓๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒/๔ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๕. นายกานตรัตน์ รุ่งเรือง

ชื่อเรียกขาน พี่กานต์

เกิดวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๐ อายุ ๒๙ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๑/๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๕. นายกมลასน์ รุ่งเรือง

ชื่อเรียกขาน พี่กันต์

เกิดวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๖ อายุ ๒๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๑/๑ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๖. นายวีรภัส เรืองฤทธิ์

ชื่อเรียกขาน พี่ป้อม

เกิดวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ อายุ ๒๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๓ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๗. นายประภัส เผ่าวัฒน์ชัย

ชื่อเรียกขาน พี่เภา

เกิดวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๓๑ อายุ ๒๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๓ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๘. นายอุเทน ลัดดากุล

ชื่อเรียกขาน พี่บอย

เกิดวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๒๓ อายุ ๓๖ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๖/๓ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๙. นายสุริยัน พรหมมา

ชื่อเรียกขาน พี่เจ

เกิดวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๔ อายุ ๒๕ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๔/๔ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๑๐. นายธรรมนิ จันทฤทธิ์

ชื่อเรียกขาน พี่เลี้ยงบ

เกิดวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๒๔ อายุ ๓๕ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๐๘ หมู่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน คือ เล่นดนตรีไทย นายส่องหรือนายรุ่ง พรหมมา คือ ปราชญ์ชาวบ้านดนตรีไทย ผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญทางดนตรีไทยมากกว่า ๕๐ ปี โดยได้รับความรู้ทางดนตรีมาจากที่ได้รับมอบตัวเป็นลูกศิษย์ของพระครูวิบูลย์ธรรมประภาส อดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอในขณะนั้น ซึ่งพระครูวิบูลย์ธรรมประภาส มีแนวคิดที่จะอนุรักษ์ดนตรีไทยให้คงอยู่ไว้และต้องการให้ลูกศิษย์ที่อยู่ในความปกครองของท่านได้มีวิชาความรู้ไว้ติดตัว และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นับเป็นกุศโลบายที่จะอบรมสั่งสอนศิษย์ประกอบกับวัดทุ่งสมอมีเครื่องดนตรีไทยอยู่บ้าง แต่ยังขาดผู้สืบทอดมาเป็นเวลานาน จึงได้ปรับปรุงเครื่องดนตรีไทย ให้มีสภาพใช้งานดี และจัดหาครูดนตรีไทยมาสอนแก่ลูกศิษย์ที่วัดทุ่งสมอ ซึ่ง นายส่องหรือนายรุ่ง พรหมมา (หรือ “เจ้ารุ่ง” ชื่อที่พระครูวิบูลย์ธรรมประภาส และผู้คนอื่นๆ ใช้เรียกขาน หรือ ปู่รุ่ง” ของเด็กๆ) ได้มีโอกาสเข้าร่วมเรียนดนตรีไทยกับเพื่อนๆ ซึ่งเด็กวัดด้วยกัน

ตั้งแต่นั้นมาโดยได้เรียนกับครู ๓ คน คือ ครูเปิ่น ประเสริฐ พ.ศ.๒๔๙๕-๒๔๙๘ , ครูแคล้ว จิตนิยม พ.ศ.๒๔๙๘-๒๕๐๐ และ ครูแท้ แรงฤทธิ์ พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๕ ตามลำดับ

นายสอง พรหมมา ใช้เวลาในการเรียนดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง ๑๐ ปี จากการที่ปราชญ์ผู้นี้ ได้ศึกษาดนตรีไทยมาเป็นเวลายาวนาน จึงทำให้มีใจรักและผูกพันในดนตรีไทย ตลอดระยะเวลาที่เรียนดนตรีไทยได้มีความใกล้ชิด คุ่นเคย สนับสนุนและเป็นศิษย์รักของครูทุกคน ครูทั้ง ๓ คน ซึ่งได้สอนทางระนาด ทางลิเก ทางละคร ด้วยเพลงต่างๆ ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ เพลงตัม เพลงเกา และเพลงเดี่ยวต่างๆ จนมีความชำนาญ และสามารถร่วมงานต่าง ๆ ได้ จากนั้นปู้รุ่ง ถือเป็นครูมือหนึ่งของตำบลทุ่งสมอ และมีลูกศิษย์มากมาย ปัจจุบันลูกศิษย์ล้วนเป็นอาจารย์ และครูเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันปู้รุ่งมีคณะดนตรีไทยชื่อ “คณะรุ่งโรจน์บรรเลง” มีทั้งดนตรีไทยปี่พาทย์ ไทย-มอญ ชาวบ้านทุ่งสมอและชาวบ้านละแวกใกล้เคียงมักใช้บริการกันเป็นประจำ

❖ สาขาคหัตถกรรมทอผ้าขาวม้า

๑. นางปลรฐญา ชำนาญกำหนด

ชื่อเรียกขาน ปอ

เกิดวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ อายุ ๓๗ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๑ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๒. นางสาวพิมพ์ใจ บัวซ้อน

ชื่อเรียกขาน ฟีน้อง

เกิดวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๑๗ อายุ ๔๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๑ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๓. นางบุญเรียม ตังวงพลับ

ชื่อเรียกขาน พี่ต้อม

เกิดวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๔ อายุ ๔๕ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๓/๓ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๔. นางจิตติมา ทัศนาศ

ชื่อเรียกขาน พี่เปิ้ล

เกิดวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๙ อายุ ๓๐ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๐ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๕. นายวิชัย ชำนาญกำหนด

ชื่อเรียกขาน พี่วี

เกิดวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๑ อายุ ๓๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๑ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๖. นางสาววรร ชำนาญกำหนด

ชื่อเรียกขาน ป้าวรร

เกิดวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๐๑ อายุ ๕๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๙ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๗. นางสาวเรียม สุกกอก

ชื่อเรียกขาน พี่เรียม

เกิดวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๒ อายุ ๔๗ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๖/๓ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๘. นางบุญรัตน์ โพระดก

ชื่อเรียกขาน ป้าฮ้อด

เกิดวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗ อายุ ๖๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๒ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๙. นางจินตนา ภิญโญ

ชื่อเรียกขาน พี่นา

เกิดวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๙ อายุ ๕๐ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๕๑ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

๑๐. นางสาวรอง ลัดดากุล

ชื่อเรียกขาน ป้าแย้

เกิดวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๐ อายุ ๕๙ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๑ หมู่ ๑ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน ผ้าขาวม้าของกลุ่มผ้าทอมือบ้านทุ่งสมอ เป็นลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เรียกว่า ลายตาจ๊ก ซึ่งเป็นลายผ้าที่มีเอกลักษณ์ตลอดพื้น ทำให้ผ้าขาวม้าลายตาจ๊กของบ้านทุ่งสมอ มีราคาสูงกว่าลายทั่วไปและเป็นที่ต้องการของตลาดมาก หรือที่เรียกว่าผ้าขาวม้าร้อยสี ในกลุ่มทอผ้า มีสมาชิกกว่า ๒๐ คน ซึ่งเป็นทั้งผู้ที่มีอายุมาก กลุ่มเยาวชน หรือแม่บ้าน ที่ต้องการมีงานทำ และหารายได้เสริมให้กับครอบครัว ซึ่งสมาชิกของกลุ่มจะมีรายได้เสริมวันละประมาณ ๓๐๐ บาท ทำให้ทุกวันนี้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ทางกลุ่มยังได้มีการนำผ้าทอไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มอีกด้วย เช่น กระเป๋า หมวก และผ้าพันคอ ปัจจุบันเยาวชนเริ่มสนใจเข้ามาทำงานทอผ้ากันมากขึ้น

ประโยชน์ของผ้าขาวม้า

๑. ใช้นั่งอาบน้ำ	๒. ทำผ้าพันคอ
๓. ทำความสะอาดร่างกาย	๔. ใช้ซับเหงื่อ
๕. ปูรองนั่ง	๖. ปูนอน
๗. โปกศึรยะกันแดด	๘. ผูกทำเปด
๙. ใช้นั่งอยู่บ้านแทนกางเกง	๑๐. คาดเอว
๑๑. ห่ม - คลุม ร่างกาย	๑๒. ใช้ห่อของแทนย่าม
๑๓. นุ่งกระโจมอกแทนผ้าถุง	๑๔. ปัดฝุ่น แมลง ยุง
๑๕. ใช้มัดแทนเชือก	๑๖. ใช้ผลิตเปลี่ยนเสื้อผ้า
๑๗. ม้วนหนุนแทนหมอน	๑๘. บังแดด ฟน ลม
๑๙. ทำความสะอาดสิ่งของ เครื่องใช้	๒๐. ใช้เช็ดตัวแทนผ้าเช็ดตัว
๒๑. ทำผ้าขี้ริ้ว พรหมเช็ดเท้า(เมื่อชำระแล้ว)	๒๒. ใช้โบกแทนพัด
๒๓. ใช้แทนผ้าพันแผล	๒๔. ทำผ้ากันเปื้อน
๒๕. คลุมโต๊ะ	๒๖. ผ้าอนามัยสำหรับคุณผู้หญิง
๒๗. ทำผ้าอ้อมสำหรับเด็ก	

❖ สาขาการทำนา

๑. นางยรรยง เอกวิบูลย์

ชื่อเรียกขาน ยายยง

เกิดวันที่ -- ๒๔๔๓ อายุ ๗๖ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๒๗ หมู่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน การทำนา ยายยงกล่าวว่าในสมัยก่อนประมาณ ๗๐ กว่า เมื่อถึงเดือน ๖ - ๗ ของไทย เริ่มเข้าฤดูฝนชาวบ้านจะเริ่มการทำนาด้วยการไถตะ (กลับหน้าดิน) ต่อมาเดือน ๘ - ๑๐ จะเริ่มหว่านข้าวและไถแปร (กลับหน้าดิน) และรอฝนตก ส่วนในที่ลุ่มหลังจากไถแปรจะทำเทือกตกกล้า อีกประมาณ ๑ เดือน ก็จะถอนต้นกล้ามาปักดำเรียกว่า การดำนา ด้วยการลงแขก เมื่อถึงระยะข้าวตั้งท้องก็จะมีการทำขวัญข้าว เพื่อรับขวัญพระแม่โพสพ หลังจากนั้นรอจนข้าวสุก

เหลืองและเก็บเกี่ยวด้วยการลงแขก เกี่ยวข้าว เมื่อเกี่ยวข้าวจะตากให้แห้งไว้บนซังข้าวเรียกว่า กระดืบ (๑ กระดืบมีประมาณ ๓-๔ กำมือ) ตากไว้ประมาณ ๒-๓ วัน จะเก็บด้วยวิธีการหอบข้าวและมัดไว้รวมกัน เรียกว่า ฟ่อน และหอบไปรวมกันที่จุดเดียว เรียกว่า ลอมข้าว เพื่อรอเวลาการนวดข้าว เมื่อชาวบ้านส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะเอาแรงนวดข้าวกัน โดยการฟาด เพื่อนำเมล็ดข้าวเปลือกเก็บเข้ายุ้งฉาง

❖ สาขาการทำน้ำตาลสด

๑. นายชลอ เจนวีระนนท์

ชื่อเรียกขาน ลุงลอ

เกิดวันที่ -- ๒๔๘๓

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๒ หมู่ ๒ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน การทำน้ำตาลสด ลุงลอกล่าวว่า การทำน้ำตาลสด ต้นตาลแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ตัวผู้ (มีเกสรดอก) และ ตัวเมีย (มีผลที่รอการผสม) ในช่วงเดือน ๕ - ๗ เป็นช่วงที่ตาลออกดอกออกผล ส่วนใหญ่จะใช้ตัวผู้ในการทำน้ำตาลเพราะให้ปริมาณน้ำตาลที่เยอะ ไม่นิยมใช้ตาลตัวเมียเพราะนำผลมาขายผลสดได้คือเต้าตาล ในการทำน้ำตาลสดจะต้องขึ้นไปบนยอดของต้นตาล แล้วทำการนวดวงตาลใช้เวลาการนวด ๓ วัน และดองด้วยการใช้น้ำครอบวงตาลไว้ ๒ วัน หลังจากนั้นจึงปาดหน้าวงตาลให้น้ำหยุดแล้วนำกระบอกล้อมไฟที่รมควันไว้แล้วนำไปลอกพยอมใส่ก้นกระบอกล้อมไฟน้ำตาลบูด หลังจากนั้นทิ้งไว้ ๑ คืน รุ่งเช้าก็นำกระบอกล้อมไฟตาลสดลงมาเพื่อต้มแล้วนำไปขายได้

❖ สาขาการเลี้ยงควายไทย

จากคำบอกเล่าของ นายชมพู บัวซ้อน และนายถนอม บุญลือ ได้กล่าวไว้ว่า กำนันสุจินต์ บัวซ้อน เป็นคนชอบวัวและควายมาก ได้ไปพบเห็นควายของนายเทียน สุกใส ชอบใจเห็นเขาสวยงามมาก จึงซื้อมาเลี้ยงจนโต ควายตัวผู้ชื่อ “ไ้กกลาง” และควายตัวเมียชื่อ “อีจ๊ีบ” ต่อมาได้ขยายพันธุ์ มีลูกมีหลาน และควายทั้ง ๒ ตัว ได้ล้มป่วยลงและตายไป กำนันสุจินต์ บัวซ้อน จึงได้เก็บเขาควายชื่อ “ไ้กกลาง” ไว้ที่บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ เพื่อเป็นอนุสรณ์และเพื่อให้ลูกหลานได้

นายชมพู บัวซ้อน

เขาควาย "ไ้กกลาง"

ดูจนถึงทุกวันนี้มีอายุประมาณ ๑๐๐ กว่าปีแล้ว ซึ่งในสมัยนั้นควายในตำบลทุ่งสมอมีเยอะมาก และควายที่มีฝูงใหญ่หลายฝูง ควายฝูงนายแฉ่ แพนกุล จะมีควายเยอะมากที่สุดและปัจจุบันยังมีหลานนายแฉ่ แพนกุล ยังเลี้ยงไว้อีก ๘๐ กว่าตัว โดยนายบุญชู คชมนต์ ซึ่งเป็นหลานยังยึดอาชีพเลี้ยงควายอยู่ถึงปัจจุบันนี้ พื้นที่ตำบลทุ่งสมอเป็นทุ่งนาเป็นส่วนใหญ่ จึงนิยมเลี้ยงควายไทยกันเป็นจำนวนมาก

๑. นายถนอม บุญลือ

ชื่อเรียกขาน ลุงหนอม

เกิดวันที่ -- ๒๔/๓/ อายุ ๘๒ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๙/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน เลี้ยงควาย ลุงหนอมกล่าวว่า ปัจจุบันไม่ได้เลี้ยงควายแล้ว ขายไปหมดเนื่องจากไม่มีพื้นที่เลี้ยงและมีอายุมากแล้ว ลูกหลานมีครอบครัวแยกย้ายกันไปหมด ลุงเลี้ยงควายมาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี จนถึงอายุ ๕๐ ปี มีความคุ้นเคยกับควายในหมู่บ้านทุกหมู่ทุกฝูง สมัยก่อนชาวบ้านทุ่งสมอเลี้ยงควายกันมากเพื่อเอาควายไว้ไถนา นวดข้าว และขายเพื่อเอาเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว สมัยนั้นคนที่มีควายมากที่สุดคือ ควายนายแฉ่ แพนกุล ลุงเคยไปเลี้ยงควายร่วมกับนายเทศ แพนกุล นายอ่วม แพนกุล นายไห้ แพนกุล นายมนัส พงษ์ไพบูลย์ นายเปาะ มีเท และอีกหลายฝูงในชุมชนของเรา ควายที่สวยงามที่สุดในสมัยนั้นคือของนายแฉ่ ชื่อ “ไอเชิน” ปัจจุบันยังมีเขาควายเก็บรักษาไว้ให้ลูกหลานได้ดู ส่วนควายที่สวยงามอีกตัวคือของกำนันสุจินต์ ชื่อ “ไ้กกลาง” ปัจจุบัน

ยังเก็บไว้ให้ลูกหลานได้ดู สมัยนั้นควายเป็นสัตว์ที่ใช้เทียมเกวียน ไถนา นวดข้าว และอื่น ๆ อีกมากมาย พวกเราจึงรักและดูแลอย่างดีจะคอยเอาใจใส่ก่อไฟไผ่ย่าง หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้วก็เก็บฟางเอาไว้ให้ควายกินไม่ให้ควายอดอยาก ควายเป็นสัตว์ที่ซื่อสัตย์จะเชื่อฟังเจ้าของและจะสื่อสารกันรู้เรื่องใช้งานอะไรก็จะทำตาม ลูกหนอม กล่าวอีกว่า บ้านพ่อของอดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์ ก็เคยเลี้ยงควายฝูงใหญ่เหมือนกัน

๒. นายแจ่ม นพมาต

ชื่อเรียกขาน ตาแจ่ม หรือชาวบ้านเรียกว่า “ควายตาแจ่ม”
เกิดวันที่ -- ๒๔๘๕ อายุ ๗๔ ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๐๒ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน เลี้ยงควาย ลูกแจ่มกล่าวว่า ลูกเลี้ยงควายมาตั้งเล็กจำความได้ พ่อแม่มีอาชีพเลี้ยงควาย เมื่อประมาณ ๖๐ กว่าปี ที่บ้านมีควายประมาณ ๒๐ กว่าตัว ส่วนหนึ่งก็เลี้ยงไว้ไถนา ไถนาของตัวเองและรับจ้างคนทั่วไป คนไหนที่ไม่มีควายก็จะมาว่าจ้างให้ไปไถนาเช่าละ ๗ บาท คือตั้งแต่พระตีระฆังเข้าไปจนถึงเพล ควาย ๑ ฝูง จะมีจำฝูงแค่ ๑ ตัว มีมากกว่า ๑ ตัวไม่ได้ เพราะจะขวิดกัน แม่ควาย ๑ แม่ จะให้ลูก ๓ ปี ๒ ตัว หรือถ้าตัวเมียตัวไหนให้ลูกถี่ก็จะให้ลูกปีละ ๑ ตัว เมื่อออกลูกก็จะเลี้ยงจนโตและขายไป จะมีคนมารับซื้อที่คอก ในสมัยก่อนราคาตัวละ ๕๐๐-๖๐๐ บาท แต่ถ้าควายตัวไหนสวยก็จะได้ราคาประมาณ ๘๐๐ ถึง ๑,๐๐๐ บาท ควายที่สวยจะดูที่ลำตัวว่า สูงเปรรา อ้วน และเขากว้าง ควายจะใช้ตัวเมียหรือตัวผู้ไถนาก็ได้ โรคที่ควายมักเป็นบ่อยคือโรคเท้าเปื่อย ปากเปื่อย ก็ต้องรักษาประมาณ ๔-๕ วัน จึงจะหาย ปัจจุบันนี้ควายมีราคาสูง และขายง่ายกว่าหมูเสียอีก ปัจจุบันราคาตัวละ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๗๐,๐๐๐ บาท

๓. นายบุญชู คชมนต์

ชื่อเรียกขาน น้ำอู้
เกิดวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๗ อายุ ๕๒ ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน
จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน เลี้ยงควาย น้ำอู้ เป็นบุตรของนายคาย นางแสน คชมนต์ เป็นหลานของนายแฉ่ แพนกุล เลี้ยงควายมาตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็กนักเรียน ป.๖ จนถึงปัจจุบันนี้ น้ำอู้

กล่าวว่า ปัจจุบันมีควายอยู่ ๘๐ ตัว ตัวผู้ ๓๐ ตัว ตัวเมีย ๕๐ ตัว ทุกปีจะมีควายที่เลี้ยงไว้เพิ่มและขายได้ประมาณปีละ ๒๐-๓๐ ตัว โดยส่วนมากจะขายควายตัวผู้ และจะเก็บควายตัวเมียไว้ผสมพันธุ์ ส่วนควายตัวผู้จะขายได้ตัวละ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๓๗,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับความสวยงามและความต้องการของผู้ซื้อและผู้ขาย ควายส่วนหนึ่งได้รับมรดกตกทอดจากนายคล้ายผู้เป็นพ่อ และควายในฝูงจะมีตัวเมียส่วนใหญ่ จะมีควายเกี่ยวเป็นจำฝูง และจำฝูงจะหวงตัวเมียมาก จะทำหน้าที่คอยผสมพันธุ์ในคราวที่ตัวเมียถึงเวลา ซึ่งผู้เลี้ยงจะรู้กันในหมู่คนเลี้ยงว่าควายเป็นสัตว์ต้องทับ(ผสมพันธุ์) จึงจะท้องได้ ควาย ๑ ฝูง จะมีควายเกี่ยวหรือจำฝูงเพียง ๑ ตัวเท่านั้น หากมีมากกว่า ๑ ตัวจะขวิดกันและผู้เลี้ยงจะเลือกควายเกี่ยวที่สวยที่สุดเพียงตัวเดียวเพื่อเอาไว้ทำพ่อพันธุ์ ปัจจุบันที่เลี้ยงจะเป็นควายพันธุ์ไทยที่เลี้ยงกันมาตั้งแต่โบราณจากรุ่นสู่รุ่นสืบทอดกันมาของชาวบ้านทุ่งสมอ ซึ่งปัจจุบันมีเลี้ยงกันอยู่ไม่มากนัก เพราะการเลี้ยงต้องอาศัยพื้นที่ในการเลี้ยง อีกทั้งความเจริญของบ้านเมืองทำให้การเลี้ยงควายมีความยากลำบาก นับวันอาชีพเลี้ยงควายกำลังจะหายไปจากชุมชนทุ่งสมอของเรา นำอู๋ได้กล่าวทิ้งท้ายว่า “เดี๋ยวนี้เหลือน้อยเต็มที เหลือไม่กี่ฝูงหรอก ตอนแรกก็จะขายยกฝูงไปหมดแล้ว ทำไปทำมาก็ไม่ได้ขาย ก็เลี้ยงเรื่อยมา คนเลี้ยงควาย ควายก็เลี้ยงคน”

❖ สาขาการเลี้ยงวัว

๑. นายคลัง คุ่มกัน

ชื่อเรียกขาน ลุงคลัง

เกิดวันที่ -- ๒๔๘๑ อายุ ๗๘ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๐๘ หมู่ ๔ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน เลี้ยงวัว ลุงคลังกล่าวว่า ลุงเลี้ยงควายมาตั้งเล็กจำความได้ พ่อแม่มีอาชีพเลี้ยงวัว ที่บ้านมีวัวประมาณ ๖๐ กว่าตัว ส่วนหนึ่งก็เลี้ยงไว้ไถนา ไถนาของตัวเองและ

รับจ้างคนทั่วไป คนไหนที่ไม่มีวัว - ควาย ก็จะมาว่าจ้างให้ไปไถนา วัว ๑ ฟอง จะมีตัวผู้เรียกว่า วัวเกี่ยว ๑ ตัว มีมากกว่า ๑ ตัวไม่ได้ เพราะจะขวิดกัน แต่ถ้าฟองวัวมีจำนวน ๑๐๐ กว่าตัวขึ้นไป จะมี วัวเกี่ยวถึง ๒ ตัวได้ เพราะอยู่ด้วยกันทุกวันจะไม่ขวิดกัน แม่วัว ๑ แม่ จะให้ลูก ๓ ปี ๒ ตัว หรือถ้า ตัวเมียตัวไหนให้ลูกถี่ก็จะให้ลูกปีละ ๑ ตัว เมื่อออกลูกก็จะเลี้ยงจนโตและขายไป จะมีคนมารับซื้อที่ คอก ในสมัยก่อนตัวเมียตัวละ ๓๐๐ - ๔๐๐ บาท แต่ถ้าเป็นตัวผู้ที่สวยมากจะมีราคาถึงตัวละ ๑,๐๐๐ บาท ถ้าตัวผู้ไม่สวยตัวละ ๔๐๐ - ๕๐๐ บาท วัวที่สวยจะดูที่ลำตัว อ้วน โครงร่างดี ส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้วัวไถนา ถ้าจะใช้วัวไถนาก็ต้องเป็นวัวตัวผู้ เพราะวัวตัวเมียตัวเล็กแรงน้อย โรคที่ วัวมักเป็นบ่อยคือ โรคเท้าเปื่อย ปากเปื่อย ก็ต้องรักษาประมาณ ๔-๕ วันจึงจะหาย ปัจจุบันนี้พื้นที่ เลี้ยงวัวน้อยลงและมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำนามากขึ้น ชาวบ้านส่วนใหญ่หันมาทำ อาชีพเสริมมากขึ้น

๒. นายสมหวัง สุกกอ

ชื่อเรียกขาน สุกหวัง

เกิดวันที่ พ.ศ. ๒๔๘๖ อายุ ๗๓ ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน

จังหวัดกาญจนบุรี

ความสามารถเฉพาะด้าน เลี้ยงวัว นายสมหวัง สุกกอ กล่าวว่า กำนันสุจินต์ บัวซ้อน เป็นคนที่ชอบ วัว และควาย จึงมีความกว้างขวางในอำเภอพนมทวน และจังหวัดกาญจนบุรีมาก มีพรรคพวกและคนรู้จักเป็นแขกปาทาน ที่อยู่อำเภอท่าม่วงและเมืองกาญจนบุรีอยู่มาก ด้วยความที่วัว และควาย ซื้อขายกันมากเลยทำให้มีคนเอาวัวและควายมาให้ช่วยขาย ทำให้กำนันสุจินต์ บัวซ้อน มีวัวฟองใหญ่ที่สุดในชุมชนบ้านทุ่งสมอประมาณ ๗๐๐ กว่าตัว นายสมหวัง จึงได้ช่วยเลี้ยงวัวในช่วง อายุ ๑๔ปี อยู่กับกำนันสุจินต์ ในช่วงนั้นก็มีฟองวัวขายแย่ง ๘๐ ตัว และในรุ่นราวคราวเดียวกันมีฟอง ของนายชู ดอกไม้ นายเปลี่ยน ลัดดากุล นายกริบ มีเท นายแคล้ว เอกวิบูลย์ ผู้ใหญ่สังเวียน เอกวิบูลย์ และอีกหลายฟองในบ้านทุ่งสมอที่เลี้ยงวัวกัน โดยเน้นวัวพันธุ์ไทยแท้แต่โบราณ

ปัจจุบันลูกหลานยังมีวัวเลี้ยงอยู่ แต่ไม่มากเหมือนสมัยก่อน เพราะสถานที่เลี้ยงและพื้นที่ของ คอกวัวมีน้อย จึงทำให้ต้องขายวัวกันไป วัวในบ้านทุ่งสมอจึงหาได้ยากขึ้น ถ้ามีก็ไม่ค่อยเน้นวัวพันธุ์ ไทยแท้แบบโบราณ นับวันจะสูญหายไม่เหมือนเช่นวัวที่ใช้วิ่งลาน วิ่งแข่งขันกันในช่วงเสร็จจากการเก็บ เกี่ยวข้าวหน้านาแล้ว ประเพณีแข่งขันวัวลานจึงเจียบหายไปจากชุมชนบ้านทุ่งสมอเช่นกัน

ภาคผนวก

รายนามคณะกรรมการผู้ดำเนินโครงการ

๑. นางสาวกฤษณี	สัมมาทัญญู	ประธานกรรมการ
๒. นายอติกร	เชาว์ภาณี	รองประธานกรรมการ
๓. นางสาวกัญฉิการ	ไบบล	รองประธานกรรมการ
๔. นางสาววนิดา	ศรีเทียมทอง	กรรมการ
๕. นางสาวเสาวลักษณ์	อันสะอาด	กรรมการ
๖. นางสาวคณิศร	ลัดดากุล	กรรมการ
๗. นางสาววณิดา	หองเจริญพานิช	กรรมการ
๘. เด็กชายณัฐวุฒิ	วังเมือง	กรรมการ
๙. นางสาวอภิสร	ชำนาญกำหนด	กรรมการ/เลขานุการ
๑๐. นางสาวณัฐวดี	คำสีบ	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางสาวชนกสุด	สาสิวงษ์	กรรมการ/เหรัญญิก
๑๒. นางสาวอมรรัตน์	พรหมมา	กรรมการ/ผู้ช่วยเหรัญญิก
๑๓. นางสาวสุพิชญา	อังกุล	กรรมการ/ประชาสัมพันธ์
๑๔. นางสาวปัทวรรณ	เท่าเทียม	กรรมการ/ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
๑๕. นางสาวอสมมา	ลิ้มไพบูลย์	กรรมการ/ปฏิคม

รายนามคณะที่ปรึกษาโครงการ

๑. ดร. พนม	พงษ์ไพบูลย์	อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๒. นายเนาวรัตน์	พงษ์ไพบูลย์	กวีนิพนธ์รางวัลซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๒๓
๓. นายเสนอ	ชูจันทร์	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. นายสมยศ	เพิ่มพงศาเจริญ	ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดกาญจนบุรี
๕. นายสามารถ	วิเศษสิงห์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทุ่งสมอ
๖. นายณัฐพล	แผนกุล	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ
๗. นายนิวัต	เอกวิบูลย์	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ
๘. นายวิรัตน์	มันใจ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ

๙. นางสาวชฎา	กระต่าย	เลขานายกองค้การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ
๑๐. นายไพศาล	บัวซ้อน	ประธานสภา อบต.ทุ่งสมอ
๑๑. นายสุพร	วันธูมา	รองประธานสภา อบต.ทุ่งสมอ
๑๒. นายธนภฤต	พงษ์ภัทรากร	ที่ปรึกษา สนช.
๑๓. นายประสาน	แผนกุล	กำนันตำบลทุ่งสมอ
๑๔. นายนิพนธ์	จินดากุล	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
๑๕. นายโยธิน	สุขสมบัติ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
๑๖. นายสายัน	มีเท	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔
๑๗. นายนิวัฒน์	ชั่งกุล	ประธานกลุ่มเขียนลายปูนปั้น
๑๘. นายสยาม	เทียนศิริ	ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลทุ่งสมอ
๑๙. นายสมนาม	ชื่นสงวน	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ
๒๐. นางสาวเพ็ญศรีณย์ รอดหงษ์ทอง		หัวหน้าสำนักปลัด
๒๑. นางสาวดวงแข	เทอดศักดิ์ศรี	ผู้อำนวยการกองคลัง
๒๒. นางสาวไกล่รุ่ง	พรหมมา	นักวิชาการศึกษา
๒๓. นางสาวอัจฉรา	เหลือองสะอาด	นักพัฒนาชุมชน

รายนามผู้สนับสนุนโครงการ

๑. พระครูสุตกาญจนวงษ์		เจ้าอาวาสวัดปลักเขี้ยว (เจ้าคณะตำบลทุ่งสมอ-ดอนเจดีย์)
๒. พระครูวรธรรมประภาส		เจ้าอาวาสวัดทุ่งสมอ
๓. นายดุสิต	รอดเจริญ	ผอ. รพ. ส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลทุ่งสมอ
๔. นายฉัตรพันธ์	เดชกิจสุนทร	อดีต ส.ส.เขต ๒ จังหวัดกาญจนบุรี
๕. นายชูเกียรติ	อาจปักษา	สมาชิกสภาจังหวัดกาญจนบุรี เขต ๒
๖. นางจินตนา	สระลำอาจ	ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน